

Synonima magistri Johannis de garlandia
cū expositione magistri Galfridi anglici: nuꝑ-
rime correcta & Londoniis impressa.

meditorarium to studye or revolue inde venit
meditorium a place for a man to studyng in or a
contyng house. Hostium anticum the strete dore.
Hostium posticum the yarde dore.

149 + 150

[illegible]

Et dator et ceptor fiunt utriusque minores

And sillabam bada venatum cum cane primo

quod habeo perdo quod ~~quod~~ fugit hoc habeo

41th

Maurice Williams: his Book
Bought of William Rowlands: M B 1730

15-291

Ad mare ne videar latices deferre camiso
Igniculū frōdes vel dēsis addere syluis.
Hospitibusq3 pira calabris dare / vina lieo /
Aut cereri fruges / apibus mel / vel thymia pratis
Poma vel Alchinoo / vel molli thura sabeo /
Nil veterum tritis ruro superaddere dictis.
Sed dare lac pueris proponens pauca pusillis
Quos solum ditant materne munera lingue.
Sermonis tribuo pueris elementa latini /
Quoꝝ multiplicē lector preconcipe fructum.

¶ Cum omnis libri diuisio sit vtilis ad faciliorem acceptionem. Ad euidentiam pleniorem: et ad memoriam firmiorem. Hac de causa in duas partes diuiditur principaliter hoc volumen. in prohemium videlicet et tractatum. Prohemium incipit ibi. Ad mare ne videar. Tractatus siue pars executiua ibi. Pluribus officijs.

¶ Pars autem prohemialis diuiditur in quattuor partes. In quarū prima vitat arrogātiam per hoc quod dicit Ad mare. etc. vel ibi. Nil veterum tritis. In secunda captat beniuolentiam per hoc quod dicit. Quisquis. etc. In tercia suscitat attentionē ibi. Sed multis plures. In quarta reparet docilitatem ibi cum dicit. Est opus idcirco. Diuisio libri.

¶ Item tractatus siue pars executiua diuiditur in duas partes. In quarum prima tractat autor de synonymis ibi. Pluribus officijs. In secūda parte tractat de equiuocis ibi. Augustus tyto ¶ Ista vltima diuisio potest colligi manifeste ex dictis autoris in prohemio. Unde versus. Particulis opus hoc placuit cōplere duabus. Multiuocis prior equiuocis pars altera cedit. ¶ Item vtraq3 istarū partium exequitur autor tractando secūdum ordinem alphabeti. quod satis claret ex dictis ipsius (Unde) Ut querenda loco statuant singula certo. Hoc alphabeti gemini discriminat ordo.

¶ Et quia in quolibet prohemio quattuor cause debent tangi propterea illas in hoc prohemio videamus. ¶ Causa materialis tangitur ibi cū dicit. Equiuocis et ab vniuocis synonyma distant. Nam materia est de synonymis et de equiuocis. ¶ Causa formalis tangitur ibi. Hoc alphabeti. etc. Imitatur enim ordinem alphabeti vt satis patet. Cause operis

¶ Causa efficiens tangitur cum dicit. Fallimus hinc alios et ab ipsis fallimur ipsi. ¶ Videns igitur magister galfridus multos decipi in fallacia singularum dictionum eo quod non cognoscerent synonymationem et equiuocationem. Hoc opus aggressus est quo eorum ignorantie ruditatem lima doctrinationis erasit.

¶ His visis ad expositionē littere veniamus. Quidam incipiunt constructionem istorum versuum. Ne videar differre. Quidam ibi. Nil veterum tritis. Et vtraq3 constructio est satis probabilis. Melior est secundum quosdam de Nil veterum tritis.

Constructio versuum.

¶ Construe sic ego curo .i. volo nil id est nichil superaddere tritis id est vsitatis dictis veterū scz doctorꝫ ne videar .i. non videar .i. appareā deferre ad mare lances / vel camino igniculum / vel addere densis syluis frondeis: qz pro et: ne videar dare hospitibus calabris .i. talibus populis qui sunt hospites .i. incole siue habitatores calabrie scz illius regionis / pira vel dare lieo .i. deo vini: vina Aut dare cereri id est deo frugū / fruges vel dare apibus mel / vel dare tima pratis id est illos flores / vel alchinoo / illi regi vel deo pomorū. poma vel dare molli sabeo thura. quasi diceret. Si presumerē componere librum ꝓpter hoc tm̄ q̄ libri sufficientes nō sūt traditi nobis / et facti a magistris qui tempora nostra precesserunt (in quibus nō sufficiens tradita est doctrina) ita iuste merito deriderer. ac si illa facerem que sunt superius memorata. Quis enī me nō argueret stoliditatis supreme / si ad mare aquas adducerem (qd exuberans est in aquis) si camino deferrē igniculum: qui ignibus efferuere non desinit. Si ad syluas vndiqz circūtectas frondibus folia deportarē. Si in calabriā pira trāsferrem (vbi pirorꝫ copia legitur abundare). Si vino lieū / cererē frugibꝰ apes melle: prata cum tymis / cum pomis alchinoū / cum thure sabeū: quelibet cum suis donis ornarem / immo verius onerarē. Non equidem volo sic facere.

Constructio aliorum versuum

¶ Cōstrue sic. Sed ego proponens dare pusillis pueris id est iuuenibus non adultis / lac .i. humilē doctrinam / lac dico pauca (anglice lytell thynge) scz respectu altioris scientie que non est conueniens pueris: nam debet̄ adultis siue prouectis: quos scz pueros / munera materne lingue ditant .i. qui nesciunt loqui nisi maternā linguam / tribuo .i. do. pueris scz talibus / elementa .i. principia vel elementa id est verba sermonis latini. quorū scz elementorū: multiplicē fructū o lector ꝑconcipe. Et sic mutatur ordo constructionis ꝓpter hoc relatiuū quorum quod cōuenientius incipiet cōstructionē quam finiet Potest tamē aliter sic exponi. O lector preconcipe multiplicem fructum: quorum scz elementorꝫ Sed prior constructio magis valet.

Quisquis abundare cupit in sermone latino
Atqz reseruare que mens cito lubrica fundit:
Eligat e multis hinc mutatoria vocum.
Et diuersimode rem significabit eandem
Atqz modo varias res significabit eodem
Edocet equiuocis opus hoc synonyma iungens.
Versibus et rithmis / vt vocum copia detur
Exemplis varus / breuis et producta docetur.

Constructio.

¶ Cōstrue. Quisquis .i. quicūqz cupit abundare in sermone latino. Atqz pro et reseruare id est custodire vel seruare / que mens lubrica cito fundit. Eligat hic id est in isto libro e multis .i. de multis dictionibus et vocalibus / mutatoria .i. mutationes vocum id est dictionum. Hoc mutatoriū. rij ꝓprie est vestis preciosa pro qua sumenda alia mutatur Unde in hysto. Regum legitur q̄ Naaman duo veste mutatoria dedit Giezi qui fuit seruus Helisei ꝓphete Et dicit̄ mutatorium de muto tas. ¶ Ut diuersimode. &c. Construe. Hoc opus id est iste liber iungens synonyma id est librū synonymorum equiuocis .i. libro equiuocorum edocet .i. docet vt .id est qualiter supple dictio vel vox significabit diuersimode id est diuersis modis eandem scilicz rē. Ut ista dictio cuius significabit

ista scilz gladius/mucro/sica/⁊ hmõi: ⁊ p hoc intelligit synonima: ꝗ pro et: vt id est qualiter vna dictio significabit varias res id est diuersas res eodē modo. Ut ista dictio canis significat equiuoce aīal latrabile: piscem marinū ⁊ sydus celeste. Et per hoc intelligit equiuoca. ¶ Uersibus ⁊c. Ut copia vocum.i. dictionū detur versibus.i. metris ⁊ rithmis.i. rithmicātibus. Breuis syllaba ⁊ producta docetur varijs exemplis in hoc libro.

Sub multis plures vnam rem voce sub vna
Et fieri semper quod fit plerūqꝫ putamus
Fallimus hinc alios ⁊ ab illis fallimur ipsi
Est opus idcirco cognoscere qualiter ⁊ quo
Equiuocis ⁊ ab vniuocis synonima distant

¶ hic docet autor ꝙ aliqui credunt ꝙ quelibet dictio habeat nisi vnicā significationē: sm quos non esset equiuocū: vnde putant ꝙ ista dictio canis nichil aliud significat nisi animal latrabile: ⁊ tales taliter putantes decipiunt̄ plerūqꝫ in argumētationibus cū ad incōueniens deducant̄. Unde tales volūt concedere istam propositionē. Omnis canis est latrabilis: ⁊ tamen illa est falsa. nam quoddā signū celeste est canis: ⁊ tñ non est latrabile. Et istud mouet autorem tractare de synonimis ⁊ equiuocis ⁊ hmõi. ¶ Etiā dicit ꝙ aliqui credunt ꝙ multe voces semꝑ habeant multas significationes: qꝛ sic sepius ꝯtingit: ⁊ sm illos non essent nomina synonima: ⁊ hoc est quod dicit autor. Et fieri semper quod fit plerūqꝫ putamus. Dicit ergo opus est.i. vtile cognoscere qualiter synonima distent id est differunt ab equiuocis ⁊ vniuocis scz dictionibus. ¶ Construe. Nos putamus plures res supple significari sub multis vocibus. Ut capiamus istos plures anglicos scz a bone a stone a crane. Ita iste plures res significant̄ sub multis vocibus. Ut capiamus Os/lapis/⁊ grus: et sicut credunt in istis credunt in omnibus. Et sic negant synonima esse q̄ significant vnam rem sub multis vocibus. ¶ Ulterius construe. Et nos putamus vnam rem significari sub vna voce: ⁊ sic negant equiuoca esse que significant multas res sub vna voce. Et nos putamus illud fieri semꝑ qđ fit nisi plerūqꝫ idest aliqñ vel frequenter: qꝛ aliquando ⁊ multociens accidit ꝙ vna res significat̄ sub vna voce ⁊ tamen non semꝑ accidit. Ita hinc.i. ideo nos fallimus alios scz clericos in disputando vel argumentando: ⁊ nos ipsi fallimur.i. decipimur ab illis si ignoramus equiuocationē alicuius vocis. Et idcirco.i. ideo: opus est id est vtile vel necessarium est: cognoscere qualiter ⁊ quomodo est. ¶ Uel potest constructio incipi ibi. Nos putamus illud fieri semper quod fit plerumqꝫ: et pro id est plures res ⁊c. — Constructio

Significat multas res vnius rationis
Uniuocum: sicut homo particularia signat

¶ Sepius autor dixit ꝙ opus est cognoscere quō differunt abinuicem nomina vniuoca. ¶ Nomen vniuocum est quod sub vna voce tm̄ significat vnā rē vt hec dictio petra/ sub vna voce significat tm̄ vnam rem (anglice a stone.) Et hec dictio homo significat homines particulares/ vt Johannē Petꝝ ⁊ Pau- — Uniuocum

Constructio. humtvt Porphirius individuū est. Aristoteles ꝛ Plato qui sunt homines particulares. ¶ Construe. Univocum scʒ nomen est: quod significat multas res unius rationis scʒ unius diffinitionis ꝛ non diverse. Et dicitur univocū quasi unius vocis nomen.

Equivocum celat sub eadem plurima voce
Quorum nomen idem ratio diversa sub illo
Nō natat equore/splēdet in ethere/latrat in ede:
Significat triplici canis hec tria sub ratione

Diffinitio equivocorum. ¶ Hic docet autor quid sit equivocū. Et dicit ꝙ equivocū significat plurima sub eadem voce quoꝝ nomen est idem/ratio tamē est diversa sub illo nomine huic consonat phūs dicens. Equivoca dicunt quoꝝ solū nomen cōmune est ratio autē substantie diversa. Ut ista dictio canis sub eadē voce significat plura quoꝝ nomen idem est ꝛ cōmune qꝛ animal latrabile/ꝛ quidā piscis/ ꝛ qddam signū celeste: habent idē nomen ꝛ cōmune/ scʒ canis. tn̄ ratio substantie diversa est in illo: qꝛ aliud est canis animal/ꝛ aliud canis piscis/ꝛ aliud canis signū.

Constructio ¶ Cōstrue. Illud qđ natat in equore. i. mare/splendet in ethere ꝛ latrat in ede. Hoc nomen canis est illud: ꝛ significat hec tria sub triplici ratiōe. i. diffinitione.

Diversa celant unum synonima voce
Ut mucro/gladiꝰs/ensis res una vocatur
Nominibus tribus his eadem res significatur

¶ Posito superius quid sit univocū ꝛ equivocū. Hic docet quid sit synonimū. Et dicit ꝙ synonima celāt. i. regunt unū. i. unā rem sub diversa voce: ut. i. sicut una res vocaẜ mucro/gladius ꝛ ensis. Ista tria nōia vocanẜ una res: ꝛ sic sunt synonima: qꝛ eadem res significaẜ his tribꝰ nōibus/scʒ mucro/gladiꝰ/ensis.

Sed quia dactilici sunt multa vocabula metri
Qui legem fugiunt operi quibus est opus isti
Quod breui longari placet ꝛ longum breuiari
Ut multis valeant versus in parte locari
Non aliter poterunt synonima consociari.

Excusatio autoris. Odovisecus Promptuaria. ¶ Hic excusat se autor eo ꝙ in sequenti ope sunt aliqui versus in quibus alique dictiones q̄ metrꝝ dactilicū fugiunt collocanẜ. Quales sunt: Odovisecus/promptuaria/opinio. Nā iste dictiōes nō pñt bene poni in metro dactilico saltē exametro heroico. Qꝛ hec dictio odovisecus nō pōt poni in metro. ibi ista syllaba se/que est brevis staret in principio tercij pedis quod esse nō pōt: qꝛ media syllaba brevis nō pōt ibi stare: finalis brevis syllaba bene pōt stare ibi. Et si-

Opinio

mulit' dic de prõptuaria. Sed nec opinio põt stare in versu qr hz tres sylla-
bas breues imediate coniunctas:ꝛ talis dictio nõ põt stare in versu:qr nec media
syllaba breuis:nec prima syllaba breuis dictionis polisyllabe põt stare in ver
su. Et dico ideo polisyllabe:qr monosyllaba breuis potest satis bene ibi stare
vt hic. Veribo simul legõq; facio delector vtroq;. Sz qr tales dictiões sunt in
ter synonima collocande. Autor iste posuit eas in versibus suis. ¶ Construe.

Constructio.

Sed quia multa vocabula sunt que fugiunt id est fugere volunt legem metri
dactilici:quibus scz vocabulis opus idest necessariũ est:isti operi scz in quo tra-
ctatur de synonimis:placet.i.placitũ est mihi de multis scz vocabulis:illud
longari quod est breue ꝛ illud breuiari quod est longum. Q.d. placet breuem
syllabã longari sicut ponit infra de ista dictiõe promptuaria:qr producit hãc
syllabã tu.que est breuis:ꝛ longã syllabã breuiari/ sicut patet de ista dictiõe
obdormiuit:quia corripit hãc syllabã do:que est longa. Ulterius construe.
Ut dictiones hmõi valeant locari.i.collocari vel poni in parte vel in aliquo lo
co versus scz dactilici:quia synonima non poterunt aliter consociari id est si-
mul sociari vel coniungi.

Particulis opus hoc placuit complere duabus
Multiuocis prior equiuocis pars altera cedit

Hic docet autor q̃ diuiditur opus istud in duas partes siue in duos libros/
primo ponit synonima ꝛ incipit ibi Pluribus officijs. In secundo ponit equi
uoca:qui incipit ibi Augustus tyto ꝛc. Construe. Placuit.i.placitũ fuit mi
chi complere id est perficere hoc opus duabus particulis.i.p duas pticulas
seu partes. Prior pars cedit.i.dat locũ multiuocis.i.synonimis pars altera.i.
secunda:cedit id est dat locũ equiuocis sicut patet in hoc tractatu ꝛ in alijs q̃
incipit Augustus tyto.

Constructio.

Ut querenda loco statuantur singula certo
Hoc alphabeti gemini discriminat ordo

¶ Hic docet autor q̃ vtrũq; librũ scilz librum synonimorũ ꝛ equiuocorũ faciet
sm ordinẽ alphabeti/ vt singule dictiones siue synonime/ siue equiuoce noti-
ficentur facilius inquirenti. ¶ Construe. Ut singula scz que continent in isto
libro de synonimis ꝛ equiuocis querenda.i.inuenienda statuant.i. collocent
in certo loco:scz in quo inueniunt :ordo gemini alphabeti.i. duorũ alphabeto
rum nec diuersorum:qr vtrũq; alphabetũ est latinũ:discriminat id ẽ discernit
vel diuidit/sicut patet cuilibet intuenti.

Constructio.

Anima

PLuribus officiis anime sunt nomina plura
Dũ sentit sensus ratio dũ iudicat ꝛ mens
Dum quid cõmemorat animus dũ cogitat ꝛ cor
Quando quid affectat cũ vult est dicta voluntas

¶ Terminato prohemio. Autor incipit principale opus de quo promisit su-
perius determinaturum:videlicet de synonimis: ꝛ incipit ab hoc nomine ani
ma tanq̃ a digniori ꝛ excellentiori. ¶ Habet autem anima (vt ait Au-
gustinus in libro de spiritu ꝛ anima) quandam naturam propriã omnibus his

Pars executi
ua libri.

mundane molis elementis excellentiorē qua veraciter nō possit in aliqua fan
tasmata corporalium imaginum quas per sensus carnis percipim⁹ cogitari:
sed mente intelligibili vitaqꝫ sentiri. Dicit ergo q̃ anima fm̄ sua diuersa offi=
Diffinitio anime cia diuersis nominibus appellat̄. ℂ Diffinit autem eam Aug⁹ sic. Anima est
spiritus intellectualis/rationalis semper in motu/bone maleqꝫ voluntatꝫ ca
Diuersa anime pax fm̄ benignitatē creatoris atqꝫ fm̄ operis sui officiū diuersis nuncupat̄ no
nomina minibus. ℂ Dicitur naqꝫ anima dum vegetat. Spiritus dum contemplatur.
Sensus dum sentit. Animus dum sapit. Mens dum intelligit. Ratio dum di
scernit. Memoria dum recordat̄. Voluntas dum vult. Ista tamen nō differūt
in substantia quēadmodū in nominibus/qm̄ omnia ista vna est aīa/ꝓprieta=
tes quidem diuerse: sed essentia vna. In spiritu tamē ꝛ anima potest esse diffe
Differunt illa rentia/qm̄ omnis anima est spiritus/nō omnis spiritus anima. ℂ Nota diffe
Sensus rentiā inter sensū/imaginationē/rationē/intellectū/ꝛ intelligentiā. ℂ Sensus
Imaginatio est ea vis anime que rex corporeax formas corporeas percipit p̄sentes.
Ratio ℂ Imaginatio est ea vis anime que rex corporeax formas corporeas perci
pit sed absentes. ℂ Ratio est ea vis anime que rerū corporeax naturas/for=
mas/differentias/ꝓpria ꝛ nomina accidentia ꝑcipit incorporea/sed non cor=
porea nisi rōne substantie. Attrahit enim a corporibus q̄ fundant̄ in corpori=
Intellectus bus nō actione sed consideratione. ℂ Intellectus est ea vis anime que inuisi=
Intelligentia bilia percipit: sicut angelos/demones/aīas/ꝛ oēm spiritū. ℂ Intelligentia est
ea vis anime que immediate supponit̄ deo: cernit quidē ipm̄ summū bonum
vex ꝛ incōmutabilem. Sic anima sensu ꝑcipit corporea. Imaginatione cor=
Constructio. poris similitudines. Ratione corporis naturas. Intellectu spiritum creatum
Intelligentia spm̄ increatū. (His dictis ad expositionē littere veniamus.)
ℂ Construe sic. Plura nomina .i. diuersa nōīa sunt anime id est istius dictionis
anima/pluribus officijs .i. propter plura sua officia. Nam sensus dicit̄ anima
dum sentit aliquid. Ratio dum iudicat aliquid. Et dicit̄ mens dum cōmemo=
rat quid idest aliquid. Et [illegible] animus dum cogitat aliquid. Et cor quādo
affectat idest cupit quid id est aliquid. Et anima est dicta voluntas cum vult
id est cum voluntatē habeat aliquid faciendi.
Anima viuit ℂ Hic nota q̃ anima exuta carne viuit/vidit/audit/ꝛ omnes sensus atqꝫ inge
exuta carne nia viuaciter tenet sine organo naturali. ℂ His visis videamus istax originē
Deriuatio aīe. dictionū: ꝛ primo de anima. ℂ Anima fm̄ Johannē ianuensem in suo catho.
deriuatur ab animos grece quod dicitur ventus latine: qꝛ quidā putauerunt
animā esse ventum: quasi ore trahentes aerem vnde viuamus. Unde hic ani
Animus mus mi. hoc animal lis. ꝛ animo as. aui. are id est animā dare vel exhortari vel
Sensus audacem facere. ℂ Sensus a sentio tis. tire. sensi. idem qđ anima: ꝛ inde deri=
uatur hic ꝛ hec sensualis ꝛ hoc le. ad sensum pertinens vel sensu ꝛ corpori de=
ditus seu pertinens. Unde sensualiter aduerbium: ꝛ hec sensualitas tatis.
Ratio ℂ Ratio đr a ratus a. um. i. firm⁹ a. um. ꝛ scribit̄ p t/ꝛ non p c/. Et nota dr̄nam
inter rationē ꝛ ratinationē. Ratio est quidā motus animi visū mentis acuens
vex a falso distinguēs. Uel fm̄ Aug. Ratio est animi aspectus quo p seipm̄ ve
Ratinatio rū intuet̄. Ratinatio est inquisitio rōnis quare illa opus est ad vendendū: ast
Duo sūt in rōne ad inquirendum. ℂ Item in ratione sunt duo. Unum ad superna ꝛ celestia in
tendens: ꝛ illud dicitur sapientia. Aliud est ad transitoria ꝛ caduca respiciēs
ꝛ illud vocatur prudentia: hec duo ex ratione sunt ꝛ in rōne ꝯsistunt. ℂ Et sci=
Diuisio rōnis endū q̃ ratio diuidit se in duo scꝫ sursum ꝛ deorsum. Sursum in sapiētiā. De
orsum in prudentiam: quasi in vix ꝛ mulierē: vt vir sit superior ꝛ regat: ꝛ mu=
Differūt sensu= lier inferior ꝛ regatur. ℂ Item nota differentiā inter sensualitatem ꝛ rationē.
alitas/ꝛ ratio Sensualitas est ea vis anime que corpus sensificat ꝛ mouet: vt appetat q̄ de=
lectabilia sunt corpori ꝛ refugiat nociua. Ratio est illa vis anime que inter bo
num ꝛ malum vex ꝛ falsum discernit.
Rationale ℂ Et a ratio deriuat̄ hic ꝛ hec rōnalis ꝛ hoc rationale: ꝛ hic ꝛ hec rationabilis
Rationabile ꝛ hoc rōnabile. Et licet ista nōīa differenter accipiant̄ differunt tn̄: qꝛ rōnale
est illud quod vtitur vel aptum natum est vti ratione: vt homo angelus.

¶ Sed rationale est qđ rōne agitur vel ducitur et racionabiliter viuit. Unde
multi homines sunt rationabiles/ q̄ ducunẗ ratione. Et scias q̄ homo dicitur
rationabilis. Angelus vero intellectualis. ¶ Mens dicẗ a mene grece qđ est Mens.
luna latine sm̄ Augu. quia sicut luna crescit ꝛ deficit varia vicissitudine com=
mutaẗ in idem tm̄ē quod fuit se quadam perfecta nouitate restituit: sic mēs
nunc caput summo inserit: nunc descendit ad infima. nūc sese refrenās sibi/ ve
ris falsa secernit/ modo ad corporalia regenda reflectitur modo eternis ratio
nibus inspiciendis vel consulendis adheret. ¶ Uel mens dicẗ animus ꝛ com Amens.
ponitur cū ista ꝑpositione a. ꝛ dicẗ amens tis. ꝛ cum de. ꝛ dicẗ demēs ꝛ vtrū
q̄ est idem quod insanus a. um. ¶ Et nota differentiam inter mentem/ memo Differunt ista
riam ꝛ cogitationē. Nā mens futura preuidit/ memoria p̄terita retinet/ cogita Mens/ Memo
tio presentia cōplectiẗ. Aliqñ tñ sumuẗ vnū ꝑ alio. ¶ Anim⁹ dr̄ ab hec aīa. me ria/ cogitatio.
ꝛ tot habet significationes quot patent per versus.

Est animus ratio/ sapientia/ vita/ voluntas. **Animus.**
Impetus/ ingenium/ proponit/ consulit audet
Sit virtus anima/ spes/ disposito/ cura
Cogitat/ ꝛ sufflat/ preconcipit/ atq̄ figurat

¶ Hic autor describit significationes huius nominis animus mi. ¶ Et est ani Animus.
mus (scđm Augustinum) substantia quedam rōnis particeps: regēdo corpori
cōmodata/ sapientia illustra/ ꝛ suū principiū respicit: et seip̄m cognoscit: ꝛ q̄tū
sit iudiciorꝫ (vt extra se querat q̄ ip̄e possit viuere) intelligit/ corporalib⁹ vero
passionibus consopitus/ ꝛ per sensibiles formas extra seip̄m adductus/ obli⁹
est quid sit/ ꝛ quid fuit/ ꝛ q̄ nihil aliud fuisse se meminit/ nil preter qđ videẗ eē
credit/ solo sensu circa corpora ꝛ imaginatione circa corporū similitudines/ at
q̄ locorū varietatis versaẗ: ꝛ hoc fit in eis siue dormiendo siue vigilando ꝛc.
¶ Cum vero ab hac distractione per purā intelligentiā ascenderit: in vnū se Descriptio ani
colligit/ ꝛ rationalis dicẗ animus/ corporis/ ductor/ rector/ habitator/ et guber mi superna re
nator/ videt se per se/ ꝛ ꝑ seip̄m in seip̄m videt: nec querit auxiliū corporaliū/ pri= spicientis.
mo ab omnib⁹ corporalibus sensibilibus tanq̄ impedientibus ꝛ ꝯstrepētib⁹
abstrahit se ad se/ vt videat se in se/ vt mouet se apud se/ ꝛ cum deum vult cog
noscere eleuat se supra se/ mentis acie/ natura enim aliquid tale deus est qua
lis est animus nō tamen videri (nisi sub animo) potest: nec ita videri vt anim⁹
potest. ¶ Nota anim⁹ cōponiẗ cum equus a. um. ꝛ dicẗ hic ꝛ hec equanimis Equanimis.
ꝛ hoc equanime: vel equanimus a. um. id est habens constantē animū. Unde
equanimiter aduerbiū: ꝛ hec equanimitas mitatis. id est animi equitas. sciꝫ
constantia animi. ¶ Item cum vnus/ ꝛ dicẗ hic ꝛ hec vnanimis ꝛ hoc vnani= Unanimis
me/ vel vnanimus ma. mum. id est concors vel vnius animi. vnde vnanimiẗ
aduerbium. ꝛ hec vnanimitas tatis. i. vnitas animi. ¶ Item cum magnus. et Magnanimis
dicitur hic ꝛ hec magnanimis. ꝛ hoc magnanime. vel hic magnanimus. ma.
mū. Unde Stacius. Magnanimū eacidē. i. audax vel fortis vel magni animi
vnde magnanimiter aduerbium. ꝛ hec magnanimitas tatis. id est animi ma
gnitudo. ¶ Et cum pusillus. ꝛ dicitur hic ꝛ hec pusillanimis ꝛ hoc pusillanime
vel hic pusillanimus ma. mū. vnde pusillanimiter aduerbiū. ꝛ hec pusillanimi Pusillanimis
tas tatis. id est paruitas vel debilitas animi. ¶ Et cum ex. ꝛ dicẗ hic ꝛ hec ex
animis ꝛ hoc exanime. i. stupefactus/ territus/ mortuus. vnde exanimiter ad Exanimis.
uerbiū ꝛ hec exanimitas tatis. ¶ Et cum longus dicitur hic ꝛ hec longanimis
ꝛ hoc me vel hic longanimus ma mū vnde longanimiter aduerbium ꝛ hec lō Longanimis.
ganimitas tatis. ¶ Et cū senus. ꝛ dicitur hic ꝛ hec semianimis et hoc me. Uel Semianimus.
semianimus ma. mū. ꝛ sic de alijs. Et oīa ista composita sūt tercie declinatōis

Cor. ⁊ bene possunt esse secunde declinatōis. ¶ Cor a cordiam grece dicit̄ hoc cor cordis: ⁊ vt dicit Isidorus. Cor ideo est vicinū pulmoni vt cum ira fellis accē

Operatiōes cordis/pulmonis/ fellis/splenis/ ⁊ iecoris.

ditur pulmonis humore temperetur. ¶ Et nota q̄ a corde sapim⁹: a pulmone loquimur a felle irascimur: a splene ridemus: ⁊ a iecore nos amamus. Vn̄ v⁹ Cor sapit/et pulmo loquit̄/fel cōmouet iras. Splen ridere facit/cogit amare iecur.

Descriptio celi

¶ Item scias q̄ rabbi moyses dicit q̄ celum in vniuerso est sicut cor in animali cui⁹ motus si ad horā desceret/vita corporis finiet̄. Et ex hoc patz q̄ celum sydereum causat generationem ⁊ corruptionem in istis inferioribus.

Periculum dormientis sup latus sinistrum.

¶ Nota cū quis incubat sinistro lateri. Epar fel ⁊ stomachus opprimunt cor qd̄ principiū motus est. ⁊ inde fit grauitas ⁊ q̄nq̄ mors subitanea. Vn̄ plures moriunt̄ in lectis iacentes in tali latere dormiendo.

Vires anime.

¶ Tres sunt vires in aīa vis naturalis/vis vitalis/vis aīalis.

Quattuor elementa in hoīe.

Scias itaq̄ q̄ cū corpus humanū ex quatuor elementis cōpositū sit: ⁊ quodlibet elemētū vendicet sibi certā partem in corpore sicut terra in carne ⁊ ossib⁹: aqua in humoribus: aer in pulmone: q̄m idcirco semp̄ pulmo in motu est: q̄ ventilabꝫ est cordis ne nimio calore cor cōsumat̄ ⁊ dissoluat̄. Sedes ignis est in corde: ⁊ ideo inferius est latū ⁊ superius acutū quā formā ignis tenet.

Cor cōponitur. Concors. Discors. Excors. Ecors Secors Vecors Unicors. Voluntas.

¶ Cor cōponit̄ cum con. et dicit̄ hic ⁊ hec ⁊ hoc concors dis. Et cū dis. ⁊ dr̄ discors dis. Et cū ex ⁊ dr̄ excors dis. ⁊ cū e. ⁊ dicitur ecors dis. ⁊ cū se ⁊ dr̄ secors. ⁊ cū ve. ⁊ dr̄ vecors ⁊ cū re ⁊ dr̄ recordor aris. verbum deponēs ⁊ cū vnus ⁊ dr̄ vnicors. Et scias q̄ oīa illa nomia cōposita a cor sūt generis oīs ⁊ terminār abltm̄ singularē in e ⁊ in i. vt abltō ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc vecorde vel di. ¶ Voluntas dr̄ a volo vis. ⁊ sic diffinit̄ volūtas ab augusti. in lib. lxxxiij. questionū. Volūtas est animi motus nullo cogēte ad aliud amittendū vel adipiscendū: ⁊ tangit̄ terminus a quo cū dicit̄ motus animi: et terminus ad quē cū dr̄: ad aliud amittēdū.

Voluntaria. Inuoluntaria. Questio vtrum oīne peccatum sit voluntariuꝫ

¶ A volūtas dr̄ volūtari⁹. a. um qd̄ cōponit̄ cū in. ⁊ dr̄ inuoluntari⁹ a. um. i. nō volūtarius. ¶ Hic pōt queri vtꝝ oīne pctm̄ sit voluntarium. Videt̄ q̄ sic: q̄ dicit Aug⁹. Pctm̄ a deo voluntariū est: quod si non est voluntarium non est pctm̄: Item omnis motus vel est naturalis vel voluntarius vel violentus. pctm̄ non est motus naturalis/nec violentus: ergo voluntarius. Item si non est voluntarium non est vituperabile. Quia dicit Damasce. q̄ voluntariū est qd̄ neq̄ per ignorantiā fit voluntariuꝫ sed contingit peccare per violentiā ⁊ ignorātiam. sicut q̄ timore mortis mentitur vel fornicatur. igit̄ oīne peccatū est voluntariū.

Responsio.

¶ Ad hoc respondetur q̄ oīne pctm̄ est voluntariū sicut monstratur. Ad hoc qd̄ obijcitur de peccato ignorantie dicitur q̄ ignorantia facti quod est necessarium ad salutem est peccatum. ¶ Quod vero obijcitur de coactiōe dicendū q̄ non potest cogi volūtas coactione sufficienti. Quis efficienti vt in illo qui timore mortis mentitur accidit. ⁊ in illo qui timore mortis proijcit merces in mare. Duplex est eīn voluntas fm̄ Johannem de rupella absoluta. quando aliquis vult aliquid propter se ⁊ determinata siue collatiua: quādo aliqs vult aliqd cōsideratione alicuius cause impellentis: vt propter naufragium proijcere volumus merces in mare.

Ignorantia q̄ ⁊ quem excusat ⁊ non excusat.

¶ Et quia ignorantia aliquando excusat/aliquando accusat: ad questionem istam determinandaꝫ necesse est pquirere diuisiones ignorantie. ¶ Dico ergo q̄ ignorātia alia iuris alia facti: ⁊ hoc vel indifferentis. et illa excusat sufficiēter. vt Corinthioꝝ. x. capi. Non interrogantes propter conscientiā Vel ignorātia necessaria ad salutem vt xp̄m passum ⁊ hmōi. ¶ Et circa hoc distinguendū: q̄ aut nō potest vitari sicut est in hoīe q̄ a natiuitate sua caret vsu rationis: ⁊ hec excusat. Aut q̄ potest vitari/sicut est in iudeis ⁊ paganis. ⁊ hec nō excusat.

Ignorātia iurꝫ

¶ Ignorantia iuris subdiuidit̄ quia aut est iuris naturalis: ⁊ ista nullum adultum excusat sicut dicit Decretum. Nulli adulto licet legem naturalē ignorare siue ius naturale. Ratio est hec: q̄ scribitur in corde hominis naturaliter. ⁊ ideo nullum excusat eius ignorantia.

¶ Vel est ignorantia iuris legis scripte scz diuine prophetie. euãgelij. apostolice doctrine. ꝛ ista excusat sicut de mortali delicto eos qui tenentur ista scire vt prelatos: ꝛ precipue epos ꝛ metropolitanos qui tenentur omnipotẽti reddere rationem de ea que in eis fide ꝛ spe. ¶ Unde de episcopo queritur an sciat nouum ꝛ vetus testamentuꝫ: hec accusat sicut de veniali simplices clericos et illiteratos qui cum potuissent didicisse non didicerunt. Unde ad Thimo. iiij. Attende lectionem exhortationem ꝛ doctrinam. In nullo autem accusat laicos dummodo non condẽnant. Item ignorantia iuris positiui vt decretoruꝫ legum que ad determinationem causarum pertinet. ꝛ ignorantia huius iuris solos iudices accusat. Item est ignorantia iuris positiui quod continet mores constitutiones ecclesiasticas ad vitanda peccata: hec accusat sacerdotes habentes curas animarum ꝛ confessores.

lex nature scribitur in hominis corde.

Spiritus ꝛ anima/ manes/ perfectio vita.
Uis/ endelechia/ natura/ potentia/ virtus.
Interior vel homo: predictis additur vmbra.

¶ Superius autor determinauit quomodo hec dictio anima ꝓpter diuersa sui officia diuersa sortitur vocabula: hic ponit specialem synonimationẽ istius nominis anima: dicens q̄ omnia ista scz spūs ꝛc̃. sunt idem quod anima. ¶ Sed nunquid vere sunt idem quod aīa? Ad hoc dicamus q̄ in aīa sũt quedam naturalia ꝛ quedam accidentia: ꝛ quedam vires: ꝛ ista omnia sunt idem cum anima ꝛ eandem rem significant ſm Augustinũ in cap. de spū ꝛ anima. Et sunt quedam accidentalia in aīma: ꝛ illa aīma nõ est. Nõ est enim sua prudentia/ sua temperãtia/ sua fortitudo/ sua iusticia. ¶ Potentie aīme sunt concupiscibilitas/ irascibilitas/ rõnabilitas. Uires anime sunt: sensus/ imaginatio ratio/ memoria/ intellectus/ intelligentia. Potentie possũt dici vires ꝛ econtra.

Constructio.

¶ Construe sic. Ac pro ꝛ: ꝛ preter hec que superius ponunť pro anima ista q̄ hic sequunť sunt idem q̄ anima videlicet spūs est anima: manes sunt anima id est idem qđ aīa ꝛc̃. ¶ Spūs a spiro dicit. ¶ Manes sunt anime infernales. Vel ſm Papiam. Manes sunt vmbre vel anime mortuorum vel inferni⁹ aut sepulchra/ fauille malorum/ vel nocumenta tercie declinatiõis: ꝛ caret singulari numero. Et dicitur a mene grece quod est defectus latine. Vel per antiphrasim: a manum grece quod est bonũ latine: quia nõ sunt boni immo mali quia in inferno moranť. ¶ Perfectio scz interior est aīma. ꝛ dicit a pficio cis. quia pficit hoĩem: q2 sine illa perfectione aīa nõ esset. ¶ Uita est idẽ q̄ anima ꝛ dicitur de viuo uis. Et vita componitur cum contra ꝛ dicitur hoc conuitium tij. cum t/ in penultima syllaba. ¶ Et est cõuitiũ dictum opprobriosum contra bonam vitam alicuius: vt ille dixit plura conuicia idest opprobriosa vel dicta opprobriosa. Et inde conuitiolus ꝛ hoc conuitiolũ li. diminutiuũ id est paruũ conuitium: ꝛ producit hanc syllabam ui. ¶ Uis scz interior est aīma. Et differentia est inter vis ꝛ virtus ſm Papiam. Nam vis est anime ꝛ corporis. Sed virtus est anime. Item vis ſm eundẽ est potestas/ violentia/ virtus. Uis non habet nisi tres casus in singulari ꝛ vnicũ in plurali ſm quosdã. vt sic Nominatiuo hec vis. Accusatiuo hanc vim. Ablatiuo ab hac vi. Et pluraliter actõ has vires. ſm doctrinale hꝫ oẽs casus plurales iuxta versum. Uis vim vi que dabit totũ plurale tenebit. ꝛ sic declinať in plurali numero. nĩõ he vires. gtõ harū virium. dtõ his virib⁹ ꝛc̃. ꝛ di a vireo es. ¶ Endelechia est aīa: ꝛ est endelechia ſm calcidiũ: vt ait Papias pfecta etas: quasi indelechia id est intima etas ſm Aristotelem absoluta perfectio. secundũ Platonem anima mũdi. ꝛ dicitur endelechia ab en qđ est in ꝛ delechia quod est perfectio quasi interior perfectio

Manes.

Perfectio.
Vita
Conuitium
Conuitiosus

Vis.
Quomodo differũt vis ꝛ virtus

Endelechia.

¶ Et nota q potest dici endelechia vel indelechia quia tm̄ valet en apud grecos quantū valet in apud nos. Unde hmōi nomīa greca siue notha (que predictam prepositionē habent in sui compositione) possunt scribi indifferenter. Modo per en/modo per in: vt encaustū vel incaustū: entimema vel intimema: emplastrum vel implastrum: energuminus vel inerguminus: ⁊ sic de alijs.

Natura est duplex.

¶ Natura est anima: ⁊ dicitur a nascor eris. ¶ Natura est cuiuslibet substanti specificans ꝓprietas: ⁊ hec diffinitio intelligit̄ de natura naturata: quia duplex est natura scꝫ natura naturata ⁊ natura naturans que est deus. A natura dicit̄ hic ⁊ hec naturalis, ⁊ hoc le. ⁊ naturo as. aui. are. i. facere naturam vel fm̄ naturā facere/ ⁊ producit hanc syllabā tu. Unde. Lex ⁊ natura christus simul omnia iura. Damnant ingratū/lugent ⁊ eū fore natū.

Potentia.

¶ Potentia scꝫ interior est anima; ⁊ potentia formatur a dtō hui⁹ nominis potens: sic potenti addita a fit potentia: ⁊ dicit̄ de possum es est.

Uirtus

¶ Uirtus est idem qḋ anima. et dicit̄ a vireo es: qꝛ facit vir virere bonis moribus ⁊ nō madere vitijs.

Homo ē duplex scꝫ interi. ⁊ exte.

¶ Interior vel homo vel ꝑ et interior homo est animal. Et nota q homo est interior ⁊ homo exterior: ⁊ vterq; est homo. Exterior homo est corpus hominis. Homo interior est ipsa anima/homo vterq; est exterior homo ⁊ interior homo. i. corpus ⁊ anima: ⁊ hec duo vnus homo est.

Umbra.

¶ Umbra addit̄. i. sociat̄ ꝑdictis scilꝫ nominibus: quia vmbra idem est qḋ anima. Unde Lucanus. Umbraq; erraret crassus multa.

Differūt anima/manes/spūs et vmbra.

Orcus habet manes: aiabus corpora viuunt
Spiritus in celis vmbre per busta vagantur.

¶ Superius autor determinauit de synonimatione istoꝝ nominū. ⁊c̄. ⁊ quia inter ista quattuor scꝫ manes/anima/spiritus/ ⁊ vmbra: est aliqualis differentia quo ad loca (in quibus ꝓprie creduntur inesse) docet hic quomodo differūt ab inuicem. Dicens q manes sunt apud inferos ⁊ sic reperit̄ apud poetas. Anima proprie dicit̄ dūmodo est in corpore illud vegetando ⁊ viuificando. Spūs proprie dicit̄ cū exutus est corpore ⁊ transfertur ad celum. Et vmbra est spūs qui (fm̄ poetas) semꝑ circa mortuoꝝ sepulchra vagat̄.

Poete dixerunt hominē habere tres animas.

Quia tres animas dicebant poete quēlibet hoīem habere. Unā que post mortem hominis aduolat ad stellas a quibus ortum habet. Aliam que in infernū dimittit̄. Terciā que dicitur circa busta. i. sepulchra mortui hominis vagari. ⁊ hec dicit̄ vmbra.

Constructio.

¶ Construe sic. Orcus. i. infernus: habet id est possidet: manes id est illas animas infernales: corpora supple humana viuūt animabus. i. ꝑ aīas dum sunt in corporibus/spūs scilꝫ in celis/vmbre vagant̄ ꝑ busta. i. sepulchra mortuoꝝ.

Orcus. Manes.

¶ Hic orcus ci. dicit̄ de orce grece qḋ est capere latine. ¶ Hi manes plur aliter manū manibus ⁊c̄. Et dicit̄ de mene grece quod est defectus latine: qꝛ semꝑ in defectu sunt.

Aula.

Aula: vel atria: castra: palatia: regia: regū.

¶ Hic agit autor de synonimatiōe istoꝝ nominū que ꝑtinent ad habitationē dominoꝝ: dicens q omnia ista aula. ⁊c̄. idē significant. i. simul signant scilꝫ vnū. ¶ Formatur aliter constructionis sententia sic. Hic docet autor quot sunt nomina synonima cū isto nomine hec aula le: qḋ est mansio magnatū. Dicēs q atriū atrij est idē qḋ hoc castrū tri. ⁊ idē qḋ palatiū cij. hec regia gie. idem est.

Constructio.

¶ Construe. Aula vel atria. i. atriū: numerus pro numero: castra pro castro. palatia. i. palatiū: regia supple sunt/regū. i. magnoꝝ dñoꝝ et magnatum.

Aula. Atrium. Castrum.

¶ Hec aula le. dicit̄ ab alabo rege q primus aulas inuenit. ¶ Hoc atriū atrij dicit̄ de attero ris: qꝛ atterit̄ pedibus ambulantiū in ea. ¶ Hoc castꝝ ri. dr̄ de

castro as:q2 castretur ibi licentia habitantiũ:ne passim vagari liceat ꝛ pateãt hostib⁹. Dicunt eciã castra in expeditione tñ in plurali. Uel dr castrum de casus a.um. q2 ibi tanq̃ casti debent esse:luxuria eciã viros eneruat. ¶ Hoc pa- *Palacium*
lacium cij de palo as.i.vagari dicit ampla domus in qua multi vagari possunt. Uel dr a palans tis.qui fuit rex achadie: in cuius honore regiam conditã palacium vocauerunt. ¶ Hec regia gie. de rex regis dicit aula. Unde Ouidius. *Regia.*
Regia solis erat sublimibus alta columnis.

Aliger/ales/auis/volucrisq3 volatile pzepes. *Auis.*

¶ Hic docet autoz q3 sunt nõia synonima cũ isto nomĩe auis. Et dicit auis ab aueo es.i.cupere. Dicit q3 ut asserĩ hic aliger aligri. ꝛ cõponitur de ala ale q̃ est pars volucris: hoc volatile lis. ꝛ ꝓprie est omne qd volat siue musca siue auis. Hic ꝛ hec prepes petis. a ꝓpeto tis. ꝓprie auis q̃ ex rapina viuit. ¶ Construc. Aliger est auis/ales est auis/q3 pro ꝛ volucris est auis/volatile est auis/ prepes est auis.i.idem qd auis. *Aliger. Uolatile. Prepes. Constructio.*

Si sit auis specio/capio/vel garrio iunctum. *Auis*
Auspicoz/auspiciũ simul auspex aucupoz auceps
Augur ꝛ auguriũ:simul auguroz efficiuntur

¶ Hic docet autoz q3 si ista dictio auis componit cum istis tribus verbis specio/capio/garrio/tunc illa que sequunt in sequentibus versibus oriunt ab illis. vt si auis ꝛ spicio cis simul componant tũc deriuantur inde. Auspicoz ris verbum deponẽs qd est idẽ quod diuinare per inspectionẽ auiũ. ¶ Auspiciũ est idem qd diuinatio. ¶ Auspex cis.i.diuinator. ¶ Si capio pis.cõponitur cũ ista dictione auis/tunc aucupoz.i.hoc verbum aucupor aris.verbũ deponens idẽ est qd aues capere. Et hic ꝛ hec auceps. Gto huius aucupis efficiunt.i.deriuant. Si si garrio cõponit cum isto nomine auis tunc ista tria Augur/auguriũ/auguroz/efficiunt.i.deriuant. Augur declinatur hic ꝛ hec augur. gtõ huius guris. Datiuo guri.i.diuinator per cãtus auiũ/vel gestus/vel volatu. ¶ Hoc auguriũ rij.i. peritia diuinandi per auiũ cãtus vel gestus vel volatum. Auguroz aris.verbũ deponens taliter deriuat vt superius dr. ¶ Et hic vide qualiter de hmõi augurijs ꝛ diuinationib⁹ senserit Aug⁹. vt scribit in cãnone xxvi.q.vi. Non obseruabitis dies qui dicunt̃ egyptij aut kalendas ianuarij in quibus sunt cantilene ꝛ cõmessationes:ꝛ adinuicẽ dona donant/ quasi in ꝓncipio anni boni facta auguria/aut aliquot menses aut dies/aut annos aut lune cursum:q2 quicũq3 has ꝛ quascunq3 diuinationes aut facta aut auguria obseruat aut intendit aut attendit/ aut consentit obseruantibus/ aut talibus credit:aut in eoꝝ domũ vadit:aut in suã introducit/ aut iterrogat sciat se fidẽ christianã aut baptismũ reuocasse:ꝛ paganũ ꝛ apostatã.i.retro abeuntẽ:ꝛ dei inimicũ atq3 irã dei incurrere ineternum.nisi ecclesiastica penitẽtia emẽdatus reconcilietur. Ecce q̃ detestabilis sit quelibet diuinatio. ¶ Cõstrue sic versus. Si specio.i.hoc verbũ specio cis.spexi cere.idem quod video des:sed non est in vsu:sit iunctũ huic nomini auis: ꝛ si capio sit iunctũ huic nomini auis vel si garrio sit iunctum in compositione huic nomini auis: tũc auspicoz aris. hoc auspicium cij. ꝛ hic ꝛ hec auspex cis.media cor.simul pro ꝛ. hoc verbũ aucupoz aris. ꝛ hic ꝛ hec auceps aucupis.media correpta. ꝛ hic ꝛ hec augur ris. ꝛ hoc auguriũ rij.simul ꝓ ꝛ auguroz aris efficiunt.i.deriuant vel facta sunt. *Auspicor. Auspicium Auspex. Aucupor Auceps. Augur Augurium. Auguror Augustinus cõtra incãtatores Constructio.*

Dic archas thecas cistas vel scrinia capsas *Archa*
Capsula/capsella:de capsa diminuuntur.

Constructio.

Area
Theca
Cista
Scrinium
Capsa

¶ hic docet autor quot sunt noīa synonima cū isto noīe hec area aree. est the-
quod hec cista te: ⁊ idem qꝫ scriniū nij. ⁊ idem qꝫ capsa se. ⁊ idem quod capsu-
la. idem qꝫ capsella: idem qꝫ theca. Et autor dicit ꝙ ista duo vltima scꝫ capsu-
la ⁊ capsella: sunt diminutiua de hoc nomine hec capsa se. ¶ Construe. Dic tu
thecas esse areas vel pro ⁊. dic scrinia esse areas. Capsula idem est quod area
⁊ capsella qꝫ idem est: diminutiuū. i. sunt diminutiua de hoc nomine capsa se.
¶ hec area ce. de arceo ces. dicitur qꝛ arceat id est ꝓhibeat visus. ¶ hec the-
ca ce: positio vel positorium: qꝛ imponitur aliquid: vel dicitur de tego tegis. et
tunc non deriuatur sicut nec area. ¶ hec cista te. dicitur de hec costa te. hoc
scriniū nij. a scrutor aris. Capsa se. de capio pis.

Arduus.

Arduus/ excelsus/ celsus/ sublimis/ ⁊ altus/
Summus/ ⁊ elatus/ sublimatusqꝫ/ leuatus/
Est ⁊ sublatus predictis associatus.

Constructio

Arduus.
Excelsus
Celsus
Sublimis
altus
Summus

¶ hic autor docet quot sunt noīa synonima cū isto noīe arduus a. um. dicēs
ꝙ oīa illa que sequūt in versibus idē significant. ¶ Construe. Excelsus a. um
⁊ hic ⁊ hec sublimis ⁊ hoc me. Celsus a. um. ⁊ altus a. um. Sūm⁹ a. um. ⁊ elat⁹
a. um. qꝫ pro ⁊ sublimatus a. um. leuatus a. um. supple sunt idem qꝫ arduus.
a. um. ⁊ subatus a. um. fit associatus. i. adiunctus predictis scꝫ adiectiuis: quo
sus componit. Sublimus de sub ⁊ limus mi. Celsus a cello cellis dicit. Uel
celo quasi celestis. Altus de alo lis. Sūmus de supra. Elatus de effero fers.
Sublimatus de sublimo as. Sublatus de suffero fers.

Auxiliuz.

Auxilium vel opem. suffragia dic vel asilum:
Presidium/ vel subsidiū: quibus adde iuuamen
His adiumentum: simul adiutoria iunge
His amminiculum: simul addas opitulamen
Et de propitior fit propitiatio nomen.

Auxiliū. Opem
Suffragium
asilum
Presidium.
Subsidium
Juuamen
adminiculum
Opitulamen
Constructio
Propitiatio.

¶ hic docet autor ꝙ oīa noīa q̄ ponunt hic sunt eiusdē significatōis cum hoc
noīe hoc auxilium lij. de augeo es. dicit. ¶ Opem opes ab ope. de ops id ē de-
a terre dicit. ¶ hoc suffragiū gij. de suffragor aris. dicitur. ¶ hoc asilum li-
componitur de a quod est sine ⁊ silen quod est tractus: qꝛ non licet aliquē tra-
here de loco illo: ⁊ ꝓprie est domus refugij quā Romulus fecit Rome. Scdo
modo est ecclesia. ¶ hoc presidiū dij. de presideo es. dicit. ¶ hoc subsidiū dij
de subsideo es. dicit. ¶ hoc iuuamē nis. hoc adiumentū ti. hoc adiutorium
rij. de iuuo as. dicunt. ¶ hoc adminiculū li. de ad ⁊ miniculū/ sicut hoc opitu-
lamen nis. dicit de opitulor aris. verbo deponentali. ¶ Construe. Dic suffra-
gia. i. suffragiū/ vel ꝓ ⁊/ opem/ vel ꝓ ⁊/ asiliū: ⁊ auxiliū. i. idē qꝫ auxiliū: quibus
noībus adde. i. iunge ꝑsidiū/ vel ꝓ ⁊/ ⁊ subsidiū ⁊ iuuamen/ simul pro ⁊ iūge his
nominibus hoc adiumentū ti. ⁊ adiutoria. i. hoc adiutoriū rij. ⁊ hoc nomē propi-
tiatio qꝫ est similis significationis sit cum illis. Et deriuat de hoc verbo depo-
nenti ꝓpitior aris. qꝫ idē est qꝫ auxiliari vel suffragari. ¶ Adiumētū/ admini-
culū: ⁊ opitulamen stant male hic. Sed autor excusat se de hui⁹ positione su-

pra in ꝓhemio. vide in q̄rto folio sequenti

¶ Inficior aris. verbum deponens: ꝛ componitur de in ꝛ facio. secundum Cathol. et [Inficior]
inde inficie arum .i. treuge vel negationes denegate vel fracte ꝛ caret singulari
numero. ¶ Obuio as aui. are. verbum neutrum. Et construitur cum datiuo casu. [Obuio]
ꝛ obuio est contra ire: vt cum dico talis obuiauit michi inuico. Similiter est con=
tradicere: vt cum dicitur. Dicta tua obuiant roni .i. contradicunt. Et componitur
de ob. ꝛ via ve. Et dicitur de obuius a. um. quod ꝛ sic componitur. ¶ Renuo is renui [Renuo]
ere. componitur de re ꝛ nuo is. ꝛ non habet supina ad vsum tamen secundum artem ha=
bet scilicet renuitum tu. ¶ Contradico: de contra ꝛ dico cis. componitur. ¶ Abnego [Contradico]
as. aui. are. de ab ꝛ nego as. componitur. ¶ Nota quod ista verba que hic ponuntur [Abnego]
sunt contraria in significatione verbis: in significatione locatis scilicet abstruit. ꝛc.
quia illa dicunt affirmatiuam. ista dicunt negatiuam. ¶ Construe. Unum id est vna [Constructio]
res significatur his id est in his verbis scilicet abdicat/negat/abnuit/inficiatur/ob
uiat ꝛ renuit. econtra id est contra significationem superiorum verborum scilicet astruit [Abdico]
ꝛc. Et contradicit associatur his verbis/abnegat associatur his verbis. Ab
dico as componitur de ab ꝛ dico as. cuius prior syllaba corripitur. Et dico
as habet tres significationes: vt in hoc versu. Hec dico signat/confirmo/copu
lo sacro.

Cum suffragatur/iuuat/adiuuat/auxiliatur. [Auxilior]
Subuenit addatur/succurrit propitiatur
Si permittatur a metris opitulatur.

Hic docet autor quot sunt verba eiusdem significationis cum isto verbo auxilior [Suffragor]
aris. Dicit quod suffragor aris: quod componitur de sub ꝛ hic fragus gi. Et est fra= [Fragus]
gus patella que est in genu: et inde dicitur hec suffrago inis. id est poples. vnde [Poples]
poples facit poplitis in genitiuo (anglice a hamme) idem est. et est deponens: et
inde venit hoc suffragium gii. id est auxilium. Iuuo as iuui iutum. tu in supino [Iuuo]
ꝛ inde hoc iuuamen inis pro auxilio. ꝛ iuuenc[illegible]a: vel animal auxili= [Adiuuo]
are. Adiuuo as. adiuui adiutum tu. Et adiutor adiutrix nomina verbalia.
Et hoc adiuuamen inis. Et componitur de ad ꝛ iuuo. Subuenio nis. ꝛ est idem [Subuenio]
cum auxilior aris. Subuenio facit subueni in preterito: media producta: ꝛ subuen [Subuentor]
tum tu. in supino. Et construitur cum datiuo vt subuenio tibi. ꝛ inde hec subuen [Subuentrix]
tio onis: ꝛ subuentor/subuentrix/verbalia. Et componitur subuenio de sub ꝛ ve
nio nis. nire. ꝛ retinet dictionem ꝛ litteraturam simplicis per omnes modos. et
tempora. Succurro ris. succurri succursum su. Unde hic succursor oris. Et [Succurro]
hic succursus sus su. id est auxilium. Succurro est idem quod auxilior aris. ꝛ est [Succursor]
verbum medium ꝛ construitur cum datiuo casu. vt succurre michi domine. [Sucursus]
Propitior aris. verbum deponens est idem quod auxilior ꝛ opitulor aris est idem [Propitior]
quod auxilior aris. Et dicitur opitulor de opus ꝛ tulo lis. quod non est in vsu.
Propitior dicitur de propitius a um. Nota quod opitulor habet primas tres [Opitulor]
syllabas breues: ꝛ ideo non potest stare in versu. Sed autor quod posuit illud in versu [Notabile]
excusat se dicens. Si permittatur a metris. ꝛc. Construe. Iuuat scilicet auxilia [Constructio]
tur id est idem quod auxiliatur: ꝛ adiuuat cum suffragatur est idem quod auxiliatur
subuenit addatur: id est iungatur illis: ꝛ succurrit supple addatur: ꝛ opitulatur
addatur illis. si illud scilicet opitulatur permittatur id est tolleretur a metris scilicet a me
tris secundum quod debet penultima istius dictionis opitulatur: prout stat hic in ver
su produci.

Subtrahit/ꝛ tollit/subducit/ꝛ eripit/aufert/ [Aufero]
Surripit ꝛ spoliat/asportat res alienas.
Priuat/predatur/defraudat eis sociatur.

Subtraho
Tollo
Subduco
Eripio
Surripio
Spolio
Asporto
Priuo
Predor
Defraudo
Constructio.

¶ Hic docet autor quot sunt verba significantia siue synonyma cū isto verbo aufero fers. abstuli. auferre. ablatum tu in supinis. Dicit q̄ subtraho is: subtraxi subtractū tu. est idē q̄d aufero. ¶ Subtraho est verbū actiuū: ꝛ cōponitur de sub ꝛ traho is. traxi. ¶ Tollo lis est idē ꝛ est actiuū. ¶ Subduco cis est idē ꝛ cōponitur de sub ꝛ duco cis. ¶ Eripio pis. pui. ereptū tu. est idem. Et cōponitur de e preposit[i]ōe ꝛ rapio pis. quod est actiuū. ¶ Surripio pis. cōponitur de sub. ꝛ rapio pis q̄d est actiuū. ¶ Spolio as. are. aui. est idem. Inde hoc spolium lij. ¶ Asporto as. aui. are. est idem. ꝛ dicitur asporto de ab ꝛ porto as. ¶ Priuo as aui. are est idem. ¶ Predor aris p̄ datiuo sum: p̄dari est idem. ꝛ dicitur de hic predo. onis. ¶ Defraudo as aui. are. est idem. Et cōponitur de de. ꝛ fraudo as. q̄d dicitur de hec fraus dis. ¶ Construe. Subtrahit est aufert id est idē quod aufert/tollit/subducit/ ꝛ eripit. sunt idem q̄d aufert/surripit/ ꝛ spoliat/ ꝛ asportat sunt idem q̄d aufert. res alienas. Per istū accusatiuum casum innuit autor q̄ ista verba regunt actiū casum: vt dicendo fur subtrahit res alienas: ꝛ sic de ceteris verbis. ¶ Priuat. Construe. Priuat hoc verbū sociatur eis scȝ verbis p̄cedentibus: ꝛ predatur sociatur: ꝛ defraudat sociatur eis.

¶ **Alloquor** **Conuenit alloquitur/ pariter cōpellit/ ꝛ inter**
Pellat/ ꝛ affatur predictis associatur.

affor
assotio

Conuenio

Conuenit
Compello
Interpello
Affor
Constructio

¶ Hic autor docet q̄ ista v̄ba cōuenit/ cōpellat/ interpellat/ et affatur cōueniunt in significatione cū hoc verbo alloquor ris: q̄d est deponens. Et cōponitur de ad ꝛ loquor ris. ¶ Cōuenio nis. ire. cōueni. cōuentū tu. in significatiōe qua hic sumitur est actiuū. vt cōuenio te/ ꝛ tu cōuenieris a me b̄ndicitur. Sed conuenire in alia significatione est simul venire: et tunc est verbum neutrū tn̄. ¶ Item conuenit aliq̄n est verbū impsonale: ꝛ tūc est idem q̄d cōtingit. Unde Pamphilus. Conuenit vt nolis quas queras quasi nescia casus. ¶ Cōpello las. are. aui. verbū actiuū: ꝛ cōponitur de con ꝛ pello. ¶ Interpello as. verbū actiuum. ꝛ cōponitur de inter. ꝛ pello as. ¶ Affor aris. verbū deponens componitur de ad ꝛ for faris. id est loqui. ¶ Construe. Conuenit. i. hoc verbū est alloquitur id est idem q̄d alloquitur: pariter pro simul: ꝛ compellat est simul alloquitur. Interpellat est allo quitur. ꝛ affatur. i. hoc verbū associatur p̄dictis verbis

¶ **Augeo** **Auget ꝛ augmentat exaggerat ꝛ coaceruat**
Aggregat accumulat congestat congerit addit
Ampliat amplificat apponit ꝛ aducit vnit.
Cum supradictis assint adiungit adunit.

ampl[i]o
aggrego
amplio
amplifico
appono
additio
adiungo

Augeo
Autor
Autrix
Augmento
Exaggero
Coaceruo
Aggrego
Accumulo
Congesto
Congero

¶ Hic docet autor q̄ oīa v̄ba superius posita sunt eiusdē significatiōis cū isto verbo augeo ges. auxi. gere auctū tu. in supinis. ¶ Augeo componitur cū ad: ꝛ dicitur adaugeo ges. ꝛ cum ex ꝛ dicitur exaugeo ges. Ab augeo ges: dicitur hic autor toris. hec autrix cis. hec autio onis. nomina verbalia: ꝛ hoc augmentum ti. Augeo es: verbū actiuū est cū oībus suis cōpositis. ¶ Augmēto as: de hoc augmentū ti. dicitur. ¶ Exaggerat componitur de ad. ꝛ aggero as. ¶ Coaceruat cōponitur de ad. ꝛ grego as. q̄d dicitur hic grex gregis: sed in simplici non est in vsu. ¶ Accumulo as. de ad cōponitur ꝛ cumulo as. q̄d dicitur de hic cumulus li. ¶ Congesto tas. verbū frequentatiuū ꝛ formatur ab vltimo supino huius verbi aggero ris. gessi. gere. congestum tu. u in o. fit congesto tas. aui. are.

Congero [...] in q[ua]rto folio sequenti

quod est idem qꝺ ahenū. ¶ Uas dico ⁊c. Cōstrue. Ego dico patenā cuius me dia corripitur esse vas scꝫ ahenum vel cacabum: sed dico patenam cuius me dia producitur: esse illud quod regit: supple calicem. scꝫ coopertorium calicis. ¶ De sarcos. Construe. hec sartago inis. est vocata sic de sarcos grece ⁊ ago gis. Nam sarcos grece dicitur esse caro latine id est idem quod caro.

Affecto: vel amo: cupio: desidero: glisco
Opto: vel admiroꝛ: aueo: vel gestio: capto.
Ambio: quod facit ambitio: simul ambitiosus. — Affecto

¶ Autoꝛ docet hic quot sunt verba eiusdem significationis cū hoc verbo affe cto tas. dicens ꝙ omnia illa que ponunt in versibus. Dicit ⁊ in tercio versu ꝙ hec ambitio onis. idem est ꝙ cupiditas atis. descendit ab hoc ambio bis. idē quod cupere. ¶ Construe. Amo/cupio/desidero/vel glisco/opto vel admiroꝛ aueo/vel gestio/capto/⁊ ambio. quod verbum facit. i. diriuat ex se ambitio. si mul pro ⁊ ambitiosus: oīa ista sunt idem quod affecto tas. am. are. verbum frequentatiuū. Et formatur ab vltimo supino huius verbi afficio cis. scꝫ affe- ctu. u in o. fit affecto as. ¶ Afficio componitur de ad ⁊ facio cis. Et significat tria vt patet per versū. Afficit informat/punit/cupit/hec tria signat. ¶ Amo as. componitur cū ad. ⁊ dicit Adamo as. ⁊ cū re. ⁊ dicit reamo as. Et aliquan do interponitur d ⁊ dicit redamo as. i. iterū amare. ¶ Cupio pis. piꝫ. vel piui. cupere. pitum. pitu. habet preteritū ⁊ supinum ad modū quarte coniugationis ¶ Desidero as. componit de de. ⁊ sidero as. quod non est in vsu: quod descen dit ab isto nomine hoc sydus eris. ¶ Glisco cis. cere caret preterito ⁊ supino. Unde versus. Glisco preteritum conqueri tolle supinū. Sensus est ꝙ glisco nō habet preteritū. ⁊ conqueri qꝺ est preteritū de cōquinisco cis. cōqueri conqui niscere. i. caput inclinare. Unde Cum caput [illegible] conquiniscere dico. Et non habet supinū. ¶ Opto as componit cū ad. ⁊ dicit adopto tas. ⁊ exop- to tas. ¶ Admiroꝛ aris. componit de ad. ⁊ miroꝛ aris. verbum deponens. ¶ Aueo es. ui. auere. i. cupere. vnde quidam dixit. Si dare multa potes quic quid auebis habes.

Ambitio
Constructio
Afficio
Amo
Cupio
Desidero
Glisco
Opto
Admiroꝛ
Aueo

¶ Gestio tis. tiui. tire. quarte coniugationis dicitur de gero geris. — Gestio
¶ Capto frequentatiuū est de capio pis. captu. u in o. fit capto as. — Capto
¶ Ambio bis. biui. bire interposita b. causa euphonie — Ambio
¶ Et hic nota ꝙ oīa cōposita de eo is. ire. habent e. ante o. vt transeo/abeo exeo/ineo/preter ambio quod habet i ante o. Item omnia corripiunt i ante tum in supinis. vt transitum tu exitū tu. media correpta preter ambio quod producit i ante tum tu. media producta. — Notabile de cō positis a verbo eo is. ire
¶ Item eo is. cum suis compositis facit participium presentis temporis ter minare genitiuum in untis: vt iens euntis. obiens obeuntis. subiens subeun- tis/preter ambio quod facit genitiuū participij sui in entis: vt ambiens ambi entis. Unde versus. Semper iens cum prole sua formabit euntis. Ambio le- ge caret quod in entis dat genitiuum.

Est rectoꝛ currus auriga vereda/veredus
Plaustrū plaustellum subit illis annumerandū.
De veho de reda dictum reoꝛ esse veredam
Aurigeꝫ suum dant aures ⁊ rego nomen. — Auriga

Sunt supra partes epiredia reda dicte.

Auriga
Ueredus
Reda

¶ Hic docet autor quot sunt verba synonyma cum isto nomine hec auriga auri-ge. Et est auriga ille qui ducit currum (anglice a carter) ¶ hic veredus edi. i. auriga: et etiam equus vehens redam dicitur veredus. sm. hug. in cap. de veho his ¶ hec reda de. de redo dis. vel potius de hec rota te. Et est reda quattuor rotarum. Et quia sollicitudo aurige est circa ducendos currus: docet quot noia ponuntur pro curru. Dicit ergo pro currus/plaustrum/et plaustellum siue plostellum/et reda: que omnia regenda ad officium aurige requirunt: sunt synonyma et significantia pro vno et eodem sumuntur. Deinde dicit. Ueredus componitur de veho his vel ri ere. i. ducere. et hec reda e. vnde vereda quasi vehens. i. ducens redam. i. currum et hec auriga ge. componitur de hec aures ris. et rego gis. quia auriga regit equum ad tactum auris cum virga. ¶ Item epi. quod est supra componitur cum hec reda et dicitur hoc epiredium dij. Et est epiredium operimentum quoddam quod collis equorum imponi solet ne trahendo ledantur (anglice an homera. ¶ Construe sic. Ureda est auriga id est rector currus. et veredus est auriga: plaustrum: plaustellum quod est diminutiuum de plaustro: subit annumerandum illis scz currui et rede ¶ De veho et reor. i. credo veredam id est hoc nomen veredam esse dictum de hoc verbo veho is. et de hec reda de ¶ Aurige. etc. Construe. Aures. i. hec dictio auris. et rego. i. hoc verbum rego. dant aurige. i. dictioni aurige: nomen suum. i. deriuationem suam. ¶ Currus dicitur de curro ris. quia videtur currere cum trahitur. ¶ Plaustrum a plaudo dis. vnde plaustellum diminutiuum de plaustrum.

Epiredium.
Construcio

Currus
Plaustrum

Aper.

Porcus aper verres: mas et sus. porcaque scropha
Femina/sus/sucula/porcellus diminuuntur
Sus suis ex illa caro dicitur esse suilla.
Scropha parit fetum: morbus quoque scropha vocatur.
A scrobe dic scropham: cui rostro terra cauatur.
Aut quia verrit humum: verres de verro vocatur.

¶ Autor docet de consignificatione dictionum huius dictionis aper pri. que idem est quod hic porcus ci. idem quod hic verres ris. et idem quod sus suis: sm quod est masculini gen. s. idem quod aper (anglice a bore). hec porca ce. hec scropha phe. et sus suis sm quod est feminini generis idem significant (anglice a sowe) quia plus declinatur hic et hec sus suis significat masculum et puellam inter porcos. Deinde illa nomina que ex istis deriuantur et diminuuntur scz sucula que est diminutiuum de hec sus suis et hic porcellus li diminutiuum. hic porculus li. diminutiuum de hic porcus porci. Et suilla que vocantur carnes suis: deriuatur de sus suis. et hoc per medium: quia de sus suis dicitur suinus a. um. dicitur suillus a. um. et hec suilla le. diminutiuum. Postea ponit autor equiuocationem in ista dictione scropha phe. dicens quod scropha in vna significatione est sus: in alia significatione est morbus quidam. Deinde docet vnde scropha et verres deriuantur dicens quod dicitur de hic scrobs bis. i. fouea: quia libenter foueas incolit. vel scrobs alios dicitur a scro sono quem solet emittere. Uerres dicitur de verro ris. quia verrit humum cum rostro suo. i. sulcat terram cum rostro suo. ¶ Construe. Porcus. i. hoc nomen porcus ci. aper. i. hoc nomen hic aper. verres. i. hoc nomen hic

Sucula
Porcellus
Porculus
Suilla
Suinus na. um
Scropha

Constructio

verres ris.ri. ⁊ sus mas. i. hoc nomen sus sm qd est masculini generis scz signi ficant idem siue vnum (anglice a bore). Porca. i. hoc nomen porca ce. q pro ⁊ scropha. i. hoc nomen scropha phe. ⁊ sus femina. i. hoc nomen sus sm q est fe minini generis scz significat vnu (anglice a sowe) sed sucula ⁊ porcellus dimi= nuunt. i. sunt diminutiua de sus suis: porcellus de porcus ci. ¶ Sus suis. ⁊c. Construe. Sus supple facit suis in genitiuo. ⁊ caro ex illa scz sue dr. i. vocatur suilla le. Scropha. i. sus parit. i. profert fetum. i. partum: quoq pro ⁊ scropha vocatur quidā morbus. ¶ A scrobe. Construe. O lector dic scrophā deriuari a scrobe. i. ab hoc noie hic scrobs bis. i. fouea vel cauea. cui. i. a qua terra caua tur. i. sulcatur vel perforat. ¶ Aut qz. ⁊c. Construe. Aut pro ⁊ verres. i. hoc no men verres: vocat. i. dicitur de verro ris. i. sulco as. vel qz euertit terram sicut sues faciunt: qz vertit. i. sulcat humū id est terrā cū rostro suo. ¶ Porcus dicit spurcus dicit id est vilis: qz vile animal est ⁊ assuete saciat se vilibus. Porcus quasi puro carens: vel pus custos. Uel porcus dicit de puro per contrariū: qz minime fit purus: immergat enim se sceno. i. stercore. hic porcarius (anglice a swynherde) hec porcaria. ¶ Aper dicitur de aperio is. rui. ire. qz rostro aperit terram. Uel secundū Isidorum. aper a feritate dicit: quia bestia fera est. Un= de aprinus na. num. possessiuum ad aprum pertinens. ⁊ hec aprina caro apri (anglice a braune. ¶ Sus a subigo gis dicit eo q terra subacta ex sus acquirit Uel secundum Isidorum dicitur de suo suis suere. sui quia ex setis eius sotula res suuntur.

Porcus. Porcarius Aper Aprinus Sus

Est aries porcus est ...

Est veruex aries: cui virtus est generandi.
Fit binis de dente bidens dic inde bidental.
Fulmen vbi cecidit: vel victima facta bidentū
Sacrificās ouat: ex ouibus fit ouatio plausus
Sed cum balatu: balantem: balo figurat.
Veruex in capite vermen gerit: arietat inde
Hinc veruecine carnes dicuntur ouine.

Veruex. Aries arieto

¶ Autor docet hic q ista nomina veruex/ bidens/ ouis/ balans. sunt idem cū ariete. Et deriuatur balans de balo as. aui. are. quod est proprium clamare ouium. Et balans est participium de balo as. sed in priori sensu scilz pro arie te vel oue tenetur substantiue. In ista significatione participiali tenetur adie ctiue: ⁊ quando tenet substātiue declinatur hic balans tis. pro masculino: hec balans tis pro femella. Et a balo as. hic balatus tus. tui. id est clamor ouium ¶ Sed cum balatu. ⁊c. Construe. Hoc verbum balo las. figurat. i. format ba lantem id est istam dictionem. hic balans cum balatu id est cum ista dictione balatus tus. balatui. concordant in significatione cum hoc nomine hic aries tis. media correpta. Et dicit vnde deriuatur: ⁊ primo incipiens ab hoc nomie aries. Dicit q aries dicitur de ares grece quod est virtus latine. quia inest sibi virtus generandi. ¶ Bidens dicitur de bis ⁊ dens dētis ⁊ nō de binus a. um. ⁊ dens tis. sed dicitur bidens quasi binos dentes habēs: qz habet inter octo dē tes duos altiores aliis. Et q nō cōponit de binus a um. ⁊ dens tis: patet quia bidens corripit primā syllabam. ⁊ binus producit primā syllabam. Sed com ponitur de bis aduerbio quod corripitur ⁊ de dens dentis.

Balatus Constructio Aries. Bidens

Bidental **Ouis.** Et de bidens tis derivatur hoc bidental alis media producta qd est locus vbi fulmen cadit vel vbi oues et bidentes sacrificabant antiquitus. ¶ Ouis fm aliquos dicitur de offero offers: eo q offerebantur dijs apud antiquos. Vel ouis dicitur de ouo as are aui idē q gaudere quia sacrificantes oues ouabant i. gaudebant. Et de ouo as dicitur hec ouatio onis i. plausus vel gaudiū. **Veruex** ¶ Veruex dicitur eo q vehit id est gerit vermē in capite: cuius pruritū veruces se inuicē pugnantes concutiūt et cū magno impetu feriunt. Vel veruex dicitur a viribus: eo q ceteris ouibus **Constructio** sit fortior vel dicitur eo q sit vir ouiū. ¶ Construe. Veruex est aries: cui scz arieti virtus i. potestas generandi est. Bidens fit de bino dente i. dicitur quia habet binos dētes altiores inter octo. Sed cōponitur vt dixi de bis et dens dētis. Tu dic inde i. de bidens: hoc bidental supple esse locum. vbi fulmen cecidit: vel locum vbi victima id est sacrificiū bidentū i. ouiū fuit facta id est frequentata. ¶ Sacrificans etc. sacrificans i. aliquis sacrificās i. faciens sacrificiū ex ouibus ouat i. gaudet: et per hoc innuit autor q ouis dicitur ab ouo as. **Ouatio** Ouatio id est hoc nomen verbale quod idē est q plausus i. gaudium: fit id est factum ¶ Veruex etc. declinatur hic veruex cis ci media producta. Et inde dicitur **Veruecinus** veruecinus a um nomen possessiuum aliquod pertinens ad veruecem: et carnes veruecine id est de veruece. ¶ Construe. hinc veruecine etc. hinc id est inde q **Constructio** veruex est ouis: veruecine carnes dicuntur ouine. Et scribitur veruecis in genitiuo per c. Construe. Veruex vehit i. gerit vermen in capite suo. inde i. ea causa arietat i. ille veruex arietat i. percutit cum capite suo quodcūqz fuerit sibi obiectū. ¶ Et est pes procelleumaticus cōstans ex quattuor breuibus et ponitur **affirmat** pro dactylo quia equipollet ei in temporibus.

asserit allegat dicit approbat hec eadē sunt

Astruo Astruit / affirmat / assenerat / tria sunt hec.
Asserit est quartum / que signant quattuor vnū
Annuo Annuo / concedo / simul autorizo tibi do.

assevero

autorizo

¶ Autor docet hic q ista quattuor verba. Astruit quod componitur cum ad et struo is: et affirmat quod componitur cū ad et firmo as. Assenerat qd componitur de ad et seuero as: quod in simplici nō est in vsu: sed in cōpositione vt hic et componitur cum per. et dicitur perseuero as. Assero is rui ere componitur cū ad **Constructio** et sero is. ¶ Construe. hec tria verba scilz astruit / affirmat / et assenerat sunt: et asserit est quartum scz verbū. que quattuor scz verba signant vnū scz significatiōe. ¶ Astruo facit astruxi in preterito: et astructū tu in supinus ¶ Assero is facit asserui in preterito: et assertum tu in supino. ¶ Annuo is nui annutū tu in supino qd componitur de ad et nuo is. qd non est in vsu. ¶ Concedo dis cōcessi ere cessum su in supino. Autoriso sas aui are. Ista tria verba significāt idem qd predicta quattuor verba. Construe. Ego do tibi annuo / cōcedo / simul pro et autoriso in consimili significatione cum predictis quattuor verbis. ¶ Autoriso as: de autor autoris dicitur.

Astruo
Assero
Annuo
Concedo
Autoriso

Abdico Abdicat econtra / negat / abnuit / inficiatur
abnuo
Obuiat et renuit / his vnum significatur
abnego
Et contradicit / his abnegat associatur.

¶ Autor docet hic que sunt verba eiusdē significationis cū hoc verbo abdico as. et dicit q ista nego as. ¶ Abnuo is quod componitur de ab et nuo nuis. **Abnuo**

pta in prohemio. xvi. Quod breue. &c.

Torrēs flumē aqua fluui⁹ lac⁹ vndaq̧ʒ lympha — Aqua

Dic riuos latices puteos dic stagna paludes.

Illis addatur amnis simul atq̧ʒ fluentum

Est aqua stans arte stagnū stannūq̧ʒ metallum.

Amnis iūgatur a quo mediamna vocatur.

Immotas natura facit stagnare paludes

¶ Hic docet autor q̧ omnia ista nomina que hic ponunt̄ cōsignificāt .i. sunt eiusdē significationis cū hoc nomine aqua. Ponit etiā equiuocationē huius dictiōis stagnum in illo versu. Est aqua. &c. Dicens q̧ stagnū est aqua stans: et hoc per artē et ingenium hominū. Item aliter stagnuʒ naturaliter fit quod innuit autor cū dicit. Immotas natura. Et late declarant Albertus magnus sup metheoroꝝ vbi agit de metallis et Bartholomeus de proprietatibus reruʒ. Itē stagnum metallū quod vt quibusdam placet dicit̄ stannum. Sed vere Isidorus Papias et alij nobiles autores dicunt stagnū per g et nō per n. Stannum (anglice tyn — Differunt Stagnum Stannum

¶ Cōstrue. torrens/flumen/fluuius/lacus/vnda. q̧ʒ pro et. lympha sunt. idem quod aqua. Dic riuos id est riuū: puteos: et dic stagnū et paludes esse idem qȝ aqua: et ponuntur in plurali causa metri. ¶ Est aqua stans. hic est equiuocatio huius dictionis stagnum: Construe. stagnū est aqua stans arte .i. per arteʒ hominū (anglice a ponde) q̧ʒ pro et stannū est species cuiusdam metalli id ē quoddā metallum (anglice tyn). Amnis iung[illegible]uo scʒ nomine hec dictio mediamna vocat̄ id est deriuat̄. ¶ Et est mediamna spacium terre: circa quā vtrinq̧ʒ decurrit aqua (anglice a holme). Et componit̄ de medius a. um. quasi sita id est posita in medio amnis. ¶ Immotas. &c. Construe. Natura facit aliquando paludes imotas .i. immobiles: stagnare .i. deuenire stagna nullo homine subueniente. Et proprie palus est cuius superficies tenuis terrā cooperit subtus tamen aqua lutosa est et in parte stans propter sui spissionem. Et nec pondus magnū ferre potest quin illud absorbeat. ¶ Hic torrens tis. de torreo es torrere. ¶ Hoc flumen hic fluuius. de fluo is. ¶ Hec aqua de equus a. um. ¶ Hic lacus ci. de liqueo es. Et est lacus aqua stans naturaliter vel parū fluens siue habeat pisces siue non: q̧ autē dicit̄ lacus quasi locus aque. ethimo. est. Et differt a stagno et piscina. ¶ Stagnum est aqua stans artificio habens pisces ¶ Piscina est aqua stans carens piscibus: vnde a pisce dicitur per contrarium. ¶ Hec vnda de eo is dicit̄. ¶ Hec lympha a nympha n mutata in l dicitur lympha. ¶ Hic puteus tei. a puto tas dicitur. ¶ Hic latex tisa a lateo lates dicitur. — Mediamna Palus Torrens Flumen Aqua Lacus Stagnum Piscina Lympha Latex

Glaria vel gipsis glis est argilla bitumen — Argilla

Glis animal: glix terra tenax glis lappa vocatur

Ris primum glissis tenet altera: tertia glitis.

¶ Autor docet quot sunt nomina cum isto nomine hec argilla argille. Dicit q̧ hec glaria glarie est idem. hoc gipsum gipsi est idem hec glis gliss est ideʒ hoc bitumen bituminis est idem. ¶ Deinde ponit autor equiuocationem

in ista dictione glis: dicit quod equiuocatur ad tria. Nam glis est quoddam animal paruum quod per totam hyemem dormiens vigilat in estate. ¶ Glis gliris animal dicitur a gliscere quod est dulce vel a glisco cis quod est impinguescere: quia dormiendo pinguescit. Et habet circa collum et sub ventre album colorem: et in dorso rubeum: vt mustela. ¶ Isidorus dicit glires dicti sunt quia pingues eos efficit sompnus. Nam gliscere dicimus crescere: et hyeme tota dormiunt. et immobiles quasi mortui iacent. Estiuo tempore reuiuiscunt. Et glis est argilla. Et glis est lappa. ¶ Deinde dicit quod glis secundum diuersam sui significationem/diuersam habet variationem in genitiuo. Nam glis quando est animal facit gliris in genitiuo. Et declinatur hic glis gliris. Sed quando est terra tenax facit glissis in genitiuo. et est feminini generis. Et quando est lappa facit glitis in genitiuo et feminini generis. Unde versus. hic animal/hec terra tenax/hec lappa vocatur. ¶ Construe sic. Glaria vel pro et gipsis, pro gipsum. glis faciens glissis in genitiuo: et bitumen est argilla. i. idem quod argilla. ¶ Glis animal. etc. hic est equiuocatio istius dictionis glis. ¶ Construe. Glis vocatur quoddam animal: et glis vocatur terra tenax: et glis vocatur lappa. Primum. i. animal glis tenet. i. habet ris. i. gliris in genitiuo. altera. i. glis quando est terra tenax tenet glissis in genitiuo. Tercia. i. glis quando est lappa tenet glitis in genitiuo. hic glis gliris (anglice a dormous) hec glis glissis (anglice a clay) hec glis glitis (anglice a burre). ¶ Glaria secundum Uirgilium est argilla. i. terra humida vel lapilli parui quos fluuius trahit. ¶ hoc gipsum secundum hugo. Unde gipseus a um. et gipso as are. aui. i. linire et est grecum nomen gipsum. ¶ hec argilla le. de argos quod est proprium nomen ciuitatis in grecia. ¶ hoc bitumen inis. de bibo bibis.

Constructio
Glis

Glaria
Gipsum
Argilla
Bitumen

Ahenum

Est sartago/patellam/lebes/cacabus/vel ahenum
A pateo pateram dicens: coniunge patellam.
Uas dico patenam: sed quod tegit esse patenam.
De sarcos et ago: sic est sartago vocata.
Nam sarcos grece caro dicitur esse latine.

Ahenum
Lebes
Cacabus
Patella
Patena
Sartago
Constructio

¶ hic autor docet quot sunt nomina synonyma cum isto nomine hoc ahenum ni. quod proprie est olla enea (anglice a brasen pot. Et dicitur de hoc es eris. Dicens quod hec sartago inis est idem. hec patella telle. diminutiuum de patena. est idem. hic lebes etis media producta est idem. et est masculini generis apud Uirgilium. Papias dicit lebes etis secundum regulam Prisciani feminini esse. Sed Ouidius masculinum facit. hec lebeta te secundum Papiam est idem quod lebes. Unde versus Salue sancta lebes que nobis fercula prebes. Per hunc versum notatur feminini generis. Tercia dona facit geminos ex ere lebetes. Per hunc versum notatur masculini generis. Et dicitur de leuo as. ¶ hic cacabus bi. est idem. et dicitur de hoc camina tis. media correpta quod est incendium. quia multum est in incendio. i. in igne. ¶ hec patena ne. media correpta est idem. hec patella le. est idem. Sed patella est proprie in qua frixantur carnes. Deinde ponit autor differentiam inter patenam cuius media producitur: et patenam cuius media corripitur. Patena cuius media producitur est coopertura calicis. ¶ Deinde dicit autor quod sartago inis. componitur de sarcos grece quod est caro latine: et ago agis. Unde. De sarcos et ago sic est sartago vocata. Sertago patella est. ¶ Construe. Sartago/patella/lebes/vel cacabus est idem quod acen. hic cacabus bi. de caro carnis. et hoc camina tis componitur. hec lebes etis. est grecum: vel dicitur de leuo as. Cetera plana sunt. Dicens. i. tu dicens: patenam a pateo eo supple deriuari coniunge patellam

¶ Congero ris. componit̄ de con ⁊ gero geris gessi gerere gestum gestu. Congero
¶ Addo dis. cōponitur de ad ⁊ do das. ¶ Amplio as. deriuatur ab amplus a addo
um. amplificus a. um. componitur de amplus a. um. ⁊ facio facis. Amplio
¶ Appono nis. de ad ⁊ pono nis. ¶ Adijcio cis. adieci in preterito adiectum Appono
tu. in supino / componit̄ cum ad ⁊ iacio iacis ieci: ere. tercie coniugationis Adijcio
¶ Nota q̄ adijcio cis. scribit̄ in secunda syllaba cum duplici ij / ⁊ i / prior con= Notabile
sonante: secunda i vocali: quia iacio in compositione mutat a in i / ⁊ sic habet
duplex ij: Et si ibi esset nisi simplex i versus esset falsus.
¶ Unio vnis vniui vnire vnitum / de vnus vna vnū deriuat̄. Unio
¶ Adiungo gis. de ad ⁊ iungo iungis iunxi iūgere componitur. Adiungo.
¶ Aduno nis. nui. de ad ⁊ vnio nis. componitur. aduno
¶ Construe. Exaggerat est auget idest idem quod auget: ⁊ augmētat est au= Constructio
get id est idem quod auget: ⁊ sic de ceteris vsq̄ ibi Cum supradictis. Cōstrue.
Adiungit / ⁊ hoc verbum adunit: assint idest sint cum predictis verbis.

Arcet / compescit / inhibet / cohibetq̄ / coheceret Arceo.
Refrenat / reprimit / angustiat / atq̄ coartat
Cogit / constringit / angariat / artat / ⁊ angit
Urget / compellit: his sensus conuenit idem.

angusto
angustio
urgo
arto

¶ hic docet autor quot sunt verba eiusdem significatiōis cum isto verbo ar=
ceo ces (anglice to cōstrayn) Dicit q̄ omnia illa que ponuntur in versibus
Compesco cis. compescui in preterito: caret supino. componitur de con. et
pesco quod non est in vsu. ¶ Inhibeo bes. in[illegible] bere inhibitū tu. in su= Compesco.
pinis: quod componitur de in ⁊ habeo bes. Unde inhibitor / ⁊ inhibitrix / ⁊ in= Inhibeo
hibitio onis. nomina verbalia.
Cohibeo bes. bui. bere. cohibitū tu. in supinis: de con ⁊ habeo bes. cōponit̄.
Unde cohibitor cohibitrix ⁊ cohibitio onis. nomina verbalia. Cohibeo
Coherceo ces. cui. i preterito / cere. cohercitū tu. vel cohertū tu. per syncopā
de con ⁊ arceo arces dicit̄. ¶ Refreno as. aui. are. de re ⁊ freno as. dicit̄. Coherceo
Reprimo is. pressi ere. pressum su. Unde repressor oris. ⁊ repressio onis. ver= Refreno
balia. ⁊ componitur de re ⁊ premo mis. Reprimo
Angustio as. aui. are. de hec angustia angustie dicitur.
Coarto as. aui. are. componitur de con ⁊ arto as. aui. are Angustio
Cogo cogis cogi gere. coactū tu. Unde coactor coactrix: ⁊ hec coactio onis Coarto
nomina verbalia: ⁊ componitur de con ⁊ ago agis. ¶ Constringo gis ꝯstrin= Cogo
gere constrictum tu. in supino. componitur de con ⁊ stringo gis. Constringo
Angario as are. de hec angaria rie. dicit̄: ⁊ est idē q̄ cogere. Unde angari=
auerunt symonem cyreneum vt tolleret crucem iesu id est cogerunt. Angario
Arto as. frequentatiuū de arceo ces. formatur enim ab vltimo supino scz
artu: u in o / fit arto tas. ¶ Ango angis anxi gere. caret supinis scd̄m vsum Arto
Et notent̄ hic versus / Respuo / linquo / timet / disco / posco / metuoq̄. Et duo cū ango
renuo / simul addit / vrget / ⁊ angit. Sunt licet actiua damus illis nulla supina Actiua caren
Sensus est q̄ illa verba que in istis versibus cōtinentur carent supinis: nō ob tia supinis.
stante q̄ actiua sunt: ⁊ hoc secūdum vsum non secundum artem.
Urgeo ges. si. gere caret supinis vsualiter. ¶ Compello lis. compulsi ere. cō Urgeo
pulsum su. in supinis. Inde compulsio onis. ⁊ compulsor oris. verbalia. Compello
¶ Construe sic. Idem sensus idest vnus sensus: vna significatio cōuenit id est
est conueniens his scz verbis arcet ⁊c̄.

Asinino

Indignans onager seruire per arua vagatur
Est simplex asinus/seruili lege ligatur:
Fetus asellus erit/asininant moribus illi
Qui non accipiunt doctrinam pectore duro.

Onager. ¶ hic docet autor duo. Unū de ꝯsignificatiōe istaꝝ dictionū onager asinus ⁊ asellus: que tres vnam rem significant: sed hoc implicite alterum de differentia istaꝝ dictionū. dicens ꝙ onager est asinus syluestris laboribus hoīm insuetus. **Asellus.** Asinus econtra sub cōtinua seruitute laborat. Asellus est diminutiuū de asinus: ⁊ proprie pullus vel fetus asini. **Asinino as** ¶ Deinde autor docet ꝙ asinino as quod proprie ptinet ad asinū transumit̄ ab illa significatione ad significādū illud qđ desipio pis. pui. desipere .i. male sapere vel stulte sapere: vt dicimus de vno qui habet obtusū ingeniū. Ista asininat .i. nō bn̄ sapit: vel iste asininat id est ita hebes est sicut asinus. **Constructio.** ¶ Cōstrue sic. Onager indignās .i. nō dignans seruire: vagat̄ per arua: quasi diceret semp est in syluis ⁊ locis desertis: ⁊ simplex asinus .i. humilis asinus: ligat̄ seruili lege .i. lege seruitutis. Asellus erit fetus .i. pullus asini vel asine. Illi supple pueri vel hoīes asininant .i. faciūt ad modum asini: moribus .i. conditiōibus. Qui nō accipiunt doctrinam scȝ magistri sui in pectore duro .i. propter duriciam cordis. Et dicit̄ onager ab onos grece quod est asinus latine: ⁊ de hic ager gri. Asinus de sedeo sedes: qꝛ hoīes anteqꝫ equos habebant asinis insidebant.

Accuso

Dicitur accusans equales atqꝫ minores
Dicitur incusans maiores ⁊ meliores.
Sed scelus excusans minuit/renuitqꝫ recusans

¶ hic docet autor differentiam inter accusare/incusare/excusare/⁊ recusare. **Questio.** ¶ Et si querat̄ quare ponit hic doctrinam de differentiis cū eius principale propositū fuit tractare de synonimis: **Responsio** ¶ Ad hoc dico ꝙ ista verba quodammodo possunt intelligi synonima/qꝛ oīa deriuant̄ et componunt̄ de cuso as. quod est frequentatiuū de cudo dis. Formatur enim cuso as. ab vltimo supino illius verbi u in o mutata fit cuso as. Sed qꝛ prepositiones venientes secū in compositione faciūt ea aliquantulū differre: nō oīno sed aliqualiter: qꝛ illa differentia causat̄ a prepositionis q̄ est pars secūdaria ⁊ nō a parte verbi: q̄ est pars principalis. Ideo ponēs differentiā inter ista quattuor vba dicit: ꝙ accusare est culpare: scȝ qui sūt equales idest pares alicui siue minores .i. minoris status ⁊ dignitatis. **Accusare.** ¶ Incusare est reprehendere vel crimen imponere maioribus ⁊ melioribus: scȝ viris qui sunt maioris status vel altioris dignitatis. **Incusare** sicut qñ aliquis simplex pbr̄ reprehendit epm̄ de aliquo crimine. **Excusare.** Et componitur de in ppositiōe ⁊ cuso as. ¶ Excusare est crimē impositū repellere/negare deponere aliqua iusta causa exigente ⁊ faciente ad hoc. Et ꝯponit̄ de ad ⁊ cuso as. **Recusare.** ¶ Recusare est renuere/refutare/repellere/⁊ cōponit̄ cum re. ⁊ cuso as. **Constructio.** ¶ Construe. Aliquis accusans equales id est pares suos: atqꝫ pro ⁊ minores idest illos qui sunt minoris status ipo. Et aliquis dr̄ incusans maiores ⁊ meliores se: scȝ illos qui sunt gradus altioris ipo: ⁊ aliquis excusans se minuit .i. minorat scelus .i. culpā sibi impositā: qꝫ ꝑ ⁊ aliqs recusans renuit .i. refutat ⁊c.

Quod dat iudicio iudex adiudicat: ⁊ quod
Aufert iudicio: iudex abiudicat illud.
Iudico te damno: tibi iudico cōmoda quero.
Et litem dirimens partes diiudicat inter.
Et quos suppliciis affligit/ iudicat illos

Autor docet hic differentiam inter adiudicare/ qđ componit᷑ de ad ⁊ iudico as. ⁊ diiudicare/ quod componit᷑ de di/ prepositione inseparabile ⁊ iudico as deriuatur de iudex cis. Adiudicare est aliquid per iudicium alicui dare. Abiudicare est auferre alicui per iudiciū rem quā habuit. Diiudicare est quando aliquis electus arbiter inter duas partes iudicat pro vtraq₃ parte qđ equum videt᷑ ⁊ iustum. Iudicare aliquē est damnare. Deinde dicit autor q᷑ iudico regit actiū post: ⁊ tunc est idem qđ damno: vt iudico te id est dāno, te ⁊ tunc est actiuum. Et aliqñ regit post se datiuū: vt iudico tibi: ⁊ tunc est idem quod bonū iudiciū ⁊ vtile tibi dare. Construe. Iudex adiudicat illud quod ipse dat iudicio id est per iudiciū: ⁊ iudex abiudicat illud qđ ipse aufert ab aliquo iudicio id est per iudicium: ⁊ iudex dirimens id est delens litem diiudicat inter partes scȝ litigantes. Iudico te id est damno: iudico tibi idest quero commoda tibi id est vtilia tibi.

Adiudicare.
Abiudicare
Diiudicare
Iudicare

Constructio.

Artificis nomen opifex assumit: ⁊ auctor.
Inuenit autor: agit actor: res ampliat auctor

In isto versu docet autor que nomina conueniunt in significatiōe cum isto nomine hic ⁊ hec artifex cis. dicitur artifex de ars tis. ⁊ facio cis. dicens q᷑ hic ⁊ hec opifex cis. dicitur de opis opem ab ope ⁊ facio cis. et est idem q᷑ artifex ⁊ autor idem est. Deinde in scđo versu ponit differentiā inter autor scriptū per u/ ⁊ simplex t/ sine c/ ⁊ actor per c/ ⁊ t/ sine u/ ⁊ etiā auctor per u/ c/ ⁊ t/ scriptum. Autor dicit᷑ ab autentim grece quod est autenticum vel graue latine. Autor dicitur inuentor materie de qua tractat: ⁊ est cōmunis duum gener. hic ⁊ hec autor oris. Actor scriptum per c/ ⁊ t/ sine u/ est nomen verbale formatū a primo supino istius verbi ago agis egi. actum tu. in supino fit actor id est factor. Auctor scriptū per u/ c/ ⁊ t/ est nomen verbale de augeo ges. auxi etc. auctum tu. u in or fit auctor oris. ⁊ est ille qui auget aliquam rem.
Construe. Opifex assumit id est capit nomē artificio id est ipsem qđ artifex Autor inuenit id est inuentor materie de qua intendit tractare. actor agit id ē facit auctor ampliat res ampliores. Nota alios versus differentiales.
Autor ab autentim hic ⁊ hec sine c/ venit actor.
U sine prebet ago: venit auctor ab augeo cum c.

Artifex
Opifex.

Autor
Actor
Auctor.
Constructio
Notabile.

Inter se distant timidus/ temerarius/ audax
Linquit omittenda: facit audax aggredienda
Cessat ab audendis timidus: simul ⁊ fugiendis
Audet omittenda temerarius ⁊ facienda.

Audax

Audax
Timidus
Temerarius
Constructio.

¶ hic ponit autor differentiā inter ista nomina audax/temerari⁹/ ⁊ timidus Dicens q̄ audax est ille qui audet facere ea que sunt facienda/ ⁊ dimittit ea q̄ nō sunt facienda. ¶ Timidus est ille qui nō audet facere facienda nec omitte re omittenda. ¶ Sed temerarius est ille qui audet facere faciēda ⁊ nō faciē da. ¶ Timidus a timeo es dicit. Temerarius a temere .i. stulte dicit. Audax ab audeo audes ausus sum dicit. ¶ Construe. Timidus/temerarius/ ⁊ audax ista nomina distant .i. differunt inter se. Audax est ille qui supple audax linquit .i. dimittit omittenda id est ea que debent omitti: ⁊ facit aggredienda id est ea que audax debet aggredi. Et est aggredi incipere aliquid cū audacia timidus cessat .i. deficit ab audendis id est rebus faciendis: ⁊ simul .i. pariter a fugiendis .i. a rebus nō faciendis. Temerarius audet .i. audax est facere omit tenda id est que debent omitti: ⁊ facienda id est ea que debent fieri.

Auidus
Auarus
Ambitiosus

Est auidus/cupidus/ ⁊ auarus ⁊ ambitiosus
Diuitias cupidus cupit: ambitiosus honores

Auidus
Cupidus
Auarus
Ambitiosus
Ambitio
Notabile
Constructio

¶ Autor docet hic q̄ omnia ista nomina sunt eiusdem significationis cū isto nomine auidus a. um. Dicens q̄ cupidus a. um. idem est: ⁊ dicit a cupio pis. piui. vel pij. cupere. ¶ Auarus a. um. idem est. Et dr̄ ab aueo aues aui auere/ id est cupere. ¶ Ambitiosus a. um. est idē. Et dicit de hec ambitio onis. id est cupiditas honoris: ⁊ dicit de hic ambitus tus. tui cuius media corripit qr̄ est nomē. nam si media producitur tunc est participium. Unde versus. Ambitus est nomen: ambitus participale. ¶ Diuitias ⁊c. Autor ponit hic differentiam inter cupidus ⁊ ambitiosus: dicens q̄ cupidus est ille qui cupit diuitias. Ambitiosus est ille qui cupit honores. ¶ Construe. Cupidus ⁊ auarus ⁊ ambitiosus est idē quod auidus. Cupidus cupit id est optat diuitias. Ambitiosus honores supple cupit.

Alo

Nutrit/fomentat/reficit/fouet/ ⁊ refocillat.
Pascit/alit/sensus his verbis conuenit vnus

recreat/ saciat/ saturat/ abat/ atq;

Alo.
Nutrio
Notabile.

Autor docet hic q̄ omnia ista verba cōueniunt in significatione cū isto verbo alo alis alui alere ¶ Nutrio is. iui. ire. quarte coniugationis. Et inde nutritor ⁊ nutrix qđ nomē ē syncopat: ⁊ dr̄ nutrix deposita media syllaba tri. Et de nutrix deriuat nutricius a. um. ⁊ est idem qđ nutrix si esset omnis generis. Unde archithrenius in principio libri. Languida segnicies veneris nutricia tractat Ocia/dilatrix operum dissuada labor. Loquit de vitijs que sequunt ociosos Et ecce habes ibi in his versibus nutricia quod declinatur sic. Nutrici⁹ a. um ⁊ ibi nutricia est idem qđ nutrices. ¶ Fomento tas .i. fomentū ti. dicit. Et est fomentū idem q̄ nutrimentū: ⁊ dicit de foueo es. ¶ Reficio cis componit de re ⁊ facio cis. Papias dicit reficere/refocillare/recreare/constipare. Un̄ versus. Constipat/reficit/recreat/simul ⁊ refocillat. ¶ Foueo ues. foui: ere. fotū tu. in supinis: componitur cū con/ ⁊ dicit confoueo ues. media correpta: ⁊ cū re/ ⁊ dicit refoueo ues. ¶ Refocillo as. de refoueo ues. dicit. ¶ Pasco cis. ere paui pastū tu. in supinis. Unde hic pastor oris/ ⁊ hec pastura re. et hec pascua cue. Et pluraliter hec pascua orum. ⁊ est heteroclytū in genere ⁊ declinatione quia in singulari numero est generis feminini ⁊ prime declinationis/ In plurali vero secunde declinationis ⁊ neutri generis. Unde versus. Pascua sola datur sed pascua plura dabuntur. Item potest declinari hec pascua pascue.

Fomento
Fomentum
Reficio
Foueo
Refocillo
Pasco
Pastura
Pascua

81 13

Et pluraliter he pascue pascuarum. Unde scribitur ezechielis.xxxiiii.capitulo quasi in medio. In montibus israel erunt pascue earum. Item in eodē capitulo. Insuper reliquias pascuarum vestrarum cōculcastis pedibus vestris Item in eodem capitulo inuenitur pascua in plurali numero. Nonne satis erat pascua bona depasci. ¶ Pasco componitur cum de. et dicitur depasco de pascis. ¶ Nota q; passiua istorū passiuorum scilicet pascor/ et depascor cōstruuntur cum accusatiuo casibus transitiue. Ut capra pascitur vel depascitur siluas. Et cum ablatiuo in eodem sensu. Unde secundū Papiam benedicitur. Pascor hanc rem vel ab hac re. ¶ Alo lis.alui.ere.alitum tu.in supino secundum Hug.vnde hic altor toris.et hic altor toris.verbalia id est nutritor: et hec altrix cis. ¶ Construe. Unius sensus conueniunt.id est conueniens est hiis verbis. scz nutrix. etc. Notabile Alo Constructio

Hinc nutrimentum deducitur ac alimentum
Fomentūq; comes simul est alimonia fomes

Alimētū. alimonia

¶ Autor docet hic q; ista nomina deriuantur a predictis verbis: et vnum et idem significant et sic sunt synonyma conuenientia in significatione cum illo nomine hoc alimentum ti.et dicitur de alo alis. ¶ Nutrimentum dicitur de nutrio ris. ¶ Fomentum ti. et hic fomes tis deriuatur de foueo es. ¶ Construe. Nutrimentum deducitur.i.deriuatur.hinc id est de nutrio nutris.ac pro et alimētum de ducitur hinc scz de alo alis.q; pro et fomentum est comes.i.sociatum illis in significatione.quod deriuatur a foueo es:simul pro pariter et alimonia est comes illis: quod dicitur de alo alis: et fomes est comes illis/quod dicitur de foueo foues. Nutrimentum Fomentum Constructio

Inter se distant/albescit/albat/et albet.
Albitat/albificat/transire scias duo prima
Inchoat albescit minuit simul atq; frequentat
Albitat istorū celebratur vtrumq; solutum
Candeo candesco non transit/candido transit

Albeo albesco albo albeo albifico albito

¶ Autor docet hic q; ista verba que hic continentur in versibus cōueniunt in significatione cum albeo bes. Item docet differentiā inter ista verba dicens. q; aliqua istorum sunt actiua/aliqua neutra et absoluta/ aliqua sunt inchoatiua et vnum istorum verborum est frequentatiuum verbum. ¶ Albesco cis.est inchoatiuum verbum: et caret preterito: q2 omnia verba inchoatiua ex significatione significant presentialiter: preterita vero significant preteritionem Unde si haberent preterita haberent sibiipsis cōtraria. ¶ Formantur inchoatiuum a secunda psona pñtis temporis singularis numeri et indicatiui modi: vt amo amas.addita co.fit amasco cis: id est incipere amare.albeo bes.addita co.fit albesco cis.id est incipere albere. ¶ Albo as.id est album facere: ab albus a.um.dr: verbū transitiuū. ¶ Albeo bes caret supino.et hoc sm vsū nō sm artē. ¶ Itē albito as.ē frequentatiuū de albo as.albatu u in o.et a pposita mutata in i correptā fit albito as.are.aui.i.pa2 albere et est neutr. ¶ Albifico as id est albū facere.et cōponitur de albus a.um.et facio cis. ¶ Candeo des.dui.ere caret supino id est candidum vel albū esse.quod idem est q; esse vel fieri albū. Notabile Albesco Albo Albeo Albito Albifico Candeo

Candesco
Candido
Constructio

¶ Candesco cis. inchoatiuũ formatum a cãdeo addita co fit candesco. i. incipere candere. ¶ Candido as. aui. are. i. facere candidũ / verbum transitiuum. ¶ Construe. Albescit / ꝛ albat / ꝛ albet / albitat / ꝛ albificat: ista verba distant. i. differunt inter se. Scias id est tu lector cognoscas: duo scꝫ verba: de istis verbis prime cõiugationis / transire id est esse transitiua scꝫ albo as. are. aui. ꝛ albifico as. are. aui. Et alia tria sunt neutra. scilicet albescit / albet / ꝛ albitat ¶ Inchoat. ꝛc̃. hic docet autor q̄ albesco cis. est inchoatiuũ verbum. Albito as: est frequentatiuũ ꝛ significat minus q̄ suũ perfectum scilꝫ albeo: qꝛ albeo significat albũ esse vel fieri ꝛ albito significat modicũ vel paꝝ albere. Deinde dicit q̄ vtrũqꝫ istoꝝ verboꝝ est absolutum id est nullo modo regat actũ transitiue. ꝛ sic vtrũqꝫ est neutrum. ¶ Cõstrue. Albescit scꝫ hoc verbum inchoat id est inchoatiuũ est. Albitat scꝫ hoc verbũ minuit. i. significat minutionẽ significationis sui perfecti verbi scꝫ albeo eo: atqꝫ pro ꝛ simul. i. pariter: frequentat id est est frequentatiuũ sicut superius dicit̃. Et vtrũqꝫ istoꝝ verboꝝ scꝫ albescit ꝛ albitat celebrat̃. i. dicit̃ esse solutũ. i. absolutũ. ¶ Candeo ꝛc̃. hic dicit q̄ hec verba candeo ꝛ candesco nõ sunt trãsitiua sed neutra. ꝛ q̄ candido as est transitiuũ. ¶ Construe. hoc verbũ candeo nõ transit. i. non est transitiuum: ꝛ candesco nõ est transitiuũ: sed candido transit. i. transitiuum.

Amomũ Dicit̃ vnguẽtũ cathaplasmaqꝫ nardus / amomũ
Suauiter hinc redolens / illis sociatur aroma
Fertur aromaticũ / similem quod p̄stat odorem

Cathaplasma
Nardus
Amomum
Aromaticum
Constructio

¶ Autor docet hic conuenientiã significationis esse inter ista nõia amomũ cathaplasma / nardus / aroma / ꝛ aromaticũ. omnia ista nomina significant vnguenta preciosa. ¶ Cathaplasma sm̃ hugu. componit̃ de catha. qđ est supra. ꝛ plasmatis qꝛ supra formã morbi ponit̃ vel inducit̃. ꝛ est emplastrũ medicaminis. Sed cum hoc methaplasma dicit̃ a catha prepositiõe greca. i. iuxta: ꝛ plasma. i. formatio: qꝛ efficit̃ vt ponatur iuxta apostemã: ꝛ remouet̃ apostema a membro nobili ad minus nobile. Unde vsus. Dolet apostema iuxta positum cathaplasma. ¶ Nardus ponitur pro nardo piscato siue p̄ nardo pistico ꝛ vtrũqꝫ est vnguentũ factum de nardo arbore. Et est nardus arbor suauissime redolens: ꝛ computatur inter herbas propter suam breuitatem. ¶ hoc amomũ mi. componit̃ de aer ꝛ oma quod est odor: quasi bonum aeris odorem rep̄sentans. Et dicit Isidorus. Amomũ dicit̃ q̄ velut odorẽ cynamomi referat. Aromaticũ ab aromate: ꝛ potest declinari adiectiue: aromaticus ca. um. ꝛ est omne quod pertinens est ad aroma. ¶ Construe. Cathoplasma qꝫ pro ꝛ nardus ꝛ amomũ sunt vnguentũ ꝛ idem in significatiõe aroma hinc redolens. i. hinc qꝛ redolens est suauiter: sociatur illis scꝫ predictis nominibus. ¶ Fertur aromaticũ. ꝛc̃. Construe. Et illud fert̃. i. dicit̃ aromaticũ: quod prestat. i. dat similem odorem: sicut illa que superius memorantur.

Amurca. Debet fex olei / sedimen / vel amurca vocari.

Amurca
Mucro
Mucrositas

¶ Intentio autoris est dicere q̄ sedimen et fex olei cõueniunt in significatiõe cum hoc nomine amurca ce. qđ est fex olei. et sm̃ hug. componit̃ amurca ab a quod est sine ꝛ mergo gis: qꝛ ab oleo se mergat inferius scꝫ inferior fex olei Sed murca dicit̃ superior fex olei: qꝛ fit quasi murus in oleo. Et inde mucrosus a. um. hec mucrositas tatis. Et scias q̄ amurca est pars olei sed ponit̃ pro fece alterius liquoris. Et sm̃ quosdã dicit̃ ab amarus: quia est amara.

¶ Sedimen inis. a sedeo sedes dicitur: quia sedet vel residet in fundo olei. Olea ab hac oliua oliue dicitur: hoc oleum olei: ⁊ est differentia inter oliuā / oleā / ⁊ oleum / siue oliuū. Oliua est arbor. Olea est fructus illius arboris. Oleū vel oliuū est liquor fluens vel factus de fructibus illius arboris. ¶ Construe sic. Fex olei debet vocari sedimen vel amurca. Et dicitur fex a figo figis. — Sedimen / Oliua / Olea / Oleum / Constructio.

Augur / sortilegus / est diuinator aruspex
Atque mathematicus: illis sociatur ⁊ auspex
Additur ariolus hinc dicitur ariolari — Augur

¶ Autor hic docet quot sunt nomina synonima cum isto nomine hic augur ris dicens quod sortilegus idem est. Et cōponitur de hec sors ⁊ lego gis. Diuinator est idem. Et dicitur de diuino as. Mathematicus ci. est idem. Et dicitur a mathesis ⁊ est diuinatio. ¶ Et est differentia inter mathesis cuius media corripitur: ⁊ cum aspiratione ⁊ mathesis cuius media producitur sine aspiratione. Mathesis cuius media corripitur est doctrinalis scientia. Matesis cuius media producitur est scientia diuinandi. Unde versus. Scire facit mathesis: sed diuinare matesis. ¶ Ariolus li. est idem. Et dicuntur arioli secundū Papiam incantatores eo quod circa aras preces nepharias emittunt. Unde ariolor aris. id est diuinare. Cetera nomina exponuntur superius. ¶ Construe. Sortilegus est augur / et sic de ceteris dicas. — Sortilegus / Diuinator / Mathematicus / Mathesis / Matesis / Ariolus

Fertur anus vetula / minuit sed anicula sensum.
Dum dormitat anus: turpis sibi sibilat anus — Anus

¶ Hic docet autor cōuenientiam istorum nominū anus / vetula / anicula / que omnia idem significant (anglice an olde wyfe.) Hec anus anus anus quarte declinationis: ⁊ inde hec anicula le. diminutiuū: ⁊ hic ⁊ hec anilis ⁊ hoc anile / aliquid pertinens ad anū. ¶ Vetula vetule de vetus veteris dicitur quia vetus est id est antiqua. ¶ Dum dormit ⁊c. Differentia est inter anus cuius prior corripitur: ⁊ anus cuius prior producitur. Nam anus cuius penultima sylla-ba corripitur est feminini generis ⁊ quarte declinationis: ⁊ est idē quod vetula. Anus cuius penultima producitur est masculini generis ⁊ secūde declinationis: ⁊ est idē quod culus. ¶ Construe. Vetula est anus ⁊ anicula est anus: sed minuit sensum. i. significationē illius: quia est nomē diminutiuū. Hic anus ani / pro culo: ⁊ hec anus pro vetula dicitur. De hec anus ni. hec anicula le. de vetus eris. dicitur. ¶ Dum dormitat anus. Cōstrue dum anus id est vetula dormitat id ē dormit: turpis anus id est vilis culus sibilat sibi. ¶ Et est sibilare proprie serpentum. Sed quia culus emittit similem sonum ideo transsumitur ad significandum taliter sonare. — Vetula / Anus / Anus / Anicula / Constructio. / Sibilare

Unum significant arbor cum robore stipes
Stips stipis est obolus: sed stipes stipitis arbor
Stipo / constipo / stipendia dicimus inde
Arbutus arboris est species sunt arbuta fructus — Arbor

Stipes
Constructio.
Stips
Stipus
Stipo
Constipo
Stipendium
Arbutus
Arbuta

¶ Autor docet hic conuenientiā istarū dictionū hoc robur ris. ⁊ hic stipes tis media correpta cum isto nomine arbor arboris. ¶ Hic stipes tis. fm Hug. est ticio vel truncus ligni qui sustinet aliquid: ⁊ dicit de sto stas. ¶ Construe. Hec nomina arbor ⁊ stipes cū robore significant vnū. i. eandē rē. ¶ Stips pis ⁊c. Hic ponit differentiā inter hec stips stipis ⁊ hic stipes pitis. dicens q hec stips pis. feminini generis est obulus/quoddam pondus qd olim militibus stipendiarijs distribuebatur pro pecunia: ⁊ ponit pro obolo. Et quia obolus solet dari mendicis pro elemosyna ideo stips quādoqz dicit mendicitas/elemosyna victus. Unde hic stipus pi. mendicus: sed stipes itis. est arbor. ¶ Stipo cō stipo. Autor dicit q stipo as. cōponitur cum con: ⁊ dicit constipo as. ⁊ hoc stipendiū dij. de stipo pis. ¶ Stipo as. i. facere stipata: hoc stipatū ti. (anglice a stoches: vel stipare est ornare cum stipa. Constipatus (anglice to be costyf. ¶ Arbutus ⁊c. Hic autor ponit differentiam inter hec arbutus ti. Et pluraliter hec arbuta orū. dicens q hec arbutus est quedā species arboris: ⁊ sic non est generalis arbor: ⁊ arbuta sūt fructus illius arboris. Et declinat hoc arbutū ti. ⁊ dicitur de hec herba: ⁊ similiter de hec arbor arboris.

As assis.

Stips stipis as obolus: indeclinabile pondus
Illius est natus dipondius as: duplicatus
Altera pars assis semis duo tercia bisse
Tressis: quincussis: occussis: ⁊ inde decussis

Dypondius
As assis
Semis
Bisse
Tressis
Quincussis
Deuns
Decuns
Notabile.
Partes assis
Constructio.

¶ Autor docet hic q ista nomina hic as assis. ⁊ hec stips pis. hic obulus li. Et hoc pondus indeclinabile: sunt synonima ⁊ eiusdem significationis. Deinde dicit q pondus componit cū dya quod est duo: ⁊ inde dicitur hic dipondius dij. Et dispondius est duo asses vel equiualens duobus assibus. ¶ As assis est pondus duodecim vnciarum: ⁊ ponit quandoqz pro obolo. As componit cū seminus a um. i. dimidius a um. ⁊ dicit hic semis semissis Et est semis media pars assis scz sex vncie: vel oboli qn as ponitur pro obolo. ¶ As componitur cum binus: et dicitur bisse indeclinabile ⁊ est pondus octo vnciarū: qz si as diuidat in tres ptes equales octo sunt due partes illius. ¶ As componit cum tres/et dicit hic tressis sis. s. i. tres asses vel precium triū assium. ¶ Et cū quinqz: et dr quincussis sis. Sed quinqz de partibus assis dicimus qd potest dici quodlibet totum: qd etiam potest diuidi in duodecim partes equales. Cuius vndena pars dicit deuns quasi vna vncia dempta de asse. Dena pars dicit decuns. Nouena pars dicit dodrans. Octaua pars dicit bisse. Septima pars dicit septuns Sexta pars dicit seuns. Quinta pars dr quincuns. Quarta pars dicit triens. Tercia pars dr quadrans. Et pondus duarū vnciarū dicit sextuns: qz ē sexta pars: ⁊ inde fit vncia duodena pars assis quia as continet duodecim vncias. ¶ Cōstrue. Pretermissis tamē duobus versibus primis satis facilib⁹. Altera pars assis: hic annumerat autor q sunt cōposita ab as assis: quorū vnū exponit scz semis. Est semis altera pars id est dimidia pars assis. duo tercia id est qui continet sex vncias/sunt bisse. Uel si as accipiat pro obolo sicut superius dicitur tunc semis significat medietatē oboli. Cetera plana sunt. ¶ Aliter pōt sic exponi. Hic semis est altera pars assis ⁊ duo. hic semis est altera pars assis Et duo tercia id est duo trium partium sunt bisse idest in bisse. Et potest declinari hic bissis sis. s. bisse ablatiuo casu.

Assidet assiduus: studio suo continuato
Dicitur assiduus diues ab esse vocatus

¶ Hic autor docet equiuocationē in hoc nomie assiduus a.um. dicens q assiduus est idem q sollicitus: ⁊ tunc deriuat̄ de assideo es .i. indulgeo es. Et tot habet significationes assideo quot patēt per verbum. Assidet indulget iuxta sedet assimilatur. Item assiduus idem est quod diues: ⁊ tunc descendit de as assis. Constructio textus satis patet. — Assiduus. Assideo

Calliditas/astucia/vel cautela/vel astus
His prudentia vel versutia consocietur

¶ Autor docet hic quot sunt nomina cōuenientia in significatione cū hoc nomine hic astus tus tui. dicens q hec calliditas tis. est idem: ⁊ dicit̄ de callidus a.um. id est sapiens. ¶ hec astutia e. est idem. Et proprie astus/astutus/astutia sunt in malo. Et dicitur astutia de astutus a.um. formatur eñ a gtō astuti addita a. ¶ hec cautela le. idem: ⁊ dicitur de cautus a.um. ¶ hec prudentia tie. idem. ⁊ formatur a datiuo prudenti addita a. ¶ Uersutia tie. idem. ⁊ formatur a genitiuo versuti addita a. Uersutus a verto. tis dicit̄. ¶ Astutus deceptor est: quia eius mens in quolibet actu ad quamlibet fraudē in facili vertitur. Textus patet. — Astus. Calliditas. Astutia. Cautela. Prudentia. Uersutia. Astutus. Uersutus.

Exigit/ac peragit/facit/efficit/a[...]operatur
Patrat/agit/cōplet/cōsummat/perficit/implet
Exequitur claudit/concludit/terminat: atq̄
Decidit/finit/medios deducit in actus.

¶ Hic docet autor quot sunt verba consignificantia cum hoc verbo ago agis dicens q ista scz exigo gis. egi. ere. exactū tu. verbū actiuū. ⁊ componit̄ de ex/ ⁊ ago agis. Et est exigere perfecte agere. Ut iste exigit opus suū .i. perfecte fecit opus suum: vel compleuit vel perfecit. Item exigere est expellere. Exigere est iniuste petere. vnde exactio onis .i. iniusta petitio. Itē exigere sumit̄ simpliciter petere vel requirere. Item exigere est vltra vel extra agere .i. diuidere Unde exiguus a.um. ¶ Perago peragis de per ⁊ ago agis componitur. ¶ A facio facis feci facere factū tu. Afficio cis. componitur de ad ⁊ facio cis. ⁊ significat tria que patēt p versum. Afficit informat/punit/cupit/hec tria significat. Item componitur cum ex/ ⁊ dicitur efficio cis. Et cū in/ ⁊ dicit̄ inficio cis. id est intingere. Et cum de ⁊ dicitur deficio. Et cum per ⁊ dicitur perficio cis. ⁊ cū ob/ ⁊ dicitur officio cis. Et cum sub/ ⁊ dicitur sufficio. ¶ Et habet multas significationes. Nam sufficere idest satisfacere (anglice to suffyce) vt sufficit tibi gratia mea. Et fm hanc significationē inuenit̄ sufficit impersonale. Itē sufficere est subrogare/substituere: vñ bene dr iste est suspectus .i. substitutus. Sufficere .i. subministrare. vt iste sufficit mihi necessariū .i. subministrat. Item facio cōponitur cū pro ⁊ dicit̄ proficio cis. ¶ Nota proficiscor eris. verbū deponens id est ire: ⁊ habet suppletionē preteriti profectus sum vel fui .i. transiui Et cum re/ ⁊ dicitur reficio cis. eci. refectum tu. — Exigo plura significat. Exactio. Exiguus. Perago. Facio cū compositis. Sufficere. Proficiscor

Notabile, ¶ Nota q̄ facio est neutrū quo ad vocē nō quo ad significationē: q: sic actiuū
Quedā actiua. est. Et omnia composita a facio cū prepositionib⁹: prout Donat⁹ accipit pre=
Quedā neutra positiones: si in o/desināt actiua sunt preter ista quattuor: scz deficio/proficio
officio/sufficio que sunt neutra. Deficio tñ pro relinquo: ⁊ sufficio p ministro:
substituo actiua sunt. Si vero desinant in or passiua sunt pter proficiscor oris
⁊ inficior aris que sunt deponentia. Alie plures regule dantur a facio cis. ⁊ e=
Operor eiusdē cōpositis quas vide in Hug. capitulo facio in fine. ¶ Operor ris. verbū
Patro deponens dicit̄ de hoc opus operis. Et componit̄ cum con/dempta n/⁊ dicit̄
Perpetro cooperor aris. ¶ Patro patras patraui patrare. i. facere: ⁊ pprie opus veni=
Impetro ens. Et cōponitur cū per/⁊ dicit̄ perpetro as. i. facere: ⁊ cū in/ ⁊ dicit̄ impetro
as. idest querere. ¶ Compleo es. eui. ere. completū tu. cōponit̄ de con/ ⁊ pleo
Compleo ples: quod in simplici non est in vsu sed in composito: vt repleo reples: impleo
Et alia compo es. suppleo es. depleo es. ⁊ est deplere valde deplere vel euacuare. Expleo es
sita a pleo oppleo es. de ob ⁊ pleo es. i. implere: obturare Et a pleo deriuat̄ plenus a. um
⁊ hic splen splenis. ¶ Cōsumo is. cōsumpsi ere. consumptū tu. in supino: de con
Cōsumo ⁊ alia ⁊ sumo sumis componit̄. Et est cōsumere/deuastare/destruere/simul sumere
composita Unde consumptor/ꝯsumptrix/consumptio nomina verbalia. Sumo est acti=
uum cū suis compositis. ¶ Impleo dictū est. Perficio dictū est supra. ¶ Exe=
Exequor quor ris. executus sum exequi media correpta de ex ⁊ sequor componit̄. Unde
executor oris. executrix executricis. hec executio executionis nomina verbalia.
Claudo ¶ Claudo dis. clausi ere/clausum su. in supino. Unde hic clausor oris. et hec
clausura re. ⁊ hic clatrus clatri ⁊ est repagulū quo ostiū firmat̄: vel qđ opponi
Clatrus tur ostio: vel ipm ostium precipue hortoꝝ vel vinearum. ¶ Termino as. aui.
Termino cum de hic terminus ni. dicitur. Unde contermino as. aui. are. i. simul terminare vel
compositis. coniungere. Determino as. aui. are. i. diffinire vel terminos auferre. Extermi=
no as. aui. are. terminos auferre vel exulem facere: quasi extra terminos pone
Nota re ⁊ extrahere: ⁊ pprie dicit̄ de exulibus. Et ponitur pro demolitur: vt ibi: Ex=
Exterminium terminant enī facies [illegible] idest. demoliunt̄. i. deuenustant/destruūt/dissipant
⁊ extra terminos hum[illegible] conditionis ducunt. Unde hoc exterminiū nij/id est
Decido desolatio/cōcussio extra terminos exilium. ¶ Decido dis. decidi ere. decisum
Cedo su. in supino idest terminare. Unde iste decidit causam idest determinauit causā
Cado Componit̄ de de. ⁊ cedo dis. cecidi media producta: sed cado dis facit cecidi.
in preterito media correpta. Unde. Preterito cecidi prebet cado: cedo cecidi.
Finio ¶ Finio finis finiui finire a finis dicit̄. Diffinio nis/iui/ire/id est determinare/
diffinicionē dare. Deduco deducis deduxi ere. de de/ ⁊ duco ducis componit̄
Constructio. ¶ Construe. Exigit ac peragit ⁊c̄. omnia ista idem sunt quod ago agis Medi
os deducit in actus idest aliquis deducit id est vlterius ducit rem suā vel opus
suū in medios actus idest vltra medios actus.

De promo promus qui promptuaria seruat
De promo promus sunt promptuaria dicta
Promptuaria vel celaria: dic apothecas
Apotheca Est apotheca domus cui victus traditur omnis
Est ypotheca rei non mobilis: vt domus aruum
Rerum mobilium traduntur pignera pugno

In istis versibus docet autor quid sit promus qꝛ in sequētibus facit memo= Promus
riam de ista dictione promptuariū dicens qꝫ dicit de promo is. Dicit ergo qꝫ
hic promus mi. est custos promptuarij. ⁊ vtrūqꝫ deriuatur de promo mis.
¶ Construe duos primos versus. Promus dicit .i. deriuatur de promo mis. Constructio
prompsi. promere promptū tu .i. ostendere: ⁊ qui scꝫ promus seruat .i. custodit Promere
promptuaria id est celaria ⁊ promptuaria id est promptuariū sunt dicta id ē
dictum de promo mis. Et est promptuariū domus secreta in qua omnia vi=
ctualia reponuntur. ¶ Prōptuaria. ⁊c. Autor docet hic qꝫ ista nōīa sunt syno
nyma .i. consignificantia hoc celarium quod dicit a celo celas .i. tego tegis. qꝛ Celarium.
celat .i. tegit res que ibi reponunt. ¶ hec apotheca ce. dicitur ab apo qđ est re Apotheca
⁊ theca qđ est positio latine: quasi repositio vel repositoriū. qꝛ ibi seruantur res
in reposito rio. ¶ Est apotheca. ⁊c. hic ponit differentiā inter apotheca ⁊ ypo
theca dicens qꝫ apotheca est idem qꝫ celariū. ypotheca est vadiū rei immobi= ypotheca
lis. sicut domus aruum ager ⁊ similia. Et sic potest esse differētia in istis versi
bus inter ypotheca ⁊ pignus. ¶ Item nota differentiā inter hoc pignus eris Notabile
cū e in genitiuo. ⁊ hoc pignus oris cum o scriptum in genitiuo. Unde versus.
Pignera natoꝝ dicunt pignora rerū. ¶ Construe. Apotheca est vna domus Constructio
cui scꝫ domui oīs victus .i. victualia tradunt .i. dātur: ⁊ ypothecā est scꝫ va=
dium rei immobilis que facile moueri non potest. vt domus .i. edificium et ar
uum idest campus.

Nuncupat/appellat/sic euocat/aduocat: ista
Uociferat/censet/sensu funguntur eodem.

¶ Autor docet hic qꝫ ista verba que ponuntur in versibus pdictis synonyma Nuncupo
sunt. Nuncupo as dicit de nomen inis. ¶ Nomino as dicit de hoc nomē nis Nomine
¶ Appello as. cōponitur de ad ⁊ pello as. quod non est in vsu id est vocare. Appello
¶ Aduoco as. de ad ⁊ voco as. ¶ Uocifero as. dicitur de vocifer a. um. adie= Aduoco
ctiuum .i. ferens vel portans vocem. ⁊ cōponitur de hec vox vocis. ⁊ fero fers Uocifero
¶ Censeo es. sui. censere censū su. habet istas significationes .i. computo as. ⁊ Censeo cum
idem est qꝫ nuncupo as. ⁊ idem est quod iudico as. ⁊ ꝓprie de moribus. Ūsus. suis compositis.
Censeo computo/censeo nūcupo/censeo mores. Censeo componitur cū sub: ⁊
dicitur succenseo ses sui. ⁊ est idē qꝫ irasci. Et cū per: ⁊ dicitur percenseo es id ē
perfecte vel valde censere: vel perquirere/circuire/pererare. Unde ouidius.
in secundo metha. Percensuit orbem .i. circuit orbem. Item componitur cum
re. ⁊ dicitur recenseo ses. sui. ere. censum su. supinis .i. numerare: vel recitare re
memorari/reuenerari. Unde versus. Censeo si studeas lector componere de=
bet. Sub notat irasci: per circuit ⁊ numerat re. Et de censeo venit hic cēsor cē
soris. iudex de moribus: ⁊ hec censura re. iudicium. ¶ Cōstrue ista. ista verba Constructio
nuncupat/appellat ⁊c. funguntur eodē sensu. Fungor ris. construitur cū ab=
latiuo casu. ¶ Item nota qꝫ est censeo es sui. ere. censum su. in supinis. ⁊ Cēseo Notabile
is. sui. ere. censitum tu. verbum tercie coniugationis. ⁊ censio sis sui. sire. quar Censo
te coniugationis. ⁊ ista non differunt in significatiōe sed in litteratura: qꝛ cen Censio
seo es. secunde coniugationis facit censui in preterito ⁊ censum su. in supinis
Censo is. tercie cōiugationis facit etiā sui. in preterito. ⁊ censitū tu. in supinis
media correpta. Sed censio sis. quarte cōiugatiōis facit censitum situ. media
producta in supinis. Uersus. Censio censis sui. so. sitū sed censio censum. Cen
sio sed quarte voluit prudentius esse. Et ista verba cōponūtur. Sed secundū
qđ simplicia variantur in dictione sua cōposita variātur: vt possumus dicere
recensita media ꝓducta vel correpta. qꝛ recensita penultima correpta descen
dit de recenso quod est verbū tercie coniugationis: sed recensita descendit de
recensio sis. sui. sire. recensitū tu. cuius penul. ꝓducit qđ est quarte ꝯiugatiōis

Regula — Hec hug. ¶ Sed alii dicunt q censeo es. facit censum su. in supinis: ⁊ oia composita ab eo faciunt censitū tu. in supinis. penul. correpta. Sed recenseo ses verbū tercie cōiugatiōis facit recēsui in preterito ⁊ recensitū in supinis ad modū quarte coniugationis ⁊ nunq̄ recensui recensitum tu. penultima correpta. Per istam regulam q omne verbum desinens in so tercie cōiugatiōis facit preteritū in siui ⁊ supina in sitū ad modū quarte cōiugatiōis: p̄ter quatuor scz capesso lacesso/facesso/viso/⁊ pinso. Unde doctrinale. So siui situq; facit.

Applica appellens: appellas nomine quemuis

Appello lis. — ¶ In isto versu assignat autor differentiā inter appello lis. appuli lere appulsum su. in supinis: verbū actiuū. i. ad portū venire vel applicare vt ibi. Post q̄ poeta animū suū appulit ad scribendū. appulit. i. applicauit. ⁊ componitur de

Appello as. — ad ⁊ pello is. pepuli ere. pulsum su. in supinis. ¶ Appello as. i. vocare: vt superius dicitur. ¶ Construe. Appellens. i. aliquis appellēs applicat. Et applicat

Plico — componitur de ad et plico as. plicui vel plicaui. care. citum tu. vel atum tu. in

Notabile. — supinis. ¶ Et nota q plico facit preteritū in cui. vel in caui. ⁊ supina in citū vel in catū. ⁊ omnia sua composita cū p̄positionibus similiter faciunt preteritū in cui. vel in caui. ⁊ supina in citum. vel in catum. sed frequentius in cui. ⁊ raro in caui. ⁊ in catum. preter supplico as. qd facit semp preteritū in aui. et supina in atum. vt supplicaui catum. tu. Esopus habet supplicui de supplico. Sed com

Constructio — posita a plico ⁊ ab aliquo nomine faciunt semp preteritum in aui. ⁊ supina in atum. vt multiplico as. aui. catum tu. duplico as. aui. catum. ¶ Construe sic. appellens id est aliquis appellens applicat. ⁊ tu appellas. i. vocas quemuis. i. omnē hominē: nomine id est per nomen suum: vel quē vis sunt due dictiones ⁊ tunc sic expone: tu appellas id est vocas illum quem tu vis vocare nomine suo. id est per nomen suum.

Aperio — Ostia qui reserat/aperit/panditq; recludit
Eiusdem sensus depessulat additur istis.

Resero — ¶ Hic ponit autor synonymationē in istis verbis aperio ris. resero as. pando is. ⁊c. ¶ Resero as. aui. are. cōponit de re ⁊ sero as. i. claudere cum sera.

Aperio — ¶ Aperio ris. rui. ire. apertū tu. in supinis verbum actiuum componit de ab/ vel ab a. ⁊ pario ris. peperi. re. ⁊ componit aperio cum ad ⁊ dicit adaperio ris

Pando — rui. ire. ¶ Pando dis. di. pandere pansum su. vel passum su. in supinis secūdū quosdam videlicet donatū in maiori: ⁊ Pap. Sed hugu. et doctrinale dicunt

Pandus — q facit tm̄ passum su. in supinis. De pando dis. dicitur pandus a. um. i. curuus

Curuus — a. um. sed differunt qz pandus sursum curuat. ⁊ curuus deorsum curuat. ⁊ componitur repandus pāda. dum. Unde versus. Pans pando passum subducit n s geminando. hug. dicit q hec tria verba pando ⁊ pateo ⁊ patior habēt simile supinū videlicet passum. Unde versus. Pando pati pateo passum fecere su

Recludo — pino. Recludo dis. reclusi ere. clusum su. in supinis: componit de re. et claudo

Notabile — dis. clausi. claudere. ¶ Et nota q re notat aliquando contrarietatē: vt in hoc verbo recludo dis. qz si ostiū sit clausum ⁊ dicā reclude ostium. idē est q aperi et si ostiū sit apertum ⁊ dicam reclude ostium tunc idem est q claude ostium/ et ita re notat contrarios actus. ¶ Depessulo as. aui. are. i. aperire: et cōponit de de prepositione ⁊ pessulo. as. ⁊ est pessulare claudere vel firmare ostium cū pessulo. hoc pessulum li. (anglice a latche). Et dicitur de pello lis.
¶ Construe. Ille qui reserat ostium aperit. q pro ⁊. pandit ⁊ recludit depessu

lateiusdem sensus .i. eiusdem significationis additur istis scilicet verbis.

Hec tria iungas presumit/vsurpat/et audet.

¶ In isto versu docet autor conuenientiam significationis esse in istis verbis vsurpo as. aui. are. quod deriuatur de vtor et rapio. ¶ Presumo mis. presumpsi presumptum tu. in supinis. et componitur de pre et sumo is. et inde presumptor presumptrix presumptio verbalia. et hic presumptus tus. tui. Unde presumptuosus a. um ¶ Audeo es. ausus sum audere verbum neutropassiuum. ¶ Et differentia est inter verba neutrapassiua et verba neutropassiua. Uerba neutropassiua dicuntur illa que passiuis sunt similia in hoc quod carent preteritis et habent suppletionem preteritorum per participium et verbum substantiuum sicut et passiua. Ista autem quinque sunt que indicant versus. Audeo cum soleo fio quoque gaudeo fido. Quinque puer numero neutropassiua tibi do. ¶ Sunt autem neutrapassiua que significationem passiuorum habent: et que significant passionem aliunde illatam: que sunt quattuor: vt patet per versus. Exulo/vapulo/veneo/nubo quattuor ista. Sensum passiui sub voce gerunt aliena. Et ab audeo hic ausus sus. sui. hic et hec et hoc audax cis. Unde hec audacia cie. ¶ Construe. Iungas vel simul iungas hec tria que sunt eiusdem significationis videlicet presumo/vsurpo/et audeo.

Audeo
Notabile
Constructio

Sulcat/arat/versat glebas/colit/excolit agros

¶ Autor docet hic conuenientiam esse quo ad significationem inter ista verba sulcat etc. ¶ Sulco as. aui. are. neutrum dicitur de hic sulcus ci Et sulcus dicitur de hic sol solis. Unde sulcus quasi solem capiens: et est ethimologia et non compositio dicitur de suo is: suere: quasi somere [illegible] Aro as. aui. arare aratum tu. verbum neutrum componitur cum ex. et dicitur exaro as. aui. are. i. extra arare vel perfecte arare vel scribere Unde Job. Quis mihi det vt exarentur sermones mei in libro stilo ferreo vel celte sculpantur in silice?

Sulcus
Aro

¶ De aro as. arator oris. aratrix tricis. et hoc aratrum tri. secundum quosdam media producta: et secundum alios media correpta profertur.

¶ Uerso as. aui. are. verbum frequentatiuum idest frequenter vertere. Et formatur ab vltimo supino istius verbi verto tis. verti versum su. u. in o. fit verso sas. ¶ hec gleba be. idest durus cespes cum herba vel sine herba terra auulsus Et dicitur de hic globus globi: quia simul quasi globus Unde hec glebula le. vel hec glebella le. ambo diminutiua. Et globosus a. um. et comparatur globosior globosissimus. Unde hec globositas sitatis. Et de globo dicitur hic globo onis. idest rusticus arator.

Uerso
Gleba
Globus
Globosus

¶ Colo lis. lui. lere. cultum tu. in supino quinque habet sensus. Colo ciuitatem. i. habito: colo terram. i. aro terram: colo formam id est orno: colo deum id est veneror: colo parentes id est diligo parentes. Quas quinque significationes versus sequentes declarant. Agros/rus/formam/superos colit/atque parentes. hos arat hos habitat/ornat/honorat/amat. Unde verbalia cultor toris. cultrix: et hic cultus tus. tui. et hec cultura culture.

Colo plura significat.

¶ Excolo lis. lui. lere. excultum tu. in supino: componitur de ex/et colo colis lui. lere ¶ hic ager huius agri huic agro: idest campus: et componitur cum cultura: et dicitur hec agricultura agriculture.

Excolo
Ager

¶ Construe sic. Sulcat/arat/versat glebas/colit/excolit agros: omnia ista significant arare. Et ibi versat glebas pro vna dictione accipitur: et etiam excolit agros: et tantum significat quantum aro aras arare.

Constructio.

Alget & algescit: friget frigescit: & inde
Algidus ac algor/ pariter maris alga vocatur
Ac infrigdatur predictis associatur.

Algeo
Indulgeo.
Notabile.

¶ Hic docet autor quot sunt verba conuenientia in significatione cũ hoc verbo algeo es. alsi algere. Dicens q sunt ista que ponũtur in versibus. ¶ Algeo es alsi gere. alsum su. in supino componitur cum in/ interposita d/ a mutata in u & dicit indulgeo es. indulsi ere. indulsum su/ vel indultũ tu. in supinis. & habet tres significationes. Nam indulgere est gratis cõcedere: vt papa indulsit michi potestatem idest gratis concessit mihi. Et indulgere est operam dare. Unde Catho. Indulgere gule noli quia ventris amica est. Et indulgere pro remittere. Ut indulge nobis peccata nostra. In prima significatiõe indulgere actiuũ in alijs neutrum. Unde versus. Est indulgere quicquid concedere gratis. Ac operã dare siue remittere significabit. Actiuũ dicas pro primo pro reliquis non.

Algesco
Frigeo
Frigesco
Infrigidor

¶ Algesco cis. verbum inchoatiuũ id est incipio algere. Et componitur cum ex. & dicit exalgesco cis. ¶ Frigeo es. gui. caret supinis. Et est frigere frigesieri vel esse frigidum. Item frigere ponit sepe pro cessare/ sicut econtrario feruere ponitur pro frequentare. vt dicit Hug. capitulo frigeo ges. ¶ Frigesco cis. inchoatiuũ a frigeo es. frigere. ¶ Infrigidor aris. atus sum. ari. & est passiuum. Infrigido as. quod componit de in & frigido as. i. valde frigidare. Et est frigidare frigidũ facere: sed infrigidari frigidum fieri.

Constructio.
Alga

¶ Construe sic. Alget & algescit: friget frigescit ista verba significant idem: et inde. i. de hoc verbo algeo es. venit algidus a. um. id est frigidus a. um. ac pro & hic algor oris. i. frigus & pariter id est simul hec alga maris id est que est herba maris scilicet crescens [illegible] quã mare proijcit a se/ quelibet istarum dictionum creat id est fit/ id est deriuat ab algeo es. ac pro & infrigdatur pro infrigidatur: associat id est adiungitur predictis supple verbis.
¶ Nota quia non potest stare in versu infrigidatur & ideo deposuit i/ ante d/ et dixit infrigdatur.

Ara

Ara vel altare domini/ vel mensa vocatur
Atque tripos dici consueuit apollinis ara
Aras inspiciens/ hinc deriuatur aruspex.

Arca
Aruspex

¶ Hic docet autor quot nomina inueniunt posita pro hoc nomine hec ara re & dicit q ista que sequunt. ¶ Hec ara are sm Isidorum dicitur de hoc es eris quia are antiquitus facte fuerunt ex ere. Uel de aro aras sm Hugui. Et componitur cum specio cis. quod non est in vsu id est videre. Et dicitur hic & hec aruspex cis. media correpta id est diuinator: quia ventura predicit ab aris

Altare
Altarium
Mensa
Tripos
Notabile.

¶ Item ara componitur cũ altus a. um. & dicit hoc altare ris. quasi alta ara. vel altorum id est deorum superorum ara. Unde hoc altarium rij. idem qd ara & hoc altariolum li. diminutiuũ. & hoc altare ris. in eodem sensu. ¶ Hec mensa mense dicit de metior ris. mensus sum: metiri verbũ deponens. Et de mensa mense dicit hec mensula le. diminutiuũ. ¶ Hic tripos odis. componit de tris quod est tres: & pos quod est pes/ quasi tres habens pedes: quia sup tres pedes id est tres columnas stant illa ara. Et proprie dicebat ara apollinis id est phebi vel solis: quia in illa solebant dari responsa de omnibus quesitis. Sed modo fides christiana prohibet talia fieri. Unde galfridus in poetria. Nouella

sana fides a lumine tollit. Ecclesie tripodez phebi solis qꝫ sibille. ¶ Construe. Constructio.
Altare vel mensa domini vocatur scz ara: atqꝫ pro ꝛ tripos podis. ꝯsueuit id est
solebat dici .i. vocari (a poetis) ara .i. altare apollinis .i. solis vel phebi qꝺ idem
est ꝛc. Aras inspiciens. Construe. Dum aliquis est inspiciens aras: hinc idest
unde aruspex aruspicis deriuatur.

Induit ac operit/amicit/vestit/tegit atqꝫ — Amicio
b Velat predictis sensum dedit vsus eundem
a Occulit/obnubit/ꝛ obumbrat/celat/ꝛ abdit — abdo

¶ hic docet autor quot sunt verba synonima cum isto verbo amicio cis. cire
quarte coniugationis: ꝛ est verbū actiuū ꝛ facit supina amictū ctu. iuxta illud
doctrinalis. Amicire figurat amictū. ¶ Amicio cis. idē est qꝺ coopire vel ad- Amicio
iungere vel ligare. Et dr̄ de hic amicus ci. Et inde dr̄ hic amictus tus tui. Ami
cio cōponitur cū circū. ꝛ dr̄ circūamicio cis. ¶ Nota qꝫ hugui. vult qꝫ scribet cir- Notabile.
cūamici. ita qꝫ circū nō maneret integra dictio. cuiꝰ opinionē/ qꝛ rōni non con-
uenit nō admitto. ¶ Induo is. ui. ere. indutū tu. in supinis. Uñ hoc indumentū Induo
ti. ꝛ est verbū actiuū: ꝛ cōponitur induo de in ꝛ duo is. qꝺ nō est in vsu. ¶ Opio Operio
ris. rui. ire. optū optu in supino verbū actiuū .i. tegere vel amicire ꝯponitur de ob
ꝛ pario ris. peperi ere. Unde apertus a. um ꝛ hic opertus tus. tui. ꝛ hoc operi Opertus
men inis penultima correpta: ꝛ hoc operimentū ti. ꝛ hoc opertoriū rij. Et hoc Operimen
operculū li. omīa idē qꝺ tegimen. Uñ in veteri lege scribitur. Uas sine operculo Opertorium
idest tegimine: immūdū erit. Inuenitur ꝛ hoc operculum li. per syncopā. Item Operculum
cooperio cōponitur de cū vel con: deposita n/ ꝛ dicitur cooperio ris. rui. ire. coop- Cooperio.
tum tu. id est tegere. Cooperio cōponitur cū dis/ ꝛ dicitur discoopio is. i. denudare
exuere. Unde cū videris nudū cooperi eū idest [illegible] vestibus. ¶ Nota qꝫ
habetur operior opertus sum operiri verbū deponens id est expectare: vt o- Operior
perior te id est expecto te. Sed qñ est deponens ꝓducit primā syllabā: ꝛ qñ ē
passiuū corripit primā syllabā. ¶ Uestio vestis iui. ire. vestitū tu. in supino ver Uestio
bum actiuū dr̄ de hec vestis tis. vnde hoc vestimen inis. ꝛ hoc vestimentū ti. et
hic vestitus tus. tui. ¶ Tego tegis texi tectū tu. vnde verbalia tector oris. tex- Tego cum suis
trix icis. Et hoc tectū ti. domus: ꝛ hoc tegimen inis. Tego ꝯponitur cū de ꝛ dicitur compositis
detego gis. detexi ere .i. discooperire/reuelare: vt iste detexit secreta mea .i. re-
uelauit. Itē cū pro ꝛ dr̄ ꝓtego gis. texi. ere. protectū tu. in supinis .i. tueri/ defē-
dere: vt ibi: Protege me dn̄e ab oī malo idest defende. Uel hic: Protege dn̄e fa
mulos tuos idest defende: Uñ ꝓtectio idest defensio vel tuitio. ¶ Uelo as aui Uelo cū cōposi.
are. actiuū .i. tegere. Uñ hoc velū veli illud lintheū quo vehitur nauis in mari i-
pulsione venti: Et a velū veli dr̄ hoc velamen inis. ꝛ hoc velamentū ti. idest te
gimen vel tegmen: Uñ velum dr̄ quasi ala volantis. A velo as. dr̄ hoc velabrū Uelabrū
bri. illud vas quo frumentū purgatur. Itē componitur aduelo as .i. valde velare
ꝛ aduelo as .i. discoopire: ꝛ deuelo as. idem. Itē reuelo as .i. detegere vel ape-
rire/manifestare. Et oīa composita ab eo actiua sūt ꝛ ꝓducunt hāc syllabam
ve. ¶ Construe. Induit ac operit ꝛc. Usus .i. consuetudo dedit ꝑdictis scz v̄bis
eundē sensū .i. eandē significationē. ¶ Occulo lis. lui. lere. occultū tu. in supinis Constructio
verbū actiuū: ꝛ cōponitur de ob ꝛ colo lis. ꝑ mutationē b in c: ꝛ illa syllaba co in Occulo.
u: ꝛ est abscondere tegere. Uñ Ouidius: Rumosas occulit herba domos id est
tegit: Unde occultor occultrix: ꝛ hoc occultū ti .i. peccatum. Unde Ab occultis
meis ꝛc. ¶ Obnubo bis. obnupsi ere. obnuptum tu .i. tegere verbū actiuū. Et Obnubo
ꝯponitur de ob ꝛ nubo bis. nupsi nuptū. Et hꝫ duas significatiōes: In vna idez
qꝺ tego tegis: vñ obnubo bis. ꝯponitur nubo bis. tunc est actiuū. In alia signifi
catione nubo pertinet ad mulieres: ꝛ tunc est neutrum ꝛ neutrapassiuū: qꝛ sub

voce activa significat passionem: vt hec mulier nubit mihi id est est mihi nupta. Unde versus. Nupta nubo feres cum pertinet ad mulieres. Dum signat tegere vult activum retinere.

Obnubo
Celo as. are. cum compositis.

¶ Obumbro as. aui. are. verbum activum de ob/ et vmbro as. quod in simplici non est in vsu. ¶ Celo as. are. i. sculpere/ pingere/ et celo as. i. tego tegis per contrarium adreuelare sicut in presenti lectione accipitur: et sm hoc construitur cum duobus accusatiuis: vt celo te consilium: et est sensus abscondo a te consilium. Pro illis duabus significationibus nota versum. Hoc verbum celo notat duo quod tego sculpo. Celo componitur concelo as. i. simul celare: et recelo as. i. reuelare: et est activum cum suis compositis: et omnia producunt hanc syllabam ce.

Abdo

¶ Abdo addis addere additum tu. i. tegere: et est activum. Et componitur de ab/ et do das dedi datum datu in supino.

Aceruus. Est globus atque strues: cumulus vel acceruus et agger
Est glomus hic glomero globo conglobo nascitur inde.

Globus
Gleba
Globare
Strues
Strucula
Struma
Notabile.
Cumulus
Aceruus
Agger
Glomus
Constructio.

¶ Autor docet hic quot sunt synonima cum isto nomine hic aceruus aceruii id est coadunatio: dicens quod ista que ponuntur in versibus. ¶ Hic globus bi. est idem. Unde hec gleba be. durus cespes cum herba. Item a globus dicitur globo as/ aui/ are. i. aceruare/ cumulare/ coadunare/ conspissare/ globosum facere. ¶ Hec strues is/ idest aceruus congeries. Unde hec strucula le. diminutiuum et hec struma me. gybbus in pectore quasi strues humorum. Et est differentia inter hec congeries ei. et hec glomeratio onis. et hic strues is. quia congeries proprie est cumulus lapidum: et glomeratio proprie est collectio fili vel filorum: sed strues est collectio lignorum. Unde versus. Congeries lapidum tibi glomeratio fili. Lignorum proprie dicitur esse strues. ¶ Hic cumulus li. vnde cumulo as/ aui/ are/ componitur accumulo as. concumulo as. ambo activa. ¶ Hic aceruus ui. de acer/ bim litteram. vnde aceruo as/ aui/ are/ et componitur coaceruo as/ idest cumulare. ¶ Hic agger eris dicitur de aggero ris/ aggessi ere. i. afferre vel apportare. Et est agger proprie cumulus terre non naturaliter sed artificialiter instructus. Lucanus. Late iacens apparuit agger. ¶ Hic glomus mi. secunde declinationis et hoc glomus glomeris tercie declinationis idem significant id est collectio proprie filorum (anglice a clewe: or a bottym of threde. Unde versus. Hic glomus hoc ve glomus fertur glomeratio fili. Et quando declinatur hic glomus ris. tunc ab eo deriuatur glomero as/ idest facere glomera filorum. ¶ Construe. Et glomus est aceruus hinc. i. ex hoc glomero nascitur idest deriuatur: et vnde idest ex globo hi hec verba globo as/ et conglobo as: quod componitur de con/ et globo as/ nascitur idest oritur vel deriuatur etc.

anachorita Dic anachoritas reclusos ac heremitas
Ex heremo venit hic: sed ab ana nascitur ille
Hinc anachorite quasi cor de superna colentes

Anachorita
Heremita
Heremus

¶ Autor docet hic que nomina conueniunt in significatione cum hoc nomine anachorita: dicens quod ista hic reclusus si. dicitur de recludo dis. idem quod claudere: quia clausus est in vna cella per se: hic et hec heremita te. est idem. ¶ Deinde docet vnde hic et hec anachorita te. et hic et hec heremita te. deriuantur dicens quod anachorita dicitur ab ana quod est sursum et cor cordis quasi sursum habens cor ad deum. Uel a theros quod est intendens quasi sursum intendens scilicet ad celestia. ¶ Heremita dicitur de heremus mi. qui debet habitare in heremo. i. in deserto. Et heremus mi. dicitur de heros

reo. hoc est herere: quia ibi nunquam vel raro sit mansio. Heremus enim est inuia solitu do vbi nunquam habitatum est. vel heremus dicitur a remoueo es. eo quod remotus est a conspectu hominum. Et habetur hoc heremum mi: in eodem sensu. ℂ Construe. Dic re clusos. ac per hoc heremitas esse anachoritas. ℂ Ex heremo. etc. hic scilicet heremita venit ex heremo. et deriuatur ab hoc nomine hic heremus mi. Sed ille scilicet anachori ta dicitur ab ana grece quod est sursum latine. quia circa superna. i. diuina sollicitus est ℂ hinc anachorite. etc. Construe. Uel anachorite: supple dicuntur quasi colentes id est venerantes. superna. i. diuina: corde. i. cordibus suis.

Heremum

Constructio

Ambulo / vel gradior / eo vado / deambulo / pergo
Additur his spacior / vel itinero / vel proficiscor
Predictis iunge tendo: cum curro mouere

Tendo bito cirro mouet incedo pedito

ℂ Autor docet hic quod omnia ista verba que hic ponuntur sunt eiusdem significatio nis cum hoc verbo ambulo. ℂ Ambulo as. aui. are. quod est verbum neutrum. vnde hoc ambulatrum tri. locus spaciosus ad ambulandum. Et hoc ambulatorium rij. pro loco apto ad ambulandum. et hic ambulus li. porticus lata et spaciosa. ℂ Ambu lo componitur obambulo as. i. circumambulare. Deambulo as. i. de vno loco ad alium spaciari. Perambulo as. Item ambulo componitur cum funis. i. corda. et dicitur hic funambulus le. ille qui discurrit per funem. i. cordam. ℂ Gradior graderis gressus sum. gradi verbum deponens. Et componitur cum con. et dicitur congredior con grederis: congressus sum. congredi. i. simul gradi: simul ire: confugere: pugnare disputare. Item illi proprie congrediuntur qui contra se gradiuntur ad pugnam: vt verborum manuum vel armorum. Et cum ad. et dicitur aggredior eris. id est assilire inuadere / arripere. Disgredior ris. i. in diuersas partes gradi: vel diuersis mo dis gradi. Egredior ris. i. intrare. Progredior ris. i. procedere / preire. In qua sig nificatione et progredior inuenitur. Pretergredior ris. i. iuxta gradi vel iuxta tran sire. preterire. Regredior ris. i. redire. Transgredior ris. i. vltra gradi / preuari cari. ℂ Gradior est deponens. similiter omnia eius composita sunt deponen tia: et omnia a sui simplicis mutant in e. preter antegradior ris. et pregradior ris Et omnia faciunt supina in gressum sicut et simplex.

Ambulatrum
Ambulatorium
Ambulus

Ambulo cum suis compositis

Gradior cum suis compositis

ℂ Item a gradior ris. dicitur grassor aris / inuadere / latrocinari / predari / im pugnare. Proprie grassari est cum impetu gradi. ad aliquid crudeliter facien dum. Unde Boetius de consolatione philosophie. libro primo. capitulo. iij. in fi ne. ℂ Unde hic grassator oris qui crudeliter agit / latro / predator / seuiens cru deliter homicida. Et quandoque grassor aris. ponitur pro vti vel conari.

ℂ Caueat lector ne proferat grassari pro crassari. vel econuerso. Aliud enim est grassari et aliud crassari. Secundo libro regum capitulo vltimo prope fi nem scribitur. Et cesset indignatio vel infectio que grassatur in populo. i. cru deliter graditur in populo vel deuastat. ℂ Crassor aris. est passiuum huius ver bi crasso as. aui. are. id est crassum facere. Crassus a. um. idem quod hic et hec pin guis et hoc pingue. Ut ille est crassus factus. id est pinguis.

Crassor
Crassus

ℂ Eo is. iui. ire. itum tu. in supino id est ambulare. vnde verbalia. ℂ Et nota quod eo is et omnia ab eo composita corripiunt istam syllabam i ante tum in supi no: vt itum tu. initum tu. transitum tu. reditum tu. media de omnibus correpta. Excepto hoc solo verbo ambio bis. quod producit i ante tum in supino vt am bitum ambitu: media producta. Item eo is et sua composita habent e ante o in prima perso na singularis numeri et modi indicatiui: vt eo is. abeo is. exeo is. ineo is. obeo is. subeo is. adeo is. redeo is. preeo is. veneo is. i. vendor ris. preter ambio bis. quod habet i ante o.

Eo is iui cum compositis suis

voce actiua significat passionē: vt hec mulier nubit mihi id est est mihi nupta. Vñ versus. Nutꝫ nubo feres cum pertinet ad mulieres. Dum signat tegere vult actiuū retinere. ¶ Obumbro as. aui. are. verbum actiuū de ob/ ⁊ vmbro as. qđ in simplici non est in vsu. ¶ Celo as. are. i. sculpere/ pingere/ ⁊ celo as. i. tego tegis p̄ ꝯtrariū ad reuelare sicut in p̄senti lectione accipit᷑: ⁊ s̄m hoc construitur cū duobꝰ accusatiuis: vt celo te consilium: ⁊ est sensus abscondo a te consiliū. Pro illis duabus significationibꝰ nota versum. Hoc verbū celo notat duo q̄ tego sculpo. Celo cōponit᷑ concelo as. i. simul celare: ⁊ recelo as. i. reuelare: ⁊ est actiuū cum suis compositis: ⁊ omnia producunt hanc syllabam ce. ¶ Abdo abdis abdere abditū tu. i. tegere: ⁊ est actiuū. Et componitur de ab/ ⁊ do das dedi datum datu in supino.

Obnubo
Celo as. are. cū compositis.
Abdo

Aceruus. **Est globꝰ atqꝫ strues: cumulꝰ vel accruꝰ ⁊ agger**
Est glomꝰ hic glomero globo ꝯglobo nascit᷑ inde.

¶ Autor docet hic quot sunt synonima cum isto nomine hic aceruus aceruī id est coadunatio: dicens ꝙ ista que ponunt᷑ in versibus. ¶ Hic globus bi. est idem. Unde hec gleba be. durus cespes cum herba. Item a globus dicit᷑ globo as/ aui/ are. i. acceruare/ cumulare/ coadunare/ conspissare/ globosū facere. ¶ Hec strues is/ idest aceruus congeries. Unde hec strucula le. diminutiuū ⁊ hec struma me. gybbus in pectore quasi strues humorꝝ. Et est differētia inter hec congeries ei. ⁊ hec glomeratio onis. ⁊ hic strues is. qꝛ congeries ꝓprie est cumulus lapidum: ⁊ glomeratio ꝓprie est collectio fili vel filorꝝ: sed strues est collectio lignorꝝ. Unde versus. Congeries lapidū tibi glomeratio fili. Lignorꝝ ꝓprie dicit᷑ esse strues. ¶ Hic cumulus li. vñ cumulo as/ aui/ are/ componitur accumulo as. coaccumulo as. ambo actiua. ¶ Hic aceruꝰ ui. de acer/ ꝑ litteram. vnde aceruo as/ aui/ are/ ⁊ componitur coaceruo as/ idest cumulare. ¶ Hic agger eris dicit᷑ de aggero ris/ aggessi ere. i. afferre vel apportare. Et ē agger ꝓprie cumulus terre nō naturaliter sed artificialiter instructus. Lucanus. Late iacens apparuit agger. ¶ Hic glomus mi. secunde declinationis ⁊ hoc glomus glomeris tercie declinatiōis idē significant id est collectio ꝓprie filorum (anglice a clewe: or a bottym of threde. Unde versus. Hic glomꝰ hoc ve glomus fertur glomeratio fili. Et qñ declinatur hic glomus ris. tūc ab eo derinat᷑ glomero as/ idest facere glomera filorꝝ. ¶ Construe. Et glomus est aceruus hinc. i. et hoc glomero nascit᷑ idest deriuatur: ⁊ inde idest ex globo bi hec verba globo as/ ⁊ conglobo as: quod componit᷑ de con/ ⁊ globo as/ nascitur idest oritur vel deriuatur ⁊c̄.

Globus
Gleba
Globare
Strues
Strucula
Struma
Notabile.
Cumulus
Aceruus
Agger
Glomus
Constructio.

anacorita **Dic anachoritās reclusos ac heremitas**
Ex heremo venit hic: sed ab ana nascitur ille
Hinc anachorite quasi cor de superna colentes

¶ Autor docet hic que nomina cōueniunt in significatione cū hoc nomīe anachorita: dicens ꝙ ista hic reclusus si. dicit᷑ de recludo dis. idem ꝙ claudere: qꝛ clausus est ī vna cella p̄ se. hic ⁊ hec heremita te. est idē. ¶ Deinde docꝫ vñ hic ⁊ hec anachorita te. ⁊ hic ⁊ hec heremita te. deriuant᷑ dicens ꝙ anachorita dr̄ ab ana qđ est sursum ⁊ cor cordis q̄si sursum habēs cor ad deū. Uel a theros qđ est intendēs quasi sursum intendēs scꝫ ad celestia. ¶ Heremita dr̄ de heremus mi. qꝛ debet habitare in heremo. i. in deserto. Et heremꝰ mi. dr̄ de herēo

Anachorita
Heremita
Heremus

res. hoc est herere: quia ibi nunquam vel raro fit mansio. Heremus enim est inuia solitu — Heremus
do vbi nunquam habitatum est. vel heremus dicitur a remoueo es. eo quod remotus est a
conspectu hominum. Et habetur hoc heremum mi: in eodem sensu. ¶ Construe. Die re= — Constructio
clusos. ac pro i: heremitas esse anachoritas. ¶ Ex heremo. etc. hic scilicet heremita
venit ex heremo. et deriuatur ab hoc nomine hic heremus mi. Sed ille scilicet anachori
ta dicitur ab ana grece quod est sursum latine. quia circa superna .i. diuina sollicitus est
¶ hinc anachorite. etc. Construe. Vel anachorite: supple dicuntur quasi colentes
id est venerantes superna .i. diuina: corde .i. cordibus suis.

Ambulo / vel gradior / eo vado / deambulo / pergo
Additur his spacior / vel itinero / vel proficiscor
Predictis iunge tendo: cum curro mouere

Tendo bito cirro mouet incedo pedito quia

¶ Autor docet hic quod omnia ista verba que hic ponuntur sunt eiusdem significatio — Ambulatrum
onis cum hoc verbo ambulo. ¶ Ambulo as. aui. are. quod est verbum neutrum. vnde — Ambulatorium
hoc ambulatrum tri. locus spaciosus ad ambulandum. Et hoc ambulatorium rij. pro — Ambulus
loco apto ad ambulandum. et hic ambulus li. porticus lata et spaciosa. ¶ Ambu
lo componitur obambulo as. i. circumambulare. Deambulo as. i. de vno loco ad — Ambulo cum su=
alium spaciari. Perambulo as. Item ambulo componitur cum funis. i. corda. et dicitur hic — is compositis
funambulus le. ille qui discurrit per funem. i. cordam. ¶ Gradior graderis gressus
sum. gradi verbum deponens. Et componitur cum con. et dicitur congredior con — Gradior cum su=
grederis: congressus sum. congredi. i. simul gradi: simul ire: confugere: pugnare — is compositis
disputare. Item illi proprie congrediuntur qui contra se gradiuntur ad pugnam:
vt verborum manuum vel armorum. Et cum ad. et dicitur aggredior eris. id est assilire
inuadere / arripere. Disgredior ris. i. in diuersas partes gradi: vel diuersis mo
dis gradi. Egredior ris. i. intrare. Progredior ris. i. procedere / preire. In qua sig
nificatione et progredior inuenitur. Pretergredior ris. i. iuxta gradi vel iuxta tran=
sire. preterire. Regredior ris. i. redire. Transgredior ris. i. vltra gradi / preuari=
cari. ¶ Gradior est deponens. similiter omnia eius composita sunt deponenta
lia: et omnia a sui simplicis mutant in e. preter antegradior ris. et pergradior ris
Et omnia faciunt supina in gressum sicut et simplex.
¶ Item a gradior ris. dicitur grassor aris / inuadere / latrocinari / predari / im
pugnare. Proprie grassari est cum impetu gradi ad aliquid crudeliter facien
dum. Unde Boetius de consolatione philosophie. libro primo. capitulo. iij. in fi
ne. ¶ Unde hic grassator oris qui crudeliter agit / latro / predator / seuiens cru
deliter homicida. Et quandoque grassor aris. ponitur pro vti vel conari.
¶ Caueat lector ne proferat grassari pro crassari. vel econuerso. Aliud enim
est grassari et aliud crassari. Secundo libro regum capitulo vltimo prope fi/
nem scribitur. Et cesset indignatio vel infectio que grassatur in populo. i. cru=
deliter graditur in populo vel deuastat. ¶ Crassor aris. est passiuum huius ver — Crassor
bi crasso as. aui. are. id est crassum facere. Crassus a. um. idem quod hic et hec pin — Crassus
guis et hoc pingue. Ut ille est crassus facie. id est pinguis.
¶ Eo is. iui. ire. itum tu. in supino id est ambulare. vnde verbalia. ¶ Et nota — Eo is iui cum com=
quod eo is et omnia ab eo composita corripiunt istam syllabam i ante tum in supi — positis suis
nis: vt itum tu. initum tu. transitum tu. reditum tu. media de omnibus correpta.
Excepto hoc solo verbo ambio bis. quod producit i ante tum in supino vt am
bitum ambitu: media producta. Item eo is et sua composita habent e ante o in prima per so
na singularis numeri et modi indicatiui: vt eo is. abeo is. exeo is. ineo is. obeo
is. subeo is. adeo is. redeo is. pereo is. veneo is. i. vendor ris. preter ambio bis
quod habet i ante o.

¶ Itē eo is ⁊ omnia cōposita ab illo faciūt futurū indicatiui in bo ⁊ am preter ambio qđ facit in am tm̄. Itē oīa habent i ante bam immediate p̄cedentē. Ut ibam/transibā/exibam/inibam. preter ambio qđ habet e ante bam. vt ambiebam audiebam sicut cetera verba quarte cōiugationis.

Vado dis cum deriuatis
Vadium

¶ Vado dis vasi vadere vasum vasu in supino. i. ire. vnde hoc vadū di. locus humilis in aqua: q̄ per eū possit vadi. i. ambulari pedibus sine periculo. Vn̄ hoc vadulū li. diminutiuum. ⁊ vadosus a. um. plenus vel abundans vadis. ⁊ vado as. aui. are. i. per vadū transire vel per vadū ducere: vnde vado equū. i. p vadū duco. Item cōponitur peruado as reuado as. transuado as. Et est neutrū cū oībus suis cōpositis pro trāsire: sed p ducere p vadū est actiuū. ¶ Itē a vado is dicitur hic vas vadis. i. fideiussor q̄ dato vade. i. fideiussore licet abire ⁊ vadere. Vn̄ quidam dixit alteri. Tu non euadis quin dabis ante vades. i. tu nō a me euades quin inuenies ante fideiussores reuertendi ad me. ⁊c̄.

Vades
Vadium
Vado as
Vadior

¶ Itē de hic vas vadis hoc vadiū dij. ⁊ hoc vadimoniū nij. in eodē sensu pignus vel fideiussio Unde vadio as. i. vadiū ponere: ⁊ cōponit̄ conuadio as. inuadio as. i. contrauadio: ⁊ est actiuū cū suis cōpositis. ¶ Itē a vas vadis vadior aris. verbum deponēs id est vadem dare vel inuenire. vt vadior illū. i. do illum in vadem tibi. id est fideiussorē. Et nō solū pertinet ad homines sed etiā ad alias res: vt vadior tibi equū vel mantellum meū. Et componit̄ euadior aris. i. reposcere a vadione liberare.

Vado vadis cū compositis

¶ Vado dis componit̄ euado is. inuado is. i. aggredi. Vado et eius composita neutra sunt preter inuado is qđ est actiuū: ⁊ oīa faciūt p̄teritū in si ⁊ supina in sum: vt vado dis. vasi dere vasum su. Euado dis. euasum su.

Deambulo
Pergo
Spacior
Itinero
Proficiscor

¶ Deambulo as. aui. componit̄ de de. ⁊ ambulo as. vnde hoc ambulatorium id est locus spaciosus aptus ad ambulandū in illo. ¶ Pergo gis. perrexi ere. precitū. ¶ Spacior aris. atus sum. spaciari v̄bū deponēs. de spaciū cij Et componitur expacior aris id est extra spaciari. ¶ Itinero as. aui. are. verbum neutrum id est ire. dicit̄ de iter itineris itineri: cuius ntūs itiner non est in vsu. ¶ Proficiscor eris. profectus sum. proficisci. i. ire. ⁊ cōponit̄ de pro et facio is. ⁊ est verbum deponens. ¶ Tendo is. tetendi ere. tensum su. vel tentū tu. in supino. Vn̄ hec tendicula le. ⁊ sunt tendicule insidie que tendunt̄ ambulantibus hominibus vel etiā alijs animalibus. Tendo ⁊ eius composita qn̄ significat ire neutra sunt. In alia vero significatione actiua sunt. Item eius composita faciūt preteritū in tendi et supina in tensum vel in tentū. Itē simplex geminat primā syllabā in preterito. sed nullum compositū ab eo geminat eā. ¶ Curro is. cucurri ere. cursum su. verbum neutrū. vnde verbalia. ¶ Nota q̄ curro ⁊ omnia composita ab eo faciūt preteritū in curri: ⁊ supina in cursū su. Itē curro geminat primā syllabā in p̄terito vt cucurri. sed nullū eius compositū geminat preter precurro qđ sepe geminat. vt Johānes p̄cucurrit citius petro. Itē curro et eius composita sunt neutra exceptis p̄curro p preuenire. ⁊ trāscurro p transire que possunt esse actiua. ¶ Moueo es. moui ere. motū tu. in supino. id ē motum facere. Unde verbalia motor motrix. ⁊ hec motio onis: ⁊ hic ⁊ hec mobilis ⁊ hoc mobile. ¶ Nota q̄ moueo es ⁊ eius composita sunt actiua: et faciunt preteritū in moui ⁊ supina in motū: et oīa corripiunt in p̄senti tempore hanc syllabam mo: sed in p̄teritis ⁊ in supino eam pducit.

Constructio

¶ Construe. Ambulo vel gradior. ⁊c̄. significant idem qđ spacior vel pro ⁊. itinero/ et pficiscor additur his supple verbis que ponuntur in priori versu: ⁊ iūge scʒ predictis verbis: hec verba scʒ tendo. ⁊ mouere. i. moueo cum hoc verbo curro.

Amussis

Amussis perpendiculū quod regula signat
Hinc examussim quod dicitur indubitanter
Musso dum dubito: musso dū murmuro dico

Dum stolidum stolido lumine respicio.

¶ Autor docet hic ꝙ ista tria nõia amussis/perpendiculũ/ꝛ regula cõueniũt in significatione. ꝛ dicit ꝙ amussis sis. s. est plumbũ vel plũbata cimentarioꝝ qȝ dimittit a sursum vsqȝ deorsum ad percipiendũ equalitatẽ parietis. ꝛ dicit ab a quod est sine ꝛ musso as qȝ est dubitare: quia reddet cõmentariũ indubiũ id est certum quomodo parietẽ dirigat ꝛ coquet. ¶ Perpendiculũ li. a perpendo dis. dicit .i. amussis. Item perpendiculũ est illud vnde lebetes feruntur id ẽ suspendunt (anglice a hengell.) ¶ Hec regula le. a rego gis. quia regit: dirigit eq̃litatẽ muri. ¶ Hinc examussim. hic dicit ꝙ examussim est idẽ qȝ indubie vel indubitanter: et cõponit de ex ꝛ amussis. ¶ Musso dũ. hic docet autor ꝙ musso as equiuocat ad tria. nam massare .i. dubitare vel murmurare cum silentio ꝛ mussare est respicere indignanter vel stolidum vel toruo vultu aliquem stultum dum quis stulte fecerit.

Amussis · Perpendiculũ · Regula · Musso

Obliquo/sinuo/curuo/simul arcuo/limo
Omnibus his verbis sensum dedit vsus eundem
Sic lento: flecto sensu comprehendis in vno.

¶ Autor docet hic quot sunt verba idẽ significãtia cum hoc verbo arcuo as. dicens ꝙ ista. ¶ Obliquo as. aui. are. verbũ actiuũ cõponit de ob. ꝛ equo eq̃s aui. are. vñ obliquus a. um. ꝛ hec obliquitas tatis. ¶ Sinuo as. aui. are. dr de hic sinus nus. nui. ¶ Curuo as. aui. are. cõponit de curuo as .i. deorsũ curuare verbũ actiuũ. vnde curuus a. um. ¶ Arcuo as. [illegible] arcus cus. cui. dicitur. ¶ Limo as. aui. are. actiuũ dẽ hec lima me. dicit verbum actiuũ. ¶ Lento tas aui. are. de lentus a. um. quod idẽ est qȝ hic ꝛ hec flexibilis ꝛ hoc le. ¶ Flecto tis. flexi re. flexum flexu in supinis actiuũ. Et cõponitur reflecto tis. Deflecto tis. oĩa sunt actiua ꝛ faciunt preterita in xi. ꝛ supina in xũ. ¶ Construe. vsus dedit oĩbus his verbis eundẽ sensum: his verbis dico obliquo. ꝛc. sic cõprehendis lento flecto in vno sensu cum predictis.

Obliquo · Sinuo · Curuo · Arcuo · Limo · Lento · Flecto · Constructio

Conflictus: bellum: congressus: ꝛ ala: duellũ.
Obsidio: mars: atqȝ rebellio: prelia: pugna
Sunt acies: guerra predictis associanda.

Ala

¶ Autor docet hic quot sunt nomina synonyma cũ isto nõie hec ala le .i. bellũ dicens ꝙ ista que sequunt. ¶ Hic cõflictus tus. tui. dicit de con. ꝛ fligo gis. con flixi ere. conflictũ tu. in supinis .i. pugnare bellare. Bellũ dicit de bonus a. um per antifrasim: quia bellũ non est bonũ: cõponitur cũ gero ris. ꝛ dicit belliger a. um. ꝛ cum in. ꝛ dicit imbellis ꝛ hoc imbelle .i. debilis nõ aptus ad bellandum. vel imbellus a. um. ¶ Hic congressus sus. sui. dicit de cõgredior ris .i. pugnare. ¶ Hec ala ale. de alo lis. lui. ere. dicit. ¶ Hoc duellũ li. cõponit de duo ꝛ hoc bellum li. Unde duellum quasi duobellum .i. duoꝝ bellũ. ¶ Hec acies ei. dicitur de acuo is. ꝛ tria significat. nam acies est rei summitas: acies oculoꝝ acumen acies exercitus. eo ꝙ armatus acutis armis eat ad bellum. ¶ Hec guerra re. vnde guerro as. aui. are. pugnare.

Conflictus · Bellum · Imbellis · Congressus · Ala · Duellum · Acies · Guerra

Bellus Bellus/formosus/procerus/et speciosus
Preclarus/nitidus/pulcer/pariterqꝫ decorus
Splendidus/egregius forma/facieqꝫ venustus
Multorum procerū corpus decet esse procerū
Est procerū vere procerū corpus habere.

Formosus
Procerus
Preclarus
Nitidus
Decorus

¶ Peracto superius competenter de synonymatione ⁊ significatione dictionum que ab a littera inceperūt. hic autor intēdit agere de synonymatiōe dictionum que incipiunt a B. Et primo docet quot sunt nomina synonyma cū isto nomine bellus a.um.i.pulcer a.um. Et deriuat a bonus a.um.i.aliquantulum bonus: dicens ꝙ ista. ¶ Formosus a.um. ⁊ dicit de forma me. ¶ Procerus ra.rum. componit a procul ⁊ hec terra re. ¶ Speciosus a.um. ⁊ dicitur de hec species ei. ¶ Preclarus a.um. ⁊ cōponit de pre ⁊ clarus. ¶ Nitidus a.um et dicitur de niteo es. ¶ Pulcer a.um. ⁊ dicitur de hec pellis lis.id est cutis. ¶ Decorus a.um. ⁊ dicitur de decor oris. ¶ Splendidus a.um. ⁊ dicit de splēdeo es. ¶ Egregius a.um. componitur de prepositione ex. ⁊ hic grex quasi extra gregem. ¶ Uenustus a.um. de hec venus ris: id est luxuria. ¶ Multorum ⁊c̄. Hic ponit autor differentiam inter procerum media correpta ⁊ procerum media producta. Procerum cuius media corripitur. est genitiuus istius nominis in plurali numero. Nominatiuo hi proceres. Genitiuo horum procerum. Datiuo his proceribus. Proceres idē ꝙ nobiles. Et dicitur de pro quod est procul: ⁊ hec caries ei.id est turpitudo vilitas: quasi procul a carie. Procerum cuius media producitur est accusatiuus casus de hoc nomine procerus ra.rum. Et pōt esse nominatiui vel vocatiui casus. Quia vbilibet producit ce.in procerus. ¶ Construe. Decet.i.decens est corpus multorum procerum id est nobilium vel generosorum virorum: esse procerū id est pulcrū. ¶ Est procerum. hic maior differentia inter predicta nomina ꝙ superius ponitur: qr ponit differenciā inter procerum cuius due prime syllabe corripiuntur: ⁊ procerum cuius due prime producuntur. ¶ Nota ꝙ pro. quando stat pro procul in compositiōe corripit ⁊ quando stat prepositionaliter semper producitur vt superius ponitur ambobus modis. ¶ Construe. Est.i.pertinet (anglice it befalleth) horum procerum id est nobilium: habere corpus procerum id est pulcrum.

Dr̄ia inter procerū ⁊ procerum

Constructio

Est fortunatus/felix/faustusqꝫ/beatus
De trans atqꝫ beans trabeam dic ⁊ trabeatum.

Beatus
Felix
Faustus

¶ Hic autor docet ꝙ ista nōīa cōueniunt in significatiōe cū hoc nomine beatus a.um.i.fortunatus a.um. Et dr̄ de fortuno as.aui. ¶ Hic ⁊ hec ⁊ hoc felix cis. Et cōponit infelix cis. vn̄ feliciter felicissime: aduerbia. ⁊ hec felicitas tatis ¶ Faustus a.um. ⁊ dicit a faueo es.i.ille cui fortuna accidit vel fauet. vn̄ fauste faustius aduerbia: ⁊ hec faustitudo inis.i.felicitas: et cōponit infaustus a um.i.infelix. ¶ Beatus a.um. ⁊ dicit de beor aris.atus sum.beari. ¶ De trās ⁊c̄. Autor hic docet ꝙ trabea bee. est vestis regalis vel imperialis: ⁊ dr̄ a trāsbeo as. ⁊ illud de trans et beo as. vnde trabeatus a.um.i.trabea indutus. Vn̄ legitur ꝙ dn̄s noster Jesus indutus fuit trabea carnis.i.regia veste carnis. ¶ Satis facilis est constructio. Construe secundū versum sic. Dic trabeā supple diriuari de trabea.

Trabea

Res eadem femoralia sunt/perisomata/bracce
A braccis braccale venit: lumbareq3 lumbis

¶ Autor docet hic q̄ iste dictiões/perisoma/ ꝛ femoralia eiusdē sunt significationis cū isto nomie hec bracce arū. ¶ Perisoma declinat̄. hoc perizoma atis. ꝛ cōponit̄ de peri. qđ est circū ꝛ zoma. i. corpus. quasi circuiens corpus. Et est vestis ꝛ dicit Hug. antiquissima scȝ succinctoriū. femoralia quo genitalia tm̄ tegunt̄. ¶ Alij dicunt q̄ sit tunica folijs cōsuta: qualem fecit dn̄o Ade post lapsum. ¶ hoc femorale lis đr de hoc femurris. i. crus. vel vsq3 ad femora descendit. ¶ he bracce arū. dicit̄ a bracos grece qđ est breue latine: q2 breues vestes sunt. ¶ hoc braccale lis. ꝛ hoc lumbare ris. idē sunt scȝ illud quod ponitur in braccis vel circa lumbos: cui ligule ligant̄ pro caligis sursum ligandis. Et dicitur braccale a braccis. Lumbare a lumbis.

Perisoma
Femorale
Bracce
Braccale

Fiber idem castorq3/beuer castoria cuius
Fiunt testiculi: castratos dicimus esse.

¶ Autor docet hic q̄ ista nōia hic fiber bri. hic castor oris. sunt eiusdem significationis cū hoc nomine hic beuer beueri media correpta. ¶ hic fiber dicitur a findo dis. di. ere. i. scindere: q2. cū venatores insequunt̄ eum/findit testiculos suos. i. abscindit: q2 medicinales sunt. ¶ hic castor oris. media correpta in genitiuo. Iuxta illud doctrinalis. Format oris rhetor memor arbor neutraq3 castor. Et dicitur castor de castro as. q2 castrat seipsum vt dictū est dū sentit venatores sequaces sciens se fugari propter testiculos. vnde hoc castoriū rij. medicamen qđ fit de testiculis eius. ꝛ adiectiue declinatur castoreus a. um. aliqđ pertinens ad castorem.

Beuer
Fiber
Castor
Castorium

Dragma/bisanci9/est mina vel aure9 atq3 talētū
Sed dracma proprie speciem dic ponderis esse

¶ Autor hic docet q̄ ista nōia dragma/aureus/ ꝛ talentū cōsignificāt vnā rē cū isto nomie hic basantius cij. Et est quidā nūmus aureus sicut nobile/francus/muto/florenus/ ꝛ hmōi. ¶ hec dracma me. ꝛ scribit̄ per c. sm̄ Hugu. ꝛ est pprie species ponderis. scȝ octaua pars vncie. Sed hoc dragma tis. per g. in genitiuo est questio siue interrogatio. ¶ hic bisancius cij. dicit̄ de Bisancio ciuitate quadam que nūc dicit̄. Constantinopolis: ꝛ adhuc bisancius moneta illius ciuitatis dicit̄. ¶ hec Mna mne scribitur cū tribus litteris. Et Na est imperatiuus modus de no nas. vnde in accentuario. M vult nomen Mna. Na verbum non habet illam. ¶ hic aureus rei. ꝛ potest declinari adiectiue aureus a. um. ꝛ dicitur de hoc aurum auri.

Bisancius
Dracma hec
Dragma hoc
Mna
Na imperatiuus.
Aureus

Questio fit dragma ... dragma fit [illegible]

Est neutrū dragma cui dragmatis est genitiuus
Questio dragmaticū dicas genus esse loquendi.

¶ Autor dicit hic q̄ dragma faciens genitiuum dragmatis neutri generis est questio: vt supra docetur. Unde dragmaticus ca. cum. i. interrogatiuus. vnde

quoddā genus loquendi dicit dragmaticū qz fit interrogatiuū et responsiuū et proprie per personas introductas. vt in Therentio.

Boletus

Unum significant boletus/tubera fungens
Quos fructus terre faciunt tonitrus pluuieqz
Additur asperagus: his sensus conuenit vnus.

Boletus
Tuber
Fungus
Asperagus

Autor docet hic q̄ hec noīa hic boletus ti. hoc tuber ris. hic fūgus gi. hic asperagus gi. sunt idem in significatione. ¶ Hic boletus ti. dicit' ve hic bolus li ¶ Hoc tuber ris. a tumeo es. dicit'. qz ex tumore terre pcedat. Et dicant' tubera quasi tumera. i. quasi tumores terre. Et sepe poni' pro tumore. Et p peccato generaliter. vnde tuberosus a. um. i. tuberibus plenus/inflatus/superbus. vnde hec tuberositas. atis. i. inflatio superbia. ¶ Hic fungus gi. dicit' a fungo gis. sm vocē sed de fūgor ris. sm significationē. Vn̄ Marcialis cocus. Defungi fungis hominē crassiue negabas. Boleti leti. causa fuere mei. i. defūgor ris idem qđ maior ris. ¶ Hic asperagus gi. vt dicit hugu. dictus est qz spinosus: ⁊ asper est frutex eius quedam herba. Et etiam dicit' quidam piscis paruus: sed optimi saporis. Et etiam boletus dicitur.

Balsam

Balsamus est arbor sunt balsama dicta liquores
Arboris emanant opobalsama cortice ceso
De foliis effecta scias folibalsama tritis
Trita vel incisa faciunt calobalsama ligna.

Balsamus
Balsamum
Opobalsamū
Folibalsamum
Calobalsamū
Xirobalsamum
Xilobalsamum
Carpobalsamū
Notabile de balsamo

Autor ponit hic dr̄iam inter hec balsamus mi. ⁊ hoc balsamū mi. ⁊ opobalsamū mi. folibalsamū mi. ⁊ colobalsamū mi. ¶ Hugu. dicit. hec balsamus mi. est arbor crescens. vnde hoc balsamū mi. lignū vel fructus vel liquor oris. Et cōponi' cū opo. qđ est mansio vel cauerna vel cortex. ⁊ dr̄ opobalsamū id est liquor manans de incisione corticis qui per cauernas eximij odoris guttas distillat. Item componitur cū foliū: ⁊ dicit' folibalsamū. i. folium balsami liquor manans de folijs tritis illius. Item componi' cum calo. qđ est lignū. ⁊ dr̄ calobalsamū. i. lignū balsami vel liquor manans de ligno eius trito. Item dicitur xilobalsamū ab xilo qđ est lignum. Itē componi' cum xiros vel carpos. quorum vterqz interpretat' fructus: et est carpobalsamū vel xirobalsamū fructus siue semē balsami: vel liquor q̄ fit ex eius fructu siue semine. ¶ Nota q̄ multiplex ergo vnguentū balsamus affert. Primū est ⁊ preciosius alijs qđ spōte manat de folijs: ⁊ illud vocat' balsamū. Secūdū est carpobalsamū vel xirobalsamū. Terciū est opobalsamū. Quartū xilobalsamū. Quintū colobalsamū vel xilobalsamū: ⁊ pbat' ita si ferat' in manu contra solē perurit carnē si nō tūc est corruptus. Et a balsamus balsamatus a. um. i. balsamo vnnctus. Et pōt esse participiū. nam balsamo as. est balsamo inungere: ⁊ est actiuū. ⁊ componitur cū in. ⁊ dicitur inbalsamo as. i. valde balsamare: ⁊ est similiter actiuum.

Bacchus

bacchanalia

Est bacchus vitisator/eius baccha sacerdos
Viuunt insanie qui bacchanalia viuunt.

Quemlibet insanū bachari dicimus inde.

¶ hic docet autor ꝙ ista duo nomina sunt idem in significatione scȝ vitissator ⁊ bacchus. Et est bacchus deus vini: ⁊ ponit̄ quandoq̄ȝ pro ipso vino. Uñ hic baculus li. qui a baccho: vt dicit̄ est repertus. qꝛ hoies moti vino baculo vtebant̄. Uel dicit̄ a baiulando qꝛ aptus est ad baiulandū. Item a bacchus hec baccha ce. femina colens festa bacci id est sacerdotissa eius. que ⁊ bacchis dis dicitur. ¶ Bacchanalia declinat̄ in plurali hec bacchanalia orum. i. festa bacchi. Et ponitur hoc nomen aduerbialiter scȝ pro bacchanaliter vel furiose. Unde Iuuenalis incipit secundā satyram. Ultra sauromatas fugere hinc licet ⁊ glacialem. Oceanū quotiens aliquid de moribus audent. Qui curios simulant ⁊ bacchanalia viuunt. i. bacchanaliter vel furiose viuūt. Et a bacchus dicitur bacchor aris verbum deponens. i. furere vel insanire. ¶ hic vitissator oris componitur de hec vitis tis. ⁊ sator. i. ille qui serit. i. plantat vites. ¶ Construe. Uitissator est bacchus. bacchus est sacerdos eius. Illi viuūt insane qui viuunt bacchanalia. i. bacchanaliter. Nos dicimus scȝ a bacchus quemlibet insanum. i. furiosum bacchari. i. furere insanire.

Bacchus
Baccha
Bacchanalia
Bacchor
Uitissator
Constructio

Sustentamenta/columen/basis/atq̄ȝ columna
Pes substans proprie fertur basis esse columne.

¶ Autor hic docet ꝙ ista nomina cōueniunt in significatione cū hoc nomine hec basis sis scȝ hoc sustentamētū ti. Et dicit̄ de sustento as. ⁊ hoc columē inis Et est columen inis. fm̄ hug. alacritas vel fortitudo. Unde homerus. hunc patrie columen purgit mauorcius heros. Et est hec basis sis. nomē fortissime petre/lingua syrior. vnde basis fultura columen scȝ qḋ supponit̄ illi. Et dicit̄ extremitas plante. ¶ Et hec columna ne. ⁊ dicit̄ de hic culmus mi. Et est culmus ipse calamus spice qui a radicibus nascit̄: licet culmus inuenatur ꝓ ipso folliculo vnde spica exit: ⁊ q̄ñq̄ȝ culmus ꝓ spica ponit̄: ⁊ dicitur culmus a calamo quasi calamus. Et nota ꝙ columna cōstat ex tribus partibus. prima pars dicitur basis: ⁊ est basis ꝓprie pes columne. Scḋa pars dicitur stilus qui portatur a basi. ⁊ est illa pars que est a basi vsq̄ȝ ad summitatē. Tercia pars dicit̄ epistilium. Et est capitellū qḋ supponitur columne. Unde versus. Dico basim portare stilum qui vectus ab ipsa. Portat epistiliū: stilus est erecta columna. Et est columna ipsum totū factū ex istis tribus partibus superius recitatis.

Basis
Sustentamētū
Columen
Columna
Culmus
Notabile

Basileos grece/rex dicitur esse latine
Hinc scio basilicam nasci/simul et basiliscum

¶ hic dicit autor ꝙ basileos ⁊ rex idem sunt. Basileus componit̄ de basis et leos qḋ est populus quasi basis populi id est sustentamētū populi. Sed basileos est grecum et versum est latinū. ⁊ dicitur basileus ei. i. rex vel imperator. vnde hec basilica ce: id est aula regia vel palaciū regis. sed modo basilica per translationē dicitur ecclesia qḋ est palaciū summi regis. ¶ A basilica dicit̄ basilicanus a. um id est palatinus scȝ aliquis de curia regali vel de palatio regis qḋ componitur cū sub ⁊ dr̄ subbasilicanus a. um. ⁊ subbasilicani ꝓprie dicunt̄ qui habitant iuxta basilicam ⁊ sub alis eius. Itē basilica est quedā herba que genciana dr̄: cuius radix dat fortitudinē ⁊ suauitatē omnibus vtentibus ea. Item a basileos dicit̄ hic basiliscus ci. rex serpentū qui solo visu interficit ani-

Basileos
Basilica
Basilicanus
Basiliscus

malia: et dicitur nasci ex ouo galli cuius pullus scit vertere omne metallum in aurum purissimum: vt dicunt quidam alchimiste: et vocatur ille serpens (anglice a cocatrice.

De balo siue balatu dic fore tu balatrones
De baratro recte formari dic baratrones

Baratro

Notabile

Baratro

¶ Autor docet hic quod ista duo nomina baratrones et balatrones idem significant. ¶ Hic baratro onis .i. leccator / gulosus / vel prodigus vel ioculator (anglice a iogeler or a gloton.) Et nota hic quod balatro onis producit illas duas syllabas ba et la secundum Hugu. et Catho. et Doctrinale. que secundum autorem corripiuntur. Unde predictus versus potest corrigi sic. dat balatrones balo baratrum baratrones. et isto solo versu continetur sensus illorum duorum versuum. ¶ Hic baratro onis a baratrum dicitur quod est vorago atra. Et est baratro leccator vel gluto: quia omnia baratro id est ventri committit.

Unum significant batulus / batus / atque batilbis.
Vas affirmatur batulus quo pruna locatur

Batus

Abbatis

Batulus

¶ Autor dicit hic quod ista nomina batulus / batus / et batildis idem significant. ¶ Hic batus ti. est mensura capiens quinquaginta sextarios vel tres modios Et deputatur tantum liquidis proprie: licet etiam in aliis rebus talis mensura habetur. Unde componitur cum ad et ablata d dicitur hic et hec abbatis indeclinabile per omnes casus: qui cum bato diuidit auenas vel aliud. Et a bato dicitur batillus li. vel batulus li. diminutiua. Item batulus est vas ferreum quo ardentes prune siue carbones portantur. Unde in vita sancti laurentii. Allati sunt batuli cum prunis ardentibus.

Barrus

Nam barrin grece graue dicitur esse latine
Baro baronis grauis ac autenticus est vir

Barrus

Baro

Elephas

Elephantus

¶ Autor docet hic quod ista nomina sunt eiusdem significationis. ¶ Hic barrus ri. quod dicitur a barrin grece quod est graue latine: quia animal graue est. Et a barin dicitur hic baro onis .i. vir probus grauis et autenticus. Et est baro (anglice a baroune ¶ Hic elephas antis. dicitur de elephas grece quod est mons latine. quia representat magnitudinem montis. Unde quidam. Corpore tam grandes apud indos sunt elephantes. Ut bene firmares montibus esse pares. ¶ Hic elephantus ti. de hic elephas dicitur. De barrus ri. dicitur barro ris. riui. ire. i. clamare admodum elephantis. Unde hic barritus tus. tui. vox elephantis.

Bidens

Lanigeras vel oues / balantes / siue bidentes
Dicimus: eiusdem tot nomina sunt animalis
Esset in his si non vitaret ouicula versum

Lanigera

¶ Autor docet hic quod ista nomina sunt eiusdem significationis. Hec lanigera re. que componitur de hec lana ne. et gero ris. quasi gerens lanam. ¶ Hec ouis ouis ouis dicitur de offero offers obtuli offerre. ¶ Hec balans tis. a balo as. dicitur.

23

¶ hec bidens tis. cōponitur de bis/ et hic dens tis: quia binos dentes habet cete ros longiores. hec ouicula le. diminutiuū de hec ouis ouis oui ouem.

Baltheus insignes matronas aureus ambit
Hinc auro mixto contexunt serica fila.

Baltheus

¶ Autor docet hic quid sit baltheus. Baltheus est zona facta ex serico: cui fila aurea cōtexunt: quia domine et nobiles mulieres vtuntur. Et declinatur hic baltheus tei. in singulari: seu in plurali inueniť masculini et neutri generis. hic balthei vel hec balthea. scdm hug. est cingulum militare: sed dictum quasi pendens. quia ex eo signa dependent ad demonstrandū legionis militaris summā: scz sex miliū: sexcentaꝝ. sexaginta sex: quia tot constituūt legionē. Unde et baltheus dicitur nō tm̄ quod cingitur: sed quia etiā bene arma dependent. vnde balEtheolus oli. diminutiuū a baltheus a. um. idest baltheo ornatus: et balthero/ ris. rauare. id est cingere: et est actiuum. Baltheolus Balthero

Betam/ maguderim/ caulem dic esse secundum/
Hinc adiectiuum nomen betatius exit

Beta betatius

¶ Autor docet hic quod ista nomina beta/ maguderis/ caulis/: sunt eiusdē significationis. ¶ Beta est secundus caulis qui post primā abscisionem in eodem trunco nascitur. ¶ Maguderis scdm quosdam est truncus species oleris. Unde illud. Maguderis species oleris vel truncus habeť. hic caulis lis. de coaleo les. vel a coalo lis. i. crescere dicitur. Et est caulis generaliter herbaꝝ vel oleruz medius frutex: que vulgo tyrsus dicitur: quia a terra sursum ascendit ex quo tractum est. vel specialiter quoddā genus oleꝝ. caulis dicitur quia tyrsus illius amplius ceteris oleribus coalescit. ¶ Nota a beta dicitur betacius a. um. nomen possessiuum. Beta Maguderis Caulis Betacius

Signat idem bilis/ offensaqz rancor et ira
Sed proprie bilis est humor fellis amarus

Bilis

¶ hic ponit autor quod hec nomina bilis/ offensa/ rancor/ et ira sunt eiusdē significationis. ¶ hic bilis lis. a bis dicitur id est vel fellis: vel sedes ire: vel ex commotione fellis procedens amaricatio. Et ponitur quandoqz pro ipso felle vel pro quolibet nigro vel malo humore: et quandoqz pro ira. Bilis

¶ hec offensa se. dicitur de offendo dis. quod est facere aliquem irasci vel inuenire/ cum enim ad lapidem offendimus illum inuenimus. vnde et hec offensio nis. et hec offensa se. i. culpa fortis facti. Et hoc offendiculum li. illō idem quod culpa: vel illud ad quod pedem offendimus/ vel obex/ vel impedimentum. Offensa

¶ hic rancor oris. a ran/ dicitur quod est ira vel locus ire. Et est rancor indignatio/ dolor/ amaritudo mentis/ vel fetor: et proprie carnis ex vetustate proueniens/ et hic rancidus a. um. idest iracundus vel fetidus et amarus ex vetustate et insipidus: et randiculus a. um. aliquantulum rancidus. et a rancor hec rabies ei. Rancor

¶ hec ira re. ab yr. quod est lingua chaldea ignis siue flamma dicitur deriuatur. et dicitur ira quasi yra: quia accendit et inflammat. Unde irascor aris. sum. irasci Unde iracundus a. um. facile irascens: quia accenso sanguine in furorem impellitur. Ira Iracundus

Bilanx

bilibris

Ex geminis libris constat mensura bilibris

Bilibris
Libra

Hic docet autor q̄ hoc nomen sic hic et hec bilibris et hoc bilibre componitur de bis et libra e. Unde mensura bilibris constat ex geminis id est duabus libris. Libra est que conficitur de duodecim uncijs: et habetur perfecti ponderis: quia constat tot uncijs quot mensibus annus: et dicitur libra a liber a. um: quia sit libera et cuncta inter pondera precedentia in uno concludat.

Bifores

Dicuntur bifores value gemine coeuntes

Bifores
Fores.
Valua
Vulua.
Geminus

Autor docet hic q̄ hoc nomen bifores componitur a bis et fores. Et dicuntur bifores biforibus duplices fores. Et hic et hec biforis et hoc re. i. duplex. Unde Ouidius. ij. metha. Argenti bifores radiabant lumine value. Fores a foris vel foras dicitur / Et declinatur in plurali numero: he fores forum / Sed in singulari inuenitur. Genitiuo huius foris. Accusatiuo hanc forem. Et dicitur fores quia foris ponuntur et foris aperiuntur et voluuntur. Unde hic forculus li. deus q̄ preest foribus et ea custodit. Hec valua value dicitur a voluo is. et value sunt proprie que interius voluuntur: et sunt duplices replicabiles. Vulua quasi valua id est ianua ventris: vel quia semen recipiat: vel quia ex ea fetus procedat. Vulua etiam dicitur flumen suo. Et geminus a. um. idest duplex vel duo: Unde gemini dicuntur duo simul nati: et nō tantum duo simul nati sed plures simul nati: Et dicitur geminus a gigno gignis genui gignere genitū tu. in supino.

Boo as

bucca

boatus

buccina

Buccella

buccula

Intono vel resono / reboo / boo / mugio / clamo
A boo buccella fit / buccula / bucca / boatus
De cano de bucca: cum buccino buccina fiunt
Os oris bucca: minuit quoqȝ buccula sensum:
Infantum buccas: ostilla vel ostula dicas
Est buccella cibus: quantum semel accipis ore

Intono
Resono
Reboo
Mugio

Clamo cum compositis

Boo as. et derivativa

Hic in versibus docet autor quot sunt verba cōuenientia in significatiōe cum hoc verbo boo boas aui are. et sunt ista. Intono as. aui. are. intonitū intonitu quod componitur de in et tono as. aui. are. Resono as. aui. are. et componitur de re / et sono as. aui / are / sonitū tu / in supino. Reboo as / aui / are / de re et boo boas boaui boare boatū boatu. Mugio is / ire / itū / tu / in supinis: et est proprie boum: Unde hic mugitus tus / tui / clamor vel vox boum. Unde Ouidius in de remedijs. Parte sonant alia sylue mugitibus alte: Et queritur vitulū mater abesse suum. Et cōponitur mugio admugio / cōmugio / obmugio: et est neutrum cum omnibus suis compositis: et producunt hanc syllabam mu. Clamo clamas aui / are / ab hic calamus mi / dicitur: id est clamorem facere sonare quasi clamare Unde hic clamor oris. a quo clamosus a. um. Et nota q̄ clamo est verbū neutrum: ponitur tamen quandoque transitiue. sed improprie: vt clamo illum i. cū clamore voco illū. Et cōponitur acclamo as / aui / conclamo as / aui / reclamo as / aui / are Et sunt neutra omnia composita a clamo. A boo buccella et cetera. hic autor docet ea que sunt deriuata ab hoc verbo boo boas. et sunt ista: hec buccella le. et est

diminutiuū de bucca ce. ⁊ hec buccula le. ⁊ est diminutiuū de bucca ce. A boo
as. dicit folliculus ⁊ inflatio. Vel bucca est nomen ficticiū sumptū ex ꝓprieta=
te vocis ipsius rei. Et a bucca ce. hic bucco onis .i. verboꝝ sator qui multū lo= Bucca
quit ⁊ multū comedit. Propter quidē bucco dicit garrulus qui loquacitatez Bucco onis.
oris sui nō sensu cunctos exuperet. ¶ Item bucca componit cū durus a. um. ⁊ Duribuccus
dicitur hic duribuccus ci. ille qui nunquā vult os vel buccā aperire. ¶ hic boa= Boatus
tus tus. tui. a bo as dicit .i. sonus boum. Itez a bucca dicit hec buccina ne. vel Bucca
dicit a boo as. que sonat. Vel fm istum autorem buccina componit de hec buc Buccina
ca ce. ⁊ cano is. quia in illa canimus cum scz bucca sufflando. Et inde buccino as.
idest cum buccina sonare: ⁊ hic buccinus ni .i. clangor buccine. Hugu. dicit q
cano componit cū buccina ⁊ dicit hic buccimen buccinunis: cū bucca canens
¶ Construe. Infantū buccas ⁊c. Dic idest dicas buccas infantū .i. puerorum Constructio
esse ostilla vel ostula. Ostillum vel ostulum vtrūq; est diminutiuū de os oris .i.
paruum os: ⁊ buccella est cibus: accipis .i. quantū potes accipere semel in ore tuo
Et est buccella diminutiuū de bucca: ⁊ etiā buccula. ¶ Item buccula pōt esse Buccula
diminutiuū de hic ⁊ hec bos bouis: ⁊ tūc buccula est parua bos. Unde Virgi=
lius in buccolicis. Aut errans buccula campo. Item a buccula hic buccellari=
us rij. idest gluto vel leccator.

Inter se lituus/tuba/tybia/buccina distant — Lituus.
A lituo gracilis sonus exit grandior illis
A componenti sortitur buccina nomen. — Buccina

¶ Autor docet hic q ista nomina in generali sunt idem in speciali tamē differ
runt scz lituus ⁊c. Lituus est tuba generalis gracilem sonū emittens. ¶ Ty= Tybia
bia bie. est instrumentū musicū: quia primū de ceruinis ⁊ gruis pedibus ⁊ cruri=
bus hynnuloꝝ fierent: sed postea abusione de vnaquaq; re fiebant tybie. Et
dicit tybia cyppus vel genus vasculi in modū scrinij ex virgulis textū. Unde
Tybia dat sonitū sic portat tybia totū. ¶ hec tuba be (anglice a trumpe) lega Tuba.
lis erit fistula cantatoria de argento ad quattuor ordinata. Un versus. Lega
lis populi tuba cum clangore vocabat. In bello castris festisq; tonabat.
¶ Buccina fm istum autorem componit de bucca ⁊ cano. ¶ Construe. Ista Constructio.
nomina lituus/tuba/tybia/⁊ buccina distant .i. differunt inter se. Gracilis so=
nus .i. exilis ⁊ subtilis exit .i. emittit a lituo. sed grandior sonus exit illis id est
ab illis scilz tuba tybia ⁊ buccina: hec buccina ne. sortitur .i. habet vel percipit
nomen a componenti scz a cano is. ⁊ hec bucca ce.

Bubo/bubastus/bos/bostar/buccera/buris — Bubo
Ambulus ⁊ bullus/bucculus/buglossa/bubulcus
De boue preterea fit bosforus/boetes
Est boat statio bouis: est curuamen aratri
Buris/bubastus tumidus est vua racemus
Bos paruus buculus: sed babulus est boue maior
Forme consimilis ac alterius speciei

bos
bubastus
bosforus
bostar
buccera
buris
bullus
bucculus
buglossa
bubulcus
boetes

Sunt pisces bulbi/seruant armenta bubulci
Lingua bouina sonat: grāmē buglossa vocatur
Sed cornuta sonant animalia bucera grece/
Sed via bosforus: est bouis appellata meatu
Arcteo defixa polo stat stella boetes

Bostar
Bubastus
Buris
Buculus
Bubalus
Bulbi
Bubulci
Buglossa
Bucera
Armenta
Bosforus
Boetes
Polus arcticus
Polus antarticus.

¶ Autor cōmemorat hic quedā noīa consonantia fm vocē que tamē differūt inter se fm rem deriuata ab hoc nomine hic ꝛ hec bos bouis. Primo ponit numerū: postea repositionem illorū subiungens. Primo ergo dicit ꝙ ista nomina sunt de bos bouis scʒ bubo bubastus ꝛc. ꝛ preterea hoc nomē bosforus sic de bos atqꝫ boetes fit de bos. ¶ Est bostar ꝛc. hic exponit predicta noīa sic. Hoc bostar aris. est statio bouis i. boū scʒ stabulum in quo stant boues: ꝛ sic videt bostar componi de bos bouis ꝛ sto stas. ¶ Hec buris burꝫ ri. est curuamen id est curuatura aratri: dicitur de bos hic bubastus ti. est vna cum tumidis racemis id est maturis racemis. ¶ Buculus est paruus bos diminutiuum de bos bouis. Sed bubalus est maior boue cōsimilis forme: ac pro ꝛ alterius speciei: Unde in vita sancti Marcij dicit. Trahamus bubalum ad loca bubali. Nec bubalus est idem in specie cum boue. ¶ Bulbi sunt quidam pisces cū magnis capitibus: de quibus cōmemorat Ouidius. Dam⁹ a libicis bulbus tibi missus ab oris. Item quintus seruius dicit. Contritus cum melle dabit medicamina bulbus. ¶ Bubulci id est custodes boum: seruant id est custodiunt armenta. Et dicitur bubulcus de bus quod est bos ꝛ ycos custos quasi custos bouis id est boum. Unde Uirgilius, Tarde venere bubulci. ꝛc. Buglossa vocatur gramen idest quedā herba: nam sonat idem ꝙ lingua bouina. Dicitur enim buglossa a bus quod est bos ꝛ hec glossa. i. lingua: quasi lingua bouis vel glossa bouis: ¶ Sed bucera sonant grece cornuta animalia latine. Et dicit bucerus a. um. de bus quod est bos ꝛ ceros grece qđ est cornu latine. Unde buceri sūt boues cornuti. Unde Ouidius. Lanigerosqꝫ greges armentaqꝫ bucera pauit Lanigeros greges id est oues: armenta bucera idest boues. Armenta autem sunt proprie collectiones boum. ¶ Sed bosforus est via appellata meatu vel transitu bouis: Est enim mare bosforus vbi bos transiuit. Unde de ipsa dicitur cōmemorat dicens. Astringens bosforus vndas. Et componit de bos bouis ꝛ foros qđ est ferre. Stella boetes stat defixa in arcteo polo id est boreali polo. Arctos nanqꝫ est stella fixa iuxta polum arcticū versus partem borealē. Unde arcticus a. um. id est borealis. Est em̄ polus duplex: scʒ polus antartic⁹ polus arcticus est in summitate spere: ꝛ sic directe in borea. Polus antartic⁹ est in infima pte spere directe in oppositū poli arctico. Et illi duo poli sūt axes quibus voluitur totum celum.

Bufo

Est bufo/rana ranunculus atqꝫ rubetā
Turpis auis bubo/turpissima belua bufo.

Rana

¶ Autor docet hic ꝙ ista nomina rana/ranunculus/ ꝛ rubeta sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic bufo onis. Et est bufo vilissima rana fugiens ꝛ habitans in siccis cauernis murorū ꝛ parietum. ¶ Rana dicit a ran qđ est ira: vnde ꝛ rancor dicitur.

¶ hic ranunculus li. deriuatiuū siue diminutiuū. ¶ hec rubeta ete. de rubus bi. di. qr in rubis morat. ¶ Turpis auis bubo. ic. hic ponit differentia. inter bubonem et bufonē. Bubo est quedā auis que a sono vocis nomen habet de qua cōmemorāns Ouidius dicit. sed apt sit volucris venturi nuncia luctus. Ignauus bubo dirum mortalibus omen. Bufo est turpis rana vt superius exponitur. ¶ Construe. Bubo est turpis auis. sed Bufo est turpissima belua. i. bestia. Bubo (anglice an owle. bufo (anglice a tood | Ranunculus Rubeta Constructio

Res eadem blata / vespertilioqz vocata.
Hinc declamare garritu fit blaterare.

¶ hec vespertilio de vespera dicit auis in vespere volans. ¶ hec blata te. sm Hugu. de blatero as. dicit quoddā animal de nocte tm ambulans que cōprehensa manū intingit. sed sm istū autorē idē est qd vespertilio. Alij dicunt qd est genus muris in subterraneis cauernis habitās. ¶ Blatero as sm istū autorē de blata dicitur. i. clamare ad modū blate. Hugu. dicit de blatero as. dicit hec balatria rie. que est sonus rane. Et est blaterare stulte et sine causa loqui. vel detractare / vel detrahere / vel trepide aliquid proferre. i. metu trepidantia verba referre vel proferre. qd et balbutire dicitur. | Blata Blatero

Mercedem cursus brauium victoria donat

¶ hoc brauium uij. est hasta vel gladius ad finem stadij positus: qui solebat dari certatim currentibus pro mercede. Et dicitur brauiū quasi breuis vie precium vel premiū. Hugu. dicit brauiū / laurea / palma / munus / premiū / cursus: quasi paramium. i. partū et acquisitum vi et virtute. Unde hic et hec braueta te. qui accipit brauium. i. mercedem cursus. | Brauium

Bractea / bracteola / tenuissima lamina fertur

¶ hec bractea te. de branceus ci. dicitur tenuissima lamina auri. Unde hec bracteola diminutiuū de bractea. Et etiam bracteola dicitur campanula aurea. Unde bracteatus a. um id est bracteis ornatus sm Hugu. sit lamina (anglice a blade | Bractea Bracteola

Imber / hyems / bruma tribus his res vna vocat
Sed nomen bruma trahit a breuitate dierum
Namqz brachos grece breue dicitur esse latine.
Fertur humera dies componunt hec duo bruma.

¶ Ista tria noīa scz imber / hyems / bruma idē significant. hic ymber bris di. a greco imbros. ¶ hec hyems mis. mi. Alias hyems grece qd est dimidiū latine dr. qz tūc breuiori et diminuto vsqz ad medietatem vel vltra sol vertitur circulo. Et nota qui hoc noīe hyems nō est p. ¶ hec bruma me. cōponitur de brachos qd est breue: et humera dies quasi brasilos dies. i. breues dies pter breuitatē dierū qui sunt. Et dicit bruma matutinale propter frigus. Tempus vero dicitur bruma a breuitate dierum. | Hyems Bruma

Brucus

Brucus / atelabus / res vna locusta vocatur
Hec tres etates tria nomina dant animali
Cum breuis est brucus cum de tellure leuatur
Dicitur athelabus: postq̄ sit adulta locusta
Nomine concordi quasi longā dicimus hastam.

Atelabus
Locusta

¶ Ista nomina brucus / atelabus / locusta idem significāt. ¶ hic brucus ci. dicitur a brachos qd est breuis: q2 cum nascitur breuis est. ₇ de bruco fit atelabus. Et dicitur atelabus quasi alta lambans: vel q2 est a tellure eleuatus vel est longus sicut tela. ¶ hec locusta ste. cōponitur de longus ₇ hec hasta. vnde ₇ eam greci tam maritimā q̄ terrestrē astaton appellant: ₇ dicunt qd est grillus vel aliud simile. Uel locusta quasi loco sta.

Canis

Est canis / catulus / leporarius atq3 molosus
Ni metra peccarent odorissecus esset in istis.

Canis
Catulus
Leporarius
Molosus
Odorissecus
Notabile

¶ Ista nomina canis / catulus / leporarius / molosus / adorissecus / idē significant. ¶ hic ₇ hec canis nis. ni. vn̄ versus doctrinalis. Est hic ₇ hec testis ciuis burgensis ₇ hostis. Et canis. ₇c̄. Et dicitur canis de cano nis. cecini. ere. ¶ hic catulus li. diminutiuū de canis: ₇ sūt catuli ꝓprie filij canū: abusiue tn̄ filij aliarum bestiaꝝ. ¶ hic leporarius rij. de lepus oris dicit̄. q2 maxime ꝯsequit̄ lepores. ¶ hic molosus si. magnus canis. a malo lis. dicit̄: quasi ad molendinū paratus. Uel dicit̄ molosus a molosia quadā terra vbi optimi ₇ magni canes abundant. ¶ hic odorissecus ci. ₇ tūc mutat̄ q in c. componit̄. de hic odor oris. ₇ sequor ris q2 odore sequit̄ feras vel bestias quas venat̄. ¶ Et nota q odorissecus producat hanc syllabā do. sed autor iste corripit eā necessitate metri. ₇ ideo excusat se in principio istius operis ibi. Sed q2 dactylici. ₇c̄.

Celum

Ether / ethra / polus / celū dicatur olimpus

Ether
Polus
Axis
Celum
Notabile

¶ Ista nomina ether / ethra / polus / olympus / idem significāt cū hoc nomine celū li. ¶ hic ether ris proprie est superius elementū sc3 ignis: ₇ est nomē grecum ₇ facit accusatiuū singularē etherē vel ethera. ₇ ille actūs ethera transfertur in nominatiuū. ₇ declinat̄ hec ethera re. ¶ hic polus li. a polio lis. i. ornare dicitur. q2 politus est. i. ornatus stellis. Polus etiam d2 extremitas axis. ¶ Et est axis linea idealis. i. naturalis que dirigatur a polo arctico vsq3 ad polū antarticum per mediculum terre. Hug. dicit poli sunt duo stelle in capite axis ₇ dicuntur a poliendo q2 rotundi sunt. Et ponitur q̄nq3 pro celo q2 politū est ₇ sculptum varijs stellis. ¶ hoc celum d2 de celo as. qd in vna significatiōe est contrariū ad reuelare: q2 celat nos celestia. Uel dicit̄ celū a celo as. qd in alia significatione idem est qd sculpere vel pingere. q2 celum est celatum. i. sculptū vel pictum varijs stellis. Uel componitur celum a casa elyos quod est sol quasi casa elyos id est solis. ¶ Et nota q triplex est celum: aereum. sydereum ₇ empyreum. Aereū celum est ille locus qui est inter terram ₇ firmamentū. Sydereum celum est vbi fixe sunt stelle in firmamento et planete errantes. Celum empyreū est vbi angeli ₇ archangeli sunt. Et d2 empyreū ab en qd est in ₇ pyr

quod est ignis: q2 ille locus est totus igneus, videlicet ardens in charitate dei. ¶ Hic olympus pi. dr de olon qd est totum et lampas quasi totus in lampade idest ardens in igne: id est in charitate. Vel componitur olympus ab olon qd est totum et fos quod est lux vel ignis fm hugu. Olympus

Est latrina locus idem catacumba cloaca

¶ Ista nomina latrina et cacacuba vnu significant cu hoc nomine cloaca ce. Cloaca
¶ Hec latrina ne. de lateo es. dicitur: idest priuatus secessus in domo que alio Latrina
nomine dicitur priuata te. Latrina quasi latrans anu: q2 anus .i. culus latrat et
est ethimologia. ¶ Hec cacacuba be. dicit de caco as. q2 ibi cacat id est ma- Cacacumba
lus humor vel mala possessio vel mala substantia reponit. ¶ Hec cloaca ce. a Cloaca
colo as. aui. are. q2 feces ibi colantur idest purgant et enuttunt. Unde hic clo- Cloacarius
acarius rij. qui eam facit vel purgat (anglice a gunge fermer) Et dicit cloaca
a cleo qd est sorbere: quia sorbet feces illuc defluentes.

Signat idem quasi triste tegens tristega vocata
Dicunt tristega sunt quedam tricamerata
Nam stegen grece tectum dixere latine

¶ Hoc tristegu gi. idem q cloaca in vna significatione: in alia vero est domus Tristegum
habens tres cameras. Dicit etia q arca noe fuit distincta per tristega. et produ
cit penultima fm istum autorem et plures alios. Unde doctrinale. Ante g/ cor
ripis e: sed abest tristega ceregus. Alij dicunt q corripit penultima: quod per=
cipitur per grecu ex quo componit. Nam componit de tris, quod est tres: et te
gen grece sic telop: cuius pma syllaba scribitur cum breui e/ vnde quidam di=
cit. Qui tristega legit hic contradicit achezis .i. regis.

Corda fidis restis/ est funis funiculusq3
Est antemna rudens amentu iungitur istis
Est a rudo rudens/ fidicen fidis et cano format

¶ Omnia ista nomina fidis restis sunt eiusdem significatiois cu hoc nomine
hec corda. ¶ Hec corda de. dr de hoc, cor dis. q2 sicut pulsus cordis est in pecto Corda
re ita pulsus corde est in cythara. ¶ Hec fidis dis. .i. est corda cythare. Et di Fidis
citur de fido dis. fidi findere. Fidis componit cum cano is. et dicit hic fidice
fidicinis id est qui cum corda canit. vnde hec fidicina ne. cytharista que cu fi=
de canit vel cantat. ¶ Hec restis tis. .i. funis vel qd fit ex funib9 ad aliquid Restis
trahendum. Et dicunt restes: q2 his retia tendatur: vel q2 rates detineat. et di
citur restis ab hoc noie hoc rhete tis. Unde hic rhetio nis. qui facit vel vendit Rhetio
restes. ¶ Hic funis nis, a fos quod est lux dicit: q2 funes ante vsum papyri oli Funis
in vsum luminis fuerut circundata terra. Unde funiculus li. diminutiuu: et per
copositione hic funambulus li. qui super funem ambulat. ¶ Hec antemna ne Antemna
est corda capitalis in naui que sursum dirigit velum. Et dicit antemna: quia
ante se habet aquas. Vel dicit antemna pertica ex qua velum depedit quasi
ante amnem posita. Unde Ouidius libro tristium. No tulit antemnas aurea
secunda meas. Et coponit antena ne. de ante et amnis nis. ni. id est fluuius vel

Rudens

Notabile

Amentum

aqua. Hic rudens tis. a rudo dis di. rudere dicitur. Et rudentes dicunt funes quibus velum sursum trahit. Et dicuntur sic ex nimio stridore quem faciunt. ¶ Et nota q rudo rudis idest clamare: et proprie est asinorum et est prima breuis. Unde Ouidius. Ecce rudens rauco siletur victor asellus. Intempestiuos edidit ore sonos. Unde ille versus persii falsus est. Stridor et archadie pecuaria rudere credas. Si enim esset longa faceret preteritum rusi: sicut ludo dis. lusi: quod nihil est. sic dicit hugui. Doctrinale dicit q prima syllaba de rudo indifferens est: sicut rudo pones ceu metra requirunt: quia Persius producit vt supra. Et Ouidius corripit in alio loco ibi. Ut rudit a scabra turpis asella mola. ¶ hoc amentum ti. idest corrigia qua iaculum vibratur et proiicitur vn de amento as. idest iaculum vibrare. ¶ hoc amentum secundum hugui. est corrigia ligata in medio haste vel lancee quasi amentum ligatum vel quasi haste aptum. vnde amento as.

Cantaros et patera: calices et pocula crater
Cyphus apud veteres comitant cornua concha
Cimbia: vel ciatus: crachesia iungimus istis

Cantarus
Patera
Calix

Poculum
Epygramma

Craterus.

Cyphus

Conche
Carchesia

Troclee
Cimbium
Ciatus

¶ Omnia ista nomina sunt idem in significatione scilicet vas in quo potatur vel bibitur. ¶ hic cantarus ri. idest vas vinorum quod cantando deportatur circum circa in templo. Et patera dicitur de pateo es. quia patens est superius. ¶ hic calix cis. a caleo les. dicitur. Solebant autem antiqui calidam et frigidam potionem miscere in calice. Unde et calix dictus est a calida potione: vt ait hugui. ¶ hoc poculum idest potus vel vas quo bibitur. vnde Marcialis cocus Sceuola tu comedis apud omnes: nullus apud te. Alterius gustas pocula nemo tua. Aut tu redde vices: aut desine velle vocari. Turpe quidem est semper sumere nilque dare. ¶ hic craterus. Dicit hugui. est quoddam vas duas habens ansas. Et est proprie genus calicum id est poculorum. Et fiebat prius de connexione virgarum. Unde hic craticulus craticuli diminutiuum. hic cyphus secundum quosdam dicit de cephas grece quod est caput latine: quia totus consistit in capite idest in rotunditate: quia rotundum vas est et corripit primam syllabam. Unde versus doctrinalis. J super f longam nisi compositiua cyphusque. Sed dicunt q apud veteres producit primam syllabam. Unde de contemptu mundi. Insignesque thori cupi cyphique decori. Cuncta relinquentur etc. Sed ego credo q prima syllaba de cyphus est communis syllaba quia grecum est et potius prima dicenda est longa q breuis: quia sic scribitur apud eos cyphos. Unde de hec caro carnis dicit. quia veteres solebant bibere in cornibus: ideo ponitur pro vase de quo bibitur: et adhuc cornu pro vase habetur. ¶ hec concha conche pro quodam vase terreo inuenitur: vt dicit hugui. et dicit de cauus a. um. quia intus cauata est. ¶ Carchesia proprie sunt in cacumine arboris mali troclee: quasi foramina per que funes trahuntur. Unde quedam vasa ad similitudinem illorum facta carchesia dicuntur. ¶ Troclee autem sunt vocate q rotulas habet. Troclos autem grece rota dicitur latine. ¶ hoc cimbium bii. de cimba cimbe dicitur: quia fit ad modum cimbe. ¶ hic ciatus ciati dicitur de cieo es. id est commoueo commoues.

Cultellus Artauos/ canipulos adiunge nouacula cultros
Cultellosque spatas/ rasoria iungimus illis

27

Deqꝫ spata credas sic dictos esse spadones

¶ Ista conueniunt in significatione scilꝫ artauus ꝛc. cum isto nomine hic culter tri tro. vel hic cultellus li. lo. ¶ Hic artauus ui. proprie est paruus cultellus cum quo penne aptantur: qui ponitur in pennario iuxta pennas. Et dicit̃ de artus a. um. quia artum locū vendicat. ¶ Hic campulus id est artauus quod nomen vulgus imposuit. ¶ Hec nouacula le. idest rasoriū a nouo as. quia nouat hominem. Unde illud. Nouacula non ascendet super caput eius. Et psalmista. Sicut nouacula acuta fecisti dolum. Item nouacula dicitur ferreū instrumentum quo solet radi pergamenū. ¶ Hic culter tri. a colo lis. dicit̃ quia antequā falces essent vepres/vites/ ꝛ arbores cum cultellis putabantur: vnde hic cultellus li. diminutiuū. ¶ Hec spata te. id est gladius a spacio dictus: quia sit spaciosus/amplus ꝛ latus. Uel dicitur a spatim quod est passio. ¶ Hoc rasorium rij. de rado is. rasi radere dicitur idest nouacula. ¶ Hic spado onis. secundum istum autorem dicitur de hec spata te. qui cum spata abscidit sibi testiculos vel cuius testiculi abscinduntur cum spata. Hugu. dicit spado deriuari de hic spadix icis. i. palma/spada si est eunuchus.

Artauus
Nouacula
Notabile
Culter
Spata
Rasorium
Spado

Est cophinꝰ/calathus/cū sporta/sportula corbis
Qualus quasillum simul istis associandum

kaczelen kud ...

¶ Omnia ista que hic ponunt̃ idem significant cum hoc nomine hic cophinꝰ ni. Et est cophinus proprie illud vas quo fimus vel stercora deportantur ad terras impinguandas. Unde ibi scribitur. Manus eius in cophino seruierūt/ id est ad tale officium fuit deputatus Joseph in egypto vt portaret fimum in cophinis: ꝛ est grecum. ¶ Hic calathus ti. de calon grece quod est lignū latine. ¶ Hec sporta ab asporto as. dicitur quoddam genus vasis vimineum vel virgeum. Unde Paulus. In sporta dimissus sum per murum. Unde hec sportula le. ꝛ sportella diminutiua. Uel sporta dicitur a sporto frutice vnde in quibusdam locis texitur: ꝛ hic sportarius rij. qui facit sportas: ꝛ sportarius a. um ad sportam pertinens. ¶ Hic corbis bis. bi (anglice a secle lepe) quasi corbis: a curuus a. um. dicitur. ¶ Hic qualus li. de colo as. dicitur vas vinarium vimineum: vel de salice per quod mustum colat̃. Unde quasillus li: vel hoc quasillum li. lo.

Cophinus
Calathus
Sporta
Sportarius
Corbis
Qualus

Cophinus
Calathus corbis

Fiscina/fiscella quo caseus efficiatur
Uas est vas lactis mulctrū mulctraleqꝫ dicas
Quod de mulgere nomen sibi constat hobere

¶ Fiscina ne. a findo dis. fidi findere dicit̃ vas factum ex vimine in quo fit caseus. Unde hec fiscinula le. diminutiuū. ¶ Hoc mulctrū tri. ꝛ hoc mulctrale lis sunt vasa in quibus lac collligitur siue mulgetur: ꝛ a mulgeo es. dicuntur

Caseus
Fiscina
Mulctrum.

Caseus
corisco

Baltheus/ꝫ stropheum/cinctoriū/cingula/zona

Cingula sunt hominum/ cingula stringit equum

Cingulū
cinctorium

Cingulum
Baltheus
Strophеum
Cinctorium
zona

¶ Ista nomina idem significant cum hoc nomine cingulũ li. ¶ hic baltheus balthei. Sz in plurali inuenitur hij balthei vel hec balthea. Et est baltheꝰ signum militare. ¶ hoc strophеum idest cingulum proprie aureum cũ gemmis qz a posteriori parte conuertitur anterius. Et dicitur de strophos grece quod est conuersio latine. ¶ hoc cinctorium rij. ⁊ hoc cingulum li. de cingo gis. dicitur. ¶ Sed hec zona nõ est cingulum proprie latum. Unde hic zonarius rij. q facit zonas: ⁊ zonarius a. um. ad zonam pertinens.

Caliga

Sunt ocree calige quas tybia portat amictus

¶ Ista nõia ocree/calige/tybialia/calciamenta que suras tegunt dicte: quia crura tegunt. Unde ocreatus a. um. qui ocreas habet. Unde ocreo as. aui. are induere. Et est actiuũ cũ omnibus suis compositis. Et sunt ocree siue de ferro siue de coreo. ¶ hec caliga ge. a calceo as. dicitur. est calciamentum crurꝫ siue sit de panno siue de ferro. Uel caliga dr̃ de caligo as: qz calige sursum ligãtur cum ligulis. vel a callo pedum dicitur caliga.

Camisia

Camisiam simul interulam: rem dicimus vnam
Additur his alias subitura subuncula vestis.

Camisia
Camisiatus
Interula
Subuncula

¶ Ista nomina interula/subuncula vnũ significant cũ hoc nomĩe hec camisia Dicitur camisia qz in ea dormimus in camis id est in castris nostris. Uel dr̃ sic: qz primũ fiebat de canapo. Unde camisiola le. diminutiuũ: ⁊ camisiatus a. um. qui habet vel indutus est camisiam. ¶ hec interula le. dicitur de interius ⁊ uo uis quod est humecto as. qz humectantur interius per sudorẽ nostrum/ Uel dicitur de interio ris. iui. interire. ¶ hec subuncula le. de subeo bis. dicit/ quia subit ceteris vestibus vel ceteras vestes.

Crudelis

Crudus/crudelis/austerus/⁊ improbus/atrox
Est ferus/atqz ferox/violentus/acerbus/⁊ acer
Impius/immitis/seuusqz molestus/iniquus
Asper/inhumanusqz/tyrannus siue proteruus
Toruus: ⁊ indomitus: his iungitur atqz seuerus
Predictis dirus: sociabitur ⁊ truculentus.

Crudus
Crudelis
Austerus
Atrox
Ferus
Ferox

¶ Omnia ista nõia idem sunt in significatione. Crudus a. um. de cruor ris. dicitur. Et est proprie crudus non coctus quasi cũ sanguine. Et inde per translationẽ dicitur homo crudus quasi non coctus nec sanguine humilis. Est enĩ asper ⁊ durus. ¶ hic ⁊ hec crudelis ⁊ hoc crudele: a crudus a um. dicitur. ¶ Austerus ra. rum. ⁊ hic ⁊ hec austeris ⁊ hoc austere: in eodẽ sensu: ab auster tri. dicitur. ¶ Improbus a. um. componitur de in ⁊ probus a. um. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc atrox cis. de ater a. um. ¶ Ferus a. um. de fero fers dicitur. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc ferox ferocis de fero fers dicitur.

¶ Similiter hic & hec violens tis. in eodem sensu. ¶ Acerbus a. um. de acer di
citur. ¶ hic acer acris. & hoc acre dicitur de acuo is. ¶ Impius a. um. componi- Impius
tur de in & pius a. um. hic & hec immitis & hoc immite. de in & mitis. ¶ Seuus Acer
a. um. vnde hec seuicia cie. & seuio uis. ire. Molestus a. um. de moles lis dicitur Seuus
vnde hec molestia & molesto as actiuum. ¶ Iniquus a. um. componitur de in. & Asper
equus a. um. ¶ Asper a. um. vnde hec asperitas tis. de aspero as. quod componitur Iniquus
exaspero as. Et sunt actiua. Inhumanus a. um. componitur de in & humanus a. um.
¶ Tyrannus ni. no. a tyro grece quod est fortis latine dicitur. Unde hec tyrannis Tyrannus
dis. i. crudelitas. Et de tyrannus hic tyrannulus li. diminutiuum. & tyrannicus
a. um. & hec tyrannia tyrannie. ¶ Proteruus a. um. de pro & toruus componitur Proteruus
Et est proteruus crudelis valde terribilis. & comparatur. vnde hec proteruitas
tis. & proteruio uis. uiui. uire. i. esse vel fieri proteruum / superbire / crudere / feroci
tate. ¶ Toruus a. um. de torqueo. es dicitur. i. crudelis / terribilis / quia fit tor- Toruus
uo vultu. & comparatur. & inde hec toruitas tis. Indomitus a. um. de in & domi-
tus componitur. ¶ Seuerus a. um. de satis et verus a. um. componitur: qui tenet Seuerus
sine pietate iusticiam quod dicitur seuerus quasi sequens vera: ethimologia est non com-
positio. Item seuerus est quidam mons in ytalia. et seuerus comparatur. vnde hec
seueritas tis. i. austeritas tis. rigor integritas iudicij. vehementia visionis / et
seuero as. quod non est in vsu. Sed componitur asseuero as. i. affirmare / asse- Asseuero
rere. Perseuero as. i. persistere / in proposito permanere. Unde perseuerans / & Perseuero
comparatur. vnde perseueranter aduerbium. & hec perseuerantia rantie. Dirus
¶ Dirus a. um. de hec dira re. dicitur: que est furia infernalis. Et dira re. de du- Truculentus
rus a. um. deriuatur: & illud de duro as. ¶ Truculentus de trux & lentos quod est
plenum componitur.

Est chorus atque cohors / concentus / concio cetus.
Hic consortia contubernia / dicque choream
Turma: phalanx: acies: societur cuneus istis.
Est sexcentorum sexaginta legio sex.
Ut numerum peragas: super hunc sex milia iungas.
Sed quingentorum numerum dic esse cohortem
Conuentus: conuenticulum: manus additur istis.
Istis concilium: vel consistoria iungas

¶ Omnia ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic chorus Chorus
ri. quod est idem quod societas: proprie tamen chorus est multitudo in sacris Corus
collecta. Dicitur etiam chorus locus vbi canunt qui de choro sunt. & scribitur cum Notabile
aspiratione: & sic corripit primam. Item habetur corus pro quodam vento sine aspira
tione. & tunc producit primam. Boetius. Ut cum precipiti glomerantur sydera
coro. Sed tunc prima de corus producitur: sed pro societate corripitur. Unde in
hymno. Quod chorus vatum. &c. ibi chorus corripit primam. Nam per unus pes
est trocheus. hec cohors tis. de cohortor ris. dicitur. Et est cohors proprie multi- Cohors
tudo rusticorum. Castrum multitudo militum. Cohors maior continet quingen- Concentus
tos viros. Cohors minor continet trecentos. ¶ Concentus tus. tui. de concino. Concio
nis dicitur. ¶ hec concio onis. de concio cies. ciui. citum: vel de concio cis. ciui. ci- Concinor
re. quarte coniugationis. i. commouere vel conuocare. Unde concinor aris verbum

Cetus
Cōtubernium
Turma
Phalanx
Cuneus
Acies
Legio
Conuentus
Manus
Concilium

deponens. i. populum alloqui. ¶ hic cetus tus. tui. de coeo is. coiui. ire. dicitur Consortiū tij. de consors tis. dicitur. ¶ Contuberniū nij. de hec taberna ne. vñ hic cōtubernio onis. socius. hic ⁊ hec cōtubernalis: idē: ⁊ mobiliter sic. hic ⁊ hec contubernalis ⁊ hoc le. hec chorea ree. a choro. ¶ hec turma me. a turbo dicit. Et differt ab ala. Ala proprie est societas triginta militū. Turma triginta peditū. Unde hec turmella turmelle. diminutiuū. ¶ hec phalanx lancis. vel hec phalanga ge. lingua macedonū dicit legio. Unde phalangarius a. um. i. legionarius scz de phalanga existēs vel ad phalangā ptinens. ¶ hic cuneus nei. a coeo is. i. collecta in vnū militū vel peditū multitudo. ¶ hec acies aciei. ab acuo is. dicit. ⁊ habet tres significationes vt ibi. Est acies belli / cutelli / visus ocelli. ¶ hec legio onis dicit a lego is. qr legebant. i. elegebant qui deberent esse de legione. Uel legio dicebatur a lex legis. qr lege in castris se habebant vel lege seu in legione dispositi erant. Et sunt in legione sex milia sexcēti sexaginta sex. ¶ hic conuentus tus. tui. de cōuenio nis. eni. dr. hoc cōuenticulū li. ⁊ hic conuenticulus li. ambo diminutiua de conuentus. ¶ hec manus nus. nui. in vna significatione est idē qđ societas. ⁊ tunc de munio nis dicit vel de numus eris. ¶ hoc cōciliū lij. sine o. i. collectio sapientū: ⁊ precipue epoꝝ vel ecclesiasticoꝝ ⁊ etiā alioꝝ vt regū ⁊ magnatū suoꝝ. ⁊ cōponitur de con. ⁊ hoc cilium lij. quadam similitudine illoꝝ. qr sicut cilia iunguntur ⁊ cum oculus quiescere cupiunt ita quoqꝫ concorditer iunguntur homines in concilio vel cōsistorium rij. a consilio tis. deriuatur.

Cymbala / campana / nola / tyntynabula iungas.

Cymbalum
Campana
Nola

¶ Ista quattuor nomina cōsignificant. hoc cymbalū li. a ciendo dr. Proprie instrumentum musicum quo populus accipit. i. aduocat. ¶ hec campana e. dr a campania nie. prouincia. qr eius vsus primum ibi est repertus. ¶ hec nola le. dicit a nola quadā ciuitate campanie vbi primo inuēta fuit. Et est nola tyntinabulū qđ appendit collis canū vel pedibus auiū. Uel illud qđ appenditur frenis ⁊ pectoribus equoꝝ cum quodā sonitu incedant. i. vadant vel eant etc. Unde hoc tyntinabulū li. a tinnio nis. niui. ire. dicitur qđ alio nomine dicitur tonabulum li. a tono as.

Cāpus / agellus / ager rus ortus et ortulus aruū
Quem colit assidue venit ortulanus ab orto

Campus
Ager
Rus
Ortus
Aruum

¶ Ista nomina idē significant. Campus pi. dr a cami. grece qđ est breue ⁊ humile. Unde campulus li. ⁊ campellus li. ambo diminutiua. ¶ hic ager agri. ab ago is dr. vñ agellulus et agellus li. diminu. ⁊ hic agellarius rij. i. rusticus vel custos agri. ¶ hoc rus ruris. a ruo ruis dr. vñ hoc rusculū diminutiuū. i. paruū rus. ⁊ hic rusticus ci. ⁊ hec rusticia cie. ⁊ rusticus a. um. Et pōt dici a loco scz operarius. vel qr rure morat et colit rus. qꝫ aūt dicit rusticus quasi ruris custos ethimologia est ⁊ nō compositio. ¶ hic ortus ti. ab orior eris. vel iris. deriuat quia semꝑ ibi aliqđ oritur. puta herbe ⁊ olerā. Et hic ortulus li. diminutiuum Unde Ortulus iste breuis mitia poma gerit. Uñ hic ⁊ hec ortilio onis. ⁊ hic ortulanus: custos orti vel cultor. ¶ hoc aruum ui. ab aro as. qr ad arandū aptū Unde hoc aruiolum. ⁊ hoc aruulum diminutiua.

Uela / vel aulea / cortine sunt anabatra

Cortina

Cortine lymbus est peripetasma vocatus
Dicimus aulea que dependuntur in aula
Cum ana sursum / batim gradus hinc anabatrū.

¶ Ista nomina idem significant. Hoc velum de velo. as. i. tego gis. Hoc auleū lei. ab hec aula le. qr solet dependi in aula. ¶ Hec cortina ne. de corea rei. dicit. ¶ Hoc anabatrū tri. componit de ana qd est sursum & batrum gradus quasi sursum graditur extendit. ¶ Hoc peripetasma atis. penultima correpta: peri componit cum petasma quod est velum vel tentorium vel cortina. Vel pot' quelibet adiectio ei in circuitu facta. Unde proprie peripetasma dicitur superior pars in cortinis que depicta est. Improprie tamen dicit peripetasma lymbus cortine sicut hic. (hec catholicon)

Velum
Auleum
Cortina
Anabatrum
Peripetasma

Certamē

Certamen / lites / rixas / & iurgia dites
Est contentio vel dissensio litigiumqz
Assit agonia que coniungatur agoni

¶ Ista nomina idem significant. Hoc certamen inis. de certo certas dicitur. ¶ Hec lis litis a limes itis deriuatur. Et dicit lis a contentione limitis: qui agros diuidit. Inde litigo as. i. contendere / litem agere: ex quibus videtur esse compositū: vel potest esse ethimologia: litigo litem ago. ¶ Hec rixa rixe a ringo gis. Unde hec rixula le. & rixor aris. deponens: & rixosus a. um. ¶ Hoc iurgium iurgij: & hoc iurgamen inis. in eodem sensu: dicit a iurgor aris. Et est iurgium litigatio vel verberatio sm Hug. vel Papiā: iurgiū dicit coniuitū causa litis. ¶ Contentio onis. de contendo dis. dicit. ¶ Hec dissensio onis. a dissensio tis. & dissentior tiris. ¶ Hoc litigiū gij. a litigo as. vnde litigiosus a. um. qui litigat vel potius de quo litigatur: vt ista terra est litigiosa. i. de qua litigatur. ¶ Hec agonia nie. penultima producta ab agon onis. qd idem. Vel agonia. i. fiducia / victima / vel hostia. hic agon onis. ab ago agis. i. certamen / pugna

Certamen
Lis litis
Rixa
Iurgium
Contentio
Dissentio
Litigium
Agonia
Agon

Coma

Est coma / cesaries / crinis pilus atqz capillus
Cedo cesariem / maribus facit appropriatam
Fit de como coma / mulieribus appropriata
Interior capitis pars / crinis densa vocatur.
Posterior capitis pars cyrrus densa pilorum
Dicitur hinc cyrrus quia cyrrū gestat alauda
Est iuba cornipedis pecorum seta vocantur

¶ Ista nomina que hic ponunt significāt vnū & idē: vt patebit in eorū expositiōe. ¶ Hec coma me. i. crinis de como mis. sed sm istū autorē est proprie mulierū / qr sepe comūt comas suas. Sed sm grecismū: coma est proprie crinis quadrupedis columbi. Unde ponit differentiam istorum nominum sic.

Coma

Est coma quadrupedis colubri iuba siue leonis. Cesaries leonis: crinis proprie mulieris. Hec cesaries ei. a cedo dis. dr: et est proprie virorum: decet enim virum esse tonsum et non mulierem. Hic pilus li. ab hec pellis lis. li. quia a pelle procedit. Item pilus dicitur instrumentum cum quo tonditur et teritur in pila: sed pilus pro instrumento primam producit aliter eam corripit. Unde versus. Qui terit est pilus pilus est in fronte capillus. Item hoc pilum li. quoddam genus teli: et est Romanorum: et tunc dicitur de pello quia pellitur .i. emittitur et torquetur et producit primam. Unde Lucanus in primo. Signa pares aquilas et pila minantia pilis. Item hoc pilum li. et est rosarium: et producit primam. Unde quidam. Ad tactum pili nulle ruere pili.

Pilus · **Pilum** · **Crinis**

Capillus

Hic capillus li. de hoc caput tis. Hic crinis nis. de cerno nis. dr et sunt proprie crines mulierum et sic dicti: quia crinibus a viris discernantur: et ita quantum ad vocem descendit crinis a cerno: sed quantum ad significationem potius a discerno nis.

Cyrrus · **Iuba cum deriuatis**

Hic cyrrus ri .i. crinis vel plicatura capillorum: et dr a cyrin grece quod est tondere: quia aptus est tonderi propter sui longitudinem. Hec iuba be. a iuuo as dicitur: Et est iuba crinis equorum et aliorum animalium irrationalium. Et iuba dr crista que supponitur galee vel propter noticiam vel fractionem ictuum. Inde iubatus a. um et iubosus a. um idest plenus et abundans iubis.

Seta · **Setosus**

Hec seta sete a suo suis quia a sue procedit: vel a suo suis suere: quia valet ad suendum. Unde setosus a. um. idest plenus et abundans seta. Unde hec setositas atis. Et componitur seto cum in et dicitur inseto as.

Corona

Laurea/crinale/sertum/dyadema/corona
Addas aureolam: quia paucis sit data: dictam
Et duo quod demat credo dyadema vocatum
Finem/principium sicut facit omne rotundum.

Laurea · **Sertum** · **Dyadema** · **Aureola** · **Aurea**

Ista nomina sunt eiusdem significationis: hec laurea re. a laurus lauri dr. hoc crinale lis. a crinis crinis dr. Hoc sertum ti. de sero ris .i. corona de floribus insertis et coniunctis facta. Inde hoc sertulum li. diminutiuum: et sertatus a. um. cum serto ornatus vel coronatus. Hoc dyadema tis. componitur de dya quod est duo et demo mis. quia duo demit scilicet principium et finem. Et nota quod omne rotundum et omne corpus spericum vel circulare potest dici dyadema eadem ratione qua duo demit: scilicet principium et finem. Hec aureola le. de hec aurea ree. dicitur. Aurea ree. est premium substantiale .s. visio diuina. Aureola le. est premium accidentale quod debetur virginibus/martiribus/et confessoribus et ceteris.

Utendo genere dic currum: curriculumque
De veho vehiculum quod versibus est alienum
Horum dic species ea que subscripta sequuntur
Redas: quadrigas: carpenta vel esseda: bigas
Istis pilentum: sarratum: iunge liburnum

Currus · **Vehiculum**

Autor ponit hic synonima in generali: et postea in speciali. In generali sic ista. Hic currus rus. rui. de curro ris. dicitur. hic curriculus li. diminutiuum. de curr' Hoc vehiculum li. de veho is. dr. Et nota quod vehiculum non potest stare in versu

quia habet quattuor breues immediate sequentes: et ideo dicit autor quod versibus est alienum excusando se quia posuit hoc nomen in versu in quo recte stare non potest. Deinde ponit autor synonyma in speciali que continent sub genere currus: et sunt ista. hec reda de. et dicit de redo dis. hec quadriga ge. componit de quattuor et hoc iugum gi. scilicet currus de quattuor equis tractus sicut biga cum duobus et triga cum tribus equis tractus currus. hoc carpentum ti. de carpo pis. dicit quoddam genus currus: quod autem carpentum dicit quasi currus pompatus: quia in pompis solet haberi: potius videt esse ethymologia quam compositionis ostensio. Unde hic carpentarius rii: qui facit vel ducit carpentum. Dicit tamen generaliter omnis artifex lignarius carpentarius. Unde hic carpentariolus li. diminutiuum. Essedum di. est species currus: et tamen in plurali. Et similiter pilentum et petorium. Unde Oratius. Esseda festinant pilenta petoria naues. hoc pilentum ti. de hic pilus li. quod est instrumentum terendi dicit. hoc sarratum sarrati: genus currus firmissimum ad portandum ligna et lapides. Liburnum ni. de liburnus populus dicitur.

Quadriga
Carpentum
Essedum
Pilentum
Sarratum

Testudo cythara chelis et lyra dicitur vnum
A cythara cytharizo venit simul et cytharedus
Hinc lyricum carmen: lyricen lyra cum cano format
Pollice tango lyram: facio cum vomere lyram
Delyros inde fatuos censere solemus
Et delyrare discordes inde feruntur

Ista nomina vnum et idem significant. hec testudo dinis (anglice a harpe) Unde Virgilius. Ipse caua solans egrum testudine amorem: et dicit de hec testa te. vel secundum quosdam de tango gis. quia de tacto sonum facit. hec cythara re. vnde cytharizo as. ludere in cythara. et hic cytharedus redi. id est cytharista. hec chelis lis. li. de chele que vocat brachium scorpionis dicit. hec lyra lyre de lyros grece dicitur idest dulcis latine. vnde lyricus a. um. idest dulcis in sono vt lyra. vnde lyricum carmen dicit illud vbi diuersa metra colligant. Unde versus. Carmina sunt lyra sit dissona suntibi metra. Et hic lyricen cis componitur de hec lyra lyre et cano canis. Et est lyricen ille qui cantat cum lyra. Et nota hic differentiam inter lyra cuius prima corripit: et lyra cuius prima producitur. Lyra cuius prima corripit est idem quod cythara. et lyra cuius prima producitur est idem quod sulcus. vnde delyrus a. um. id est fatuus et stultus: et delyro as. i. errare discordare Item habet delyro as. cuius media corripit: et tunc deriuatur de hec lyra re pro cythara: et hoc melius ponitur pro discordare. Sed delyro as. cuius media producit melius ponit pro errare vel deuiare. Unde versus. Delyro discordo delyro deuio dico. Et sic patet differentia inter ea.

Cythara
Chelis
Lyra

Ambigit/ et dubitat/ et fluctuat/ hesitat/ heret
Necnon predictis mussat cum mussitat horret

Omnia ista verba idem significant. Ambigo gis componitur de am et ago gis. interposita b. Dubito as. de dubius a. um. Fluctuo as. de fluctus tus. tui. tui.

Dubito

Hesito
Mussito
horreo

¶ Hesito as. aui. frequentatiuū formatū ab vltimo supino istius frequētatiui heso as. aui. are. hesatū tu. u/in o/ 7 a longa mutata in i/ breuē fit hesito as. Et heso as. formatur ab vltimo supino istius verbi herco es. hesi re. hesum su. mutatur u/in o/ fit heso as. aui. are. ¶ Musso as aui. i. dubitare vel cū silentio murmurare. 7 dr̄ a muto tis. tui. tire. i. murmurare vel velle loqui et nō audere vel loqui nō audenter. Unde Persius. Men mutire nephas 7c. men idest mene. ¶ Mussito as. frequentatiuū de musso. ¶ horreo es. horrui ere. caret supinis in duabus significationibus inuenitur: vt patet per hos versus. horreo p vereor reperitur 7 horreo sepe. Idem q̄ terret significare solet.

Domus

Est domus atq3 doma presepe domuncula tectū:
Edes ediculas habitacula vel stationes
His pastoforum magale tuguria iungas
Atq3 mapale casa sit ypepis mansio iuncta

Domus
Domuncula
Pastoforum
Mapale
Magale
Casa

¶ Ista nōia sunt eiusdē significationis cū hoc nōie domus mi. qđ fm secundā declinationē per oēs casus declinatur absq3 datiuo 7 ablatiuo pluralibus in qbus declinatur fm quartā tm̄: dr̄ eīm domibus 7 nunq3 domis. Nūs tamē 7 vtūs plurales 7 singulares dome 7 domi nō sunt in frequenti vsu fm secundā declinationē. Similiter ablatiuus singularis fm quartā, scz domu. Unversus Tolle me/mi/mu/mis in variando domus. ¶ Et de domus dr̄ hec domuncula le. diminutiuū: 7 dicitur domus de doma tis. grece qđ idē est qđ domus. ¶ Presepe pis. dr̄ de pre 7 sepio pis. ¶ hoc tectū ti. de tego gis. hec edes edis: vñ hec edicula le. diminutiuū. hoc habitaculū li. de habito tas. dr̄. ¶ hec statio onis de sto stas dr̄. ¶ hec pastoforiū rij. i. casa pastorū: 7 dr̄ de pastor 7 foris aduerbiū: qr foris scz in campis fit p pastoribus: vel de pastor 7 foros qđ est ferre: qr fert pastores. ¶ hoc tuguriū rij. de tego gis. dr̄. hoc mapale lis. de manus 7 hic palus: qr fit de manibus 7 palis infixis terre. ¶ hoc magale lis. de munus et ago gis. Uel magale lingua punica (fm Isidorū casa pastorū) ¶ hec casa case de cado dis. qr cito cadit vi ventorū. ¶ Nota constructionē illius versus. Atq3 mapale. Et casa sit mansio iūcta ypepis idest illis paruis hominibus.

Constructio.

Domina

Est hera vel domina mulier matrona virago/

hera
herus
Domina
Matrona
Uirago

¶ Ista nōia conueniūt in significatiōe cū hoc nōie hec domina. ¶ hec hera here dr̄ de hic herus ri. Et facit datiū 7 ablatiū plurales in abus: vt dominabus: herabus. 7 dr̄ herus de her grece terra latine. A domina domicella le. diminutiuum. hec mulier ris. a mollis dr̄. ¶ hec matrona ne. de mater tris dr̄: 7 matrona dr̄ que iā nupsit 7 genuit: quasi mater nati vel natorū: vel qr iā potest fieri mater: Unde hic 7 hec matronalis 7 hoc le. ¶ hec virago inis. dicitur quasi viriliter agēs: 7 sic supponit pro qualibet nobile muliere. Et componitur de vir 7 ago agis fm hugui.

Doctor

Doctor 7 instructor monitor pedagogus 7 autor
Corrector papas dydasculus atq3 magister
¶ Ista nomina idem significāt cum hoc nomine hic doctor oris. de doceo ces

Hic instructor oris de instruo is. Hic monitor oris. de moneo es. ¶ Hic peda= Instructor
gogus gi. componit de peda qd est pene & gogos ducere. & est proprie peda= Pedagogus
gogus ille qui ducit pueros ad studium. Hic autor oris de aueo es. id est liga Autor
re quia ligat metra pedibus. Hic corrector toris. de corrigo gis. ¶ Hic papas Papas
papantis id est doctor magister. Unde Iuuenalis. Pregustat pocula papas. Dybasculus
¶ Hic dybasculus li. a dydasco verbo greco. idem q doceo latine. Magister
¶ Hic magister stri. de magis & sterion quod est statio dicitur & non a maior
ut Hugui. placet.

Destruo/desolor/populor/consumoqz vasto
Diruo/disperdo/subuerto/dilapidoqz
Dissipo: predictis pariter demolior addes

¶ Omnia ista verba sunt eiusdem significationis cum hoc verbo destruo is. Destruo
destruxi. quod componitur de de & struo is. Desolor aris verbū deponens de Desolor
de & solor aris. ¶ Populor aris deponens quod inuenitur activū populo as. Populor
Unde Virgilius. Populatqz ingentem farris aceruum gurgulio. Et dicitur
de populus li. ¶ Consumo is. de con & sumo mis. ere. ¶ Vasto as. aui. are. ac Vasto
tiuum de vastus a. um. Unde deuasto as. are. de de & vasto. as. Diruo is acti=
uum de ruo & is. ¶ Dispergo gis de dis & spargo gis sparsi. Subuerto tis. sub
uertere de sub & verto tis. actiuum. Dilapido as. de de & lapido lapidas.
¶ Dissipo as. aui. de dis. & sipo as. i. spargere & proprie escam gallinis: & est dis Dissipo
sipo as. actiuum. ¶ Demolior iris. deponens. de de. & molior iris. componitur Sipo
Et dicitur Tinea demolitur vestem. i. destruit vel corrodit. Demolior

Dic dumos: fruticesqz: rubos: arbusta: frutecta Dumus
Deqz rubo dictas: bufones credo rubetas.
Arboris et fruticis loca/ sunt arbusta frutecta.
Que crescunt instar fruticis/ fruticare feruntur.

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic dumus mi.
Et est dumus spina vel potius spinarum collectio. Unde dumosus a. um. id ē
plenus dumis. Et hoc dumetum ti. locus vbi crescunt. Dumo mas. maui. are.
id est spinare. Unde dumeo es. id est esse vel fieri dumosum vel spinosū: a quo
dumesco cis. inchoatiuum: vt iste ager dumescit id est incipit esse dumosus.
Et est dumus primum. ¶ Hic frutex icis. a furor ris. Vel frutex dicitur densi= Frutex
tas virgularum vel paruarum arborum vel spinarum. Unde hoc frutectū ti.
vel fruticetum quod idem est quod locus dicitur vbi frutices crescūt. Item a
frutex frutico as. & fruticor aris. verbum deponens in eodem sensu id est fru=
tices emittere/ vel multiplicare/ pullulare/ crescere ad modum fruticis.
¶ Hic rubus bi. i. dumus. & dr rubus quasi rubeum habēs fructū. vnde hoc ru Rubus
betū ti. locus vbi rubus crescit. & hec rubeta te. i. rana vel bufo. que habitat in Rubeta
rubis. ¶ Hoc arbustum ti. ab arbore dicitur et est locus vbi arbores crescunt. Arbustum
et pro his quoqz ponitur: & precipue nouellis. ¶ Arbustū enim quandoqz dicit
arbor nouella & tenera: in qua insertio fieri potest. Et dicitur arbustum quasi
arboris statio.

Diuitie
Opes
Notabile

Diuitie vel opes censusq̄ pecunia gaze
Res ⁊ proprietas: hinc proprietarius exit.
Est opulentia / vel possessio peculiūq̄

¶ Ista nomina sunt eiusdē significationis cū hoc nomine he diuitie arum. Et dicitur de hic ⁊ hec diues diuitis. vnde diuitiosus a.um plenus diuitijs. ¶ Opes in plurali numero id est diuitie. cuius nominatiuus singularis deficit. Et est nomē diuersimodū: aliud in singulari ⁊ aliud in plurali. Nam in singulari opis opem ab ope. i. auxiliū / tutela / studiū vsus. Sed opes in plurali. i. diuitie. Tñ inueniť qñq̄ in singulari pro diuitijs: ⁊ in plurali pro auxilio vnde opulentus a.um. i. plenus opibus. Et hec opulentia tie. i. plenitudo vel abundantia opū. ¶ Hec pecunia e. ⁊ hoc peculium lij. de pecus dis. Hic census us. de censeo ses. dicitur. Hec gaza ze. i. diuitie / thesaurus. vnde hec gazula zule. ⁊ hoc gazetum ti. i. expositoriū qd̄ ⁊ pro ipsa gaza inuenitur. Hec res rei. de reor reris dicitur. Et sunt proprie res quas sola rei estimatiōe ⁊ intellectu cōprehēdimus. vt incorporalia: alia vero corpora appellantur. Et qñq̄ dicunť ōnia que in nostro iure existūt. Unde hec regula le. diminutiuū. ¶ Hec proprietas atis. de proprius a.um. dicit: Unde hic proprietarius rij. ille qui habet proprietatem rei. Et hec possessio onis. de possideo es.

Pecunie
Gaza
Gazetum
Res
Regula
Proprietas

Esca / esce

Esca dapes epule cibus atq̄ cibaria pastus
Pabula sunt etiam conuiuia victus ⁊ esus
Jantamur mane iantacula dicimus inde
Sed contra somnū veniunt obsonia cene.
Atq̄ de medio dat prandia debitus ordo.

¶ Omnia ista nomina sunt eiusdē significationis cū hoc nomine esca esce. Et dicitur de edo edis. Unde esculentus a.um. plenus ⁊ abūdans escis. Unde hec esculentia tie. i. plenitudo abundātia copia escarū. ⁊ cōponitur inesco as. inter pascere. ¶ Hec dapes vel daps qd̄ in vsu non est. dapis pl. em. a dape dr a do das. Et sunt dapes nobiliū: sed epule priuatorū vel dapes deorū. epule hominū. Inde hic ⁊ hec dapsilis ⁊ hoc le. id est largus in cibis. ¶ Hic cibus cibi. de capio pis. dicitur. vnde cibosus a.um. i. plenus cibis. ⁊ hoc cibariū rij. vas ad deferendū cibos. ⁊ hoc cibariū rij. a cibo as. are. ¶ Hic pastus tus. de pasco cis. hoc pabulū li. de pasco pascis dicitur. ¶ Hic esus sus. de edo es. est edi edere esum esu. vel estum tu. in supino. ¶ Jantor aris deponens. Uel ianto as. are. deriuať de iano deo principij id est comedere ante prandium soluere ieiuniū ante prandium. Unde iantaculo as. ⁊ iantaculor aris. deponens. i. iantari. ¶ Hoc obsonium nij. de ob ⁊ hic somnus ni. qui contra somnum sumitur. ¶ Hec cena ne. de cenon grece quod est cōmune latine. ¶ Hoc prandium dij de prandeo es. dicitur.

Esca
Esculentus
Dapes
Dapsilis
Cibus
Cibarius
Pastus
Esus
Jantor
Obsonium

Equus

Est sonipes vel equus ferus equiferusq̄ caballus
Istis cornipes / simul equillarius insunt

Est manui mannus/dextre dextrarius aptus
Rede vectores/nos dicimus esse veredos
Quadrupedes dictis poteris adiungere si vis

¶ Ista nomina sunt eiusdē significationis cum hoc nomine his equus. Et dr̄ equus ab equus a.um. qꝛ eque currit. et inde hic ꝛ hec eques tis. i. miles. ꝛ equestria. i. vxor militis. ¶ Hic sonipes dis. de sonus et pes dicitur: quia facit sonū in pedibus gradiendo. ¶ Hic ferus ri. dicitur de fero fers. ¶ Hic equiferus ri. id est equus ferus. componitur de equus et ferus. ¶ Hic caballus li. de cauo as. qꝛ cauat terram pedibus ambulando. Cornipes dis. de cornu ꝛ pes dis qꝛ habet cornutos pedes. ¶ Hic amissarius rij. equus qui emittitur ad currendū libere inter equas vt procreat pullos. ¶ Hic mannus ni. equus qui ducitur in manu alicuius. ꝛ dicitur de manus. ¶ Hic dextrarius rij. idem qđ mannus qꝛ a dextera manu ducitur. ¶ Hic veredus di. ꝓprie equus qui vehit redā: ꝛ componitur de veho is ꝛ reda. vt supra. ¶ Hic quadrupes dis. de quattuor ꝛ pes. componitur. qꝛ habet quattuor pedes.

Sonipes
Equiferus
Caballus
Cornipes
Emissarius
Mannus
Quadrupes

Dicimus eunuchos/castratos atqꝫ spadones
Siqꝫ metrum sineret ementulatus messet

Eunuch⁹

¶ Ista nōia habent vnā ꝛ eandē significationē cū hoc noīe hic eunuchus chi. Et dicitur ab eu qđ est bonum. ꝛ noys mens ꝛ icos custos quasi bone mentis custos. ¶ Castratus a.um. de castro as. aui. are. ¶ Hic spado onis. de hec spata te: dr̄. Vel de spadix ſm hug. ¶ Hic ementulatus ti. vel ementulatus a.um. est ille cuius mentula est abscisa. Vel ementulatus dicitur ille q̄ est extra mentulam positus: id est qui non habet potentiā coeundi. ¶ Et nota ꝙ hec dictio ementulatus nō potest stare in versu. qꝛ ista syllaba tu est breuis ꝛ stat inter duas longas. Et ideo autor se excusat dicēns. Siqꝫ metrum sineret.
¶ Construc. ꝙ pro ꝛ ementulatus inesset istis dictionibus: si metrum sineret/ id est pateretur.

Eunuchus
Castratus
Spado
Ementulatus
Constructio

Vocibus hic sensus verbalibus accidit vnus.
Coniecturo/reor/vel coniicio/vel opinor.
Autumo coniecto vel suspicor estimo credo.

¶ Unus sensus. i. vna significatio. accidit. i. conuenit his vocibus ꝟbalibus. i. his verbis. ¶ Cōiecturo as. aui. are. ꝛ dr̄ de hec ꝯiectura re. ¶ Reor ris. ratus sum rei. verbum deponens. ¶ Coniicio cis. eci. re. cōiectum tu. in supinis. cōponit̄ de con. ꝛ iacio cis. ieci. re. a mutata in i. ꝛ sic coniicio scribitur cū duplici i. añ cio ¶ Opinor aris. deponens. Unde hec opinio nis. ¶ Autumo as. aui. are. componit̄ de ab ꝛ timo qđ est mens b mutata in u. ꝛ i de timo mutata in u. dr̄ autumo as. ꝛ nō autimo: qꝛ nusꝗ̄ reperit̄ sic scriptū apud autores. Catholicon ponit etiā autumo ꝛ nō autimo: qđ percipit̄ per hoc ꝙ autumo ponit̄ post istas dictiones autor ꝛ autoritas/ꝙ si scriberet̄ autimo poneret ante illa ꝛ nō post. Autumare ſm hugu. est affirmare credere/putare quasi in mente sic habere Uñ hec autuma me. i. estimatio. ꝛ autumo est actiuū. ¶ Cōiecto as. frequen=

Coniecturo
Coniicio
Autumo
Coniecto

Estimo
Credo

tatu vm. coniicio cis. coniectum tu. u in o fit coniecto. Suspicor aris. verbū deponens de suspicio cis. ¶ Estimo as. cōponit̄ de ex. ⁊ timo qd est mēs ꝛ mutata in s. qd percipit̄ ex hoc ꝙ estimo componitur iterū cum ex. ⁊ dicit̄ existimo as. ista littera e de estimo mutata in i. ⁊ sic dicitur existimo quasi exestimo.
¶ Credo dis. di. dere. cōponit̄ de cretum qd est iudiciū ⁊ do das dedi dare.

Famulus

Mancipiū / famulusqꝫ / cliens / est verna minister
Atqꝫ ministrator puer assecla / vernula seruus
Satrapa predictis coniungitur atqꝫ satelles

Seruus
Mancipium
Uerna
Minister
Puer
Assecla
Satrapa
Satelles

¶ Ista nomina cōueniunt in significatione cū hoc nōie hic famulus li. Et dicitur famulus a famulor aris. ⁊ est ꝓprie famulus qui ex ꝓprie seruoꝝ familia nascitur. ⁊ dicitur famulus quasi vnus ex familia. Sed seruus dicit̄ ex conditione seruitutis a seruio is. ¶ hoc mancipiū pij. i. seruus ab hec manus ⁊ capio pis. Cliens a cleo es. pro inclinare. ¶ hic ⁊ hec verna ne. a vernus a. um. dicitur id est famulus pulcer seruiens qui vernat in domo militū vel diuitū in pulcritudine vestium. vnde hic ⁊ hec vernula le. diminutiuū. ⁊ hic vernaculus li. ⁊ hec vernacula le. pro verna. ¶ hic minister stri. de ministro as. aui. are. dr̄ et hic ministrator ris. de ministro as. dr̄. ¶ hic puer eri. de pus puris. i. custodia Unde quidā. Pone pueros in pure. i. custodia. Uel puer dr̄ a punio is. qꝛ pueri debent puniri ⁊ coherceri verberibus ne in vicioꝝ precipitium delabantur. Et nota ꝙ tribus modis dr̄ puer. Natiuitate. vt puer natus est nobis. Etate vt Decēnis nouēnis. Obsequio ⁊ fidei puritate: vt dn̄s ad hieremiā. Puer meus es tu noli timere. ⁊ hoc vltimo modo hic accipitur. ¶ hic ⁊ hec assecla cle. sincopatur de assecula. i. comes vel seruus qui sequitur aliquem: ⁊ dicit̄ de assequor ris. ¶ hic satrapa pe. dr̄ de satis aduerbio qualitatis. Et dicunt̄ satrape vno modo sapientes iudices vel reges. Et dicunt̄ quasi sapiētes vel potentes anglice a wyse Juge / a kynge / a duke / a mayer of a prouynce or a cyte. ¶ hic satelles litis: ꝓprie est minister crudelitatis et sceloꝝ. miles / tyrannus malefactor socius latronū domesticus (anglice a catchepol or a blaynerconde Et dicitur a satisfatio is. Et satelles dicitur qui heret alteri iuxta latus. ad custodiā: ⁊ tūc deriuatur a latus ris. vel ab alter qꝛ adheret alteri iuxta latus ad custodiā. quilibet tn̄ miles pōt dici satelles. Unde hoc satellicium cij. i. officium vel exercitium vel stipendiū. vnde ⁊ cuiuslibet artificis suum est satellicium ⁊ non tantum milicie.

Forāmen

Cancellus / porus / forus atqꝫ fenestra foramen.
Cancellum muri quadratum dico foramen
In quo sunt solite sibi nidificare columbe.
Cancellus templi pars intima dicitur esse
Est cancellare que sunt dampnāda notare
Nomina per mediū que signant linea ducta.
Qui male scripta linit hic cancellarius extat

In cruce cancellat pro nobis brachia christus

¶ Ista noia sunt idē in significatiōe cū hoc noie foramen inis. ¶ hic cācellus li. Porus ri. ꝛ est minimū ꝛ subtile foramen in corpore per qđ sudor emanat .i. fluit. ¶ hic forus ri. vnde foro as. aui. i. cauare: vel de foro as. dr. hoc foramen inis. ꝛ est forus foramē in naui p qđ remus exit. Vñ Lucanus. Ad summos repleta foros. ¶ hec fenestra stre. dr de fero fers ꝛ extra quasi ferēs lumē ab extra. ¶ hic cancellus li. dr de hic cancer ri. Et est equiuocū. Nā cācellus est foramen qdratū in pariete: in quo colūba nidificat. Et cācellus dr intima ps ecclie. Et cancellus dr aula palacij. Vñ cancellarius dr q̄ habitat frequēter in cancello palatij. ꝛ est officiū cācellarij scripta regis vel principis inspicere ꝛ male scripta ꝛ false/cancellare. ꝛ bn̄ ꝛ fideliter scripta signaculo sigilli imprimere. Cācellare est notare: nola .i. verba dānosa cum vna linea ducta per mediū illorum falsoꝝ verboꝝ vt hic. Itē cancellare est transponere manus vel brachia. Vñ Christus dicitur cancellasse manus suas in cruce pro nobis. — Foramen / Porus / Forus / Fenestra / Cancellus est equiuocum / Notabile

Fossa/specus/fouea/spelunca/cauerna vel antrum
Scrobs scrobis est fouea: sed scobs scobis vnde fit illa.
Traco vel amfractus cauus his addat abyssus.
Unde fluunt ymbres celi cataracta meatus. — Fossa

¶ Ista nomina sunt eiusdē significatiōis cū hoc noie hec fossa fosse. ꝛ deriuatur de fodio dis. fodi. ¶ hoc specus cus. hoc specū ci. hic specus ci. hec specus cus cui. vel hoc specu indeclinabile in singulari numero. ¶ hec fouea uee. a foueo es. dr .i. fossa: sed fouea est naturalis fossa. Fossa vero artificialis. Indifferenter tñ fouea ꝛ fossa accipiuntur. Itē fouea ppꝛie est spelunca subterranea vbi aliqd fouetur. Unde illud. Uulpes foueas habent ꝛ volucres celi nidos. filius aūt hominis non habet vbi caput suū reclinet. Vñ hec fouella le. diminutiuū. ¶ hec spelunca ce. de speleū dr: ꝛ est speleū grece idē q spelunca latine. hec cauerna ne. ab hec cauea cauee dr. ¶ hoc antrū tri. est grecū idē quod spelunca latine. hec scroba bis. dr de scrofa fe. ppꝛie fouea quā scrofa .i. sus facit. ¶ Nota differētiā inter scrobs bis. et scobs scobis. Scrobs bis. est fouea .i. fossa sed scobs is est illud qđ eijcitur de fossa scꝫ purgamentū fosse. Sed ppꝛie est purgamentū domus vñ scobo as. are .i. mūdare purgare ppꝛie domū. Vñ Vsus. Uilia scoba leuat: sed scobs bis. aspera planat. Itē scobs bis est instrumētū ferreū q̄ ligna planantur. ꝛ dr de scobo. Traco onis. media correpta est via subterrenea. ¶ hic amfractus tus tui. de am ꝛ frango gis. ¶ hic cauus ui. de cauo as. dr. ¶ hec abyssus si. dr de a qđ est sine ꝛ byssus qđ est clarus quasi sine claritate. ¶ hec cataracta e. est via subterranea qua aqua sub t'ra discurrit. vñ p trāslationē in celo dnr cataracte nubes vel discursus ac meatus pluuiaꝝ vel tonitrua — Specus / Fouea / Spelunca / Cauerna / Antrum / Scobs / Scrobs / Traco / Amfractus / Cauus / Abyssus / Cataracta

Raptor/vel predo/latro/latrunculus/ꝫ fur.
Sunt ꝫ stratilates/abigei/vispiliones
Tempore nocturno fur aufert: latro diurno.

Uispilio/quasi vi spolians de iure vocatur
Quosdam stratilates quasi strata dico latentes.
Qui pecus aut pecudes abigunt/hi sunt abigei

Fur
Latro
Predo
Raptor
Stratilates
Uispilio
Abigeus
Abiges

¶ Nomina hic posita cõueniunt in significatione cū hoc nōie hic ⁊ hec fur furis. a furuus a. um. dr̄. i. obscurus/niger. Et dr̄ fur: q͛ noctis vtatur tempore. Proprie quidē fur est qui de nocte vadit ⁊ pfodit domos. Et de fur hic furunculus li. diminutiuū. ⁊ hoc furtū ti. Et est furtū aliene rei inuito dn̄o abstractio ¶ Latro vero qui latet in siluis ⁊ expoliat transeūtes. vnde latrunculus li. diminutiuum ⁊ dr̄ a lateo es. hic predo onis. de hec preda de. dr̄. hic raptor oris de rapio pis. dr̄. ¶ Stratilates dicuntur latrones quasi latentes in stratis vnde videtur componi. ¶ hic vispilio onis. cōponitur de vi ⁊ spolio as. vn̄ vispilio quasi vi spolians dr̄. ¶ hic abigeus gei. ⁊ hic abiges gis: quod idē est: proprie fur armentoꝝ ⁊ pecoꝝ. eo q͛ abigat illa aliorsum vt cōpetentius illa furari possit. Item abigeus gei. id est qui pecora terre facit vel cum virga vel cum mantello. ⁊ dicitur de abigo gis. abegi abactum tu. id est fugare/separare de vno loco ad alium agere

Gladius

Rūphea vel framea: gladius vel mucro vel ensis
Addatur sica: sicarius exit ab illa.

Rumphea
Framea
Mucro
Ensis
Ensiculus
Ensifer
Sica

¶ Ista nomina sunt idem in significatione cum hoc nomine hic gladius dij. ¶ hec rumphea ee. gladius flammeus ⁊ versatilis bis acutus ante portas paradisi positus. ¶ hec framea e. a ferrū dr̄ quasi ferrea gladius ab vtraq̄ parte acutus: vel a fremo is. q͛ fremere facit meticulosos. ¶ hic gladius dij. dicit̄ de hec gula le. Et hoc interest inter gladium ⁊ ensem. Nam ensis tm̄ de ferro est: sed gladius totus est. ¶ hic mucro onis. de macro grece qđ est longū latine. Et ꝓprie mucro est cuiuslibet teli acumen: sed ponitur sepe pro gladio. hic ensis sis. a seco as. dr̄ fm̄ hugui. vn̄ ensiculus li. diminutiuū. et ensatus a. um. i. cū ense armatus. Et ensifer a. um. qui fert ensem Et hoc ensiferum cri. occisio facta per ensem. ¶ hec sica ce. ꝓprie est absconditus gladius in baculo qualem habent latrones insidiantes viantibus.

Est stilus graphium: calamus scriptoribus aptus
Atq̄ pugillaris fertur: capiente pugillo

Graphium
Stilus
Calamus
Pugillaris

¶ Ista sūt eiusdē significatiōis cū hoc nōie hoc graphiū phij. ⁊ dr̄ graphiū vel graphius phij. scriptura. Stilus li. a sto stas: quia stat in cera. ¶ hic calamus mi. ꝓprie est canna vel stipula segetis q͛ ex summisso flatu calescit. Et ponit̄ p stilo vel penna: q͛ cū illo ante inuentionē penne scribebant. ¶ hic pugillaris ris. i. graphium. ⁊ deriuatur de hic pugillus li

Gratulor exulto letor plaudoq̄ resulto.
Gaudio: tripudio. vel ouo: cum iubilo psallo
Jocundo: simul exhilaro: sit in his hilaresco

¶ Omnia ista verba idem significant. ¶ Gratulor aris. verbum deponens de gratus a. um. ¶ Exulto as. aui. are. frequentatiuum de exilio lui. vel exilij ire exultum tu. u in o fit exulto as. ¶ Letor aris. verbū deponens. de letus a. um. ¶ Plaudo dis. plausi dere. id est gaudere. et cōponitur a plaudo dis. de ad et plaudo dis. ¶ Resulto as. aui. are. frequentatiuum de resilio is. resultum tu. u in o. fit resulto as. ¶ Gaudeo des. gauisus sum dere. verbū neutro passiuum. vnde hoc gaudium dij. ⁊ hoc gaudiolum li. diminutiuū. ¶ Tripudio dias. de hoc tripudium dij. vnde hic tripudiator oris. ⁊ tripudiatrix cis. ¶ Ouo as. aui. are. i. gaudere. Jubilo as. aui. are. de hic iubilus li. Psallo lis. psalli lere. caret supino verbū neutrū. ¶ Jocūdor aris. atus sum. dari. dicitur de iocūdus da. dum. ⁊ producit primā syllabam iocundus ⁊ iocundor. ¶ Exhilaro as cōponitur de ex ⁊ hilaro as. ⁊ scribuntur cum vno l hilaris hilaro. exhilaro hilaresco cis. Item reperitur hilaresco cis. et tunc venit de hoc verbo hilaro hilaras. addita co.

Gratulor
Exulto
Letor
Plaudo
Resulto
Gaudeo
Tripudio
Ouo
Jocundor
Exhilaro

Gybbus vel struma fertur pars turgida dorsi
Hinc gybbosus strumosus dicitur inde

¶ Ista duo noīa idem significant. sed sic differūt: qꝛ gybbus est tumor in dorso. vñ gybbosus a. um. Et hic gybber bri. i. gybbus: vel ille qui habet gybbū. ¶ Hec struma me. est tumor in pectore. ⁊ dicitur de struo is. vnde strumosus. a. um. ⁊ hec strumositas.

Gybbus
Gybbus
Struma

Horreo formido metuo timeoqꝫ tremisco
Et tremo cū paueo trepido pauidoqꝫ pauesco

¶ Ista nomina idem significant. Horreo res. ui. ere. qd componitur exhorreo es. vnde horridus a. um. Formido as. componitur reformido as. Metuo is. ui. ere. sine supino. Timeo es. mui. mere. sine supino. ¶ Tremisco cis inchoatiuum contremisco. Et de tremo hic tremor oris. et tremebundus a. um. et tremulus a. um. vnde tremulo as. ⁊ tremefacio cis. ⁊ tremefio is. ꝑ compositionē. Tremo neutrū est. facit ꝑteritū ui. et supina itum cū cōpositis exceptis tremefacio ⁊ tremefio: que faciūt tremefactum tu. ¶ Paueo es. ui. ere. sine supino. ⁊ componitur cum ex ⁊ dicit expaueo es. vnde expauesco cis. inchoatiuum. De paueo pauidus a. um. Unde pauido as. ⁊ de paueo pauesco cis. inchoatiuum verbum. Trepido as. aui. de trepidus a. um. dicitur.

Horreo
Timeo
Tremisco
Tremulo
Paueo
Pauido

Ignis ⁊ igniculus fornax focus atqꝫ caminus
Est rogus atqꝫ pyra fornacula iungitur istis

¶ Ista noīa sunt idē in significatiōe. Et hoc noīe hic ignis nis. qd cōponit de in qd est nō ⁊ gigno nis. quasi nō gignēs: qꝛ nihil ex se gigni possit: sed ꝯsumit cūcta q̄ regit. vnde igniculus. ¶ Hec fornax nacis. a fos qd est ignis. ⁊ dr fornax quasi fos vrna vrgens. vñ hec fornacula le. vel hoc fornaculū li. in eodē sensu ambo diminutiua. ¶ Hic focus ci. de foueo es. dr. ⁊ est focus quicqd souet ignem magnus est ipa flāma. ¶ Hic caminus ni. de cāpso as. dr. qd idē est qd flecto as. ⁊ dr sic qꝛ flāmmas in se reflectit. ¶ Hic rogus gi. a rogo as. dr. ⁊ est rogus ignis pro mortuis. sed est ꝓprie cōpositio lignoꝝ. pruisqꝫ corpus impositū est.

Ignis
Fornax
Focus
Caminus
Rogus

Pyra ¶ Hec pyra re. dicitur ignis. a pyr grece quod est ignis latine. sed hec pyrra re. proprium nomen mulieris. Unde versus. In feruente pyra calet ouium femina pyrra. Et est rogus dum non accensus est. Pyra dum ardet. Bustum postquam arserit.

Janua: porta: fores: bifores: sunt hostia value.

Porta ¶ Ista nomina unum significant cum hoc nomine hec ianua e. Et est ianua proprie primus ingressus/primus introitus. Vel ianua est ostium quale videmus in celarijs per quod videri potest intus et extra. Et dicitur a iano deo principij quia ianus fingitur videri ante et retro. ¶ Hec porta re. proprie est ciuitatis. Cum enim antiqui ciuitatem aliquam volebant edificare in circuitum deducebant aratrum ne terram tangeret et portabant. Potest etiam ab alijs dici porta ab exportatione vel importatione rerum per eam et a porta hec portacula le. et hec portella diminutiua. et hic portitor oris. id est ianitor. et hic portensio sis. pro eodem: et hic porticus cus. domus illa que preest foribus. et dicitur sic. quia ibi fit transitus et non standum sit. quasi porta vel porticus ibi sit aperta.

Fores **Hostium** **Valua** ¶ Fores sunt que extra voluuntur. et dicitur de foris. Componitur cum bis et tunc bifores et sunt duplices fores. ¶ Hostium hostij ab hostis dicitur/quia hostem moratur. ibi enim aduersarijs nostris nos obijcimus. ¶ Hec valua ue. a valuo is. dicitur: et sunt value que intus aperiuntur et voluuntur: et sunt duplices et replicabiles: quia in se replicantur cum aperiuntur. Valua a velo: quia a se velent.

Insanus: vehemens: vecors: vesanus: et excors. Secors. et demens: bacchans: cerritus et amens.

Insanus **Vehemens** **Vecors** **Vesanus** **Excors** **Bacchans** **Cerritus** ¶ Ista noia conueniunt in significatione Insanus a. um. quod componitur de in et sanus. ¶ Hic et hec et hoc vehemens tis. componitur de ve et habeo es. et hec mens mentis. Unde vehemens quasi ve habens in mente. ¶ Hic et hec et hoc vecors dis. componitur de ve et cor cordis. Unde vecors quasi ve habens in corde. vel componitur de ve quod est sine et cor. quasi sine corde. ¶ Vesanus a. um. de ve et sanus a. um. quasi non sanus vel sine sanitate. ¶ Hic et hec et hoc excors dis. componitur de ex prepositione et cordis. ¶ Hic et hec et hoc secors dis. de se quod est sine et cordis. ¶ Hic et hec et hoc demens de de. et mens tis. ¶ Hic et hec et hoc bacchans tis. de bachor aris. i. furere vel insanire. ¶ Cerritus a. um. de ceres reris dea frugum in festo cuius solebant furere et insanire. sicut in festo bacchi. hic et hec et hoc amens tis. de a quod est sine et mens tis. quasi sine mente.

Tartarus: infernus: acheron: stix: orcus: auernus. His herebum: baratrum: coniungas atque gehennam.

Infernus **Tartarus** ¶ Ista noia significant idem cum hoc noie hic infernus ni. quod declinatur in plurali hec inferna orum neutri ge. et dicitur de infra quia in inferiori parte terre est vel infra terram. quia sicut cor hominis est in medio corporis: ita infernus in medio terre esse perhibetur. Hic tartarus ri. et pluraliter hec tartara orum. dicitur a tartarus vel a tartarin grece quod est horrere latine et tremere. Et est tartarus profundissimus locus infernorum: de quo neminem extrahit deus. Illic enim est fletus et stridor dentium/horror tenebrarum/tremor frigoris. Unde tartarus a. um. et tartarinus a. um.

¶ hic acheron ontis. dicitur ab a quod est sine ⁊ chere salus quasi sine salute Acheron
⁊ salutatione. ¶ hec stix gis. i. fluuius infernalis. ⁊ dr̃ de stigo as. i. stimulo as: Stix
q2 valde stimulat ⁊ angustiat potantes de eo. Uel dr̃ a sto stas: q2 semper stat
ad penam: vel a statim: q2 statim interficit. Uel a greco stigestos qđ est tristi=
cia: q2 tristes facit: ⁊ q2 tristiciã gignit: ⁊ sepe ponit̃ pro inferno. Un̄ stigius a.
um. ⁊ hic ⁊ hec stigialis ⁊ hoc le. ¶ hic orcus ci. dicit̃ de orce grece quod est ca Orcus
pere latine: q2 quos capit semel iterũ non reddit: ¶ hic auernus ni. componi= Auernus
tur de a quod est sine ⁊ ver quasi sine vere id est delectatione. ¶ hic herebus Herebus
bi. de horreo dr̃. ¶ hoc baratrum est nomen nimie profunditatis vel altitu= Baratrum
dinis: Et est dictum quasi vorabrum id est vorago atra ex profunditate quia
omnia deuorat: ⁊ qñq3 dicitur infernus: ⁊ quandoq3 profundissimus locus in
ferni a quo deus neminẽ extrahit: quandoq3 fossa quandoq3 gurges vertigi=
nosus: quandoq3 venter. Unde baratro onis. i. leccator: q2 omia baratro id est
ventri cõmittit. ¶ hec gehẽna ne. dicit̃ de ge qđ est terra ⁊ hennon profundũ: Gehenna
quia in profunditate terre est.

Est iuncus biblus cyrpusq3 papirus arundo
Cũ canna calamus simul est his associandus.

¶ Ista noĩa ꝯuenĩũt in significatione cũ hoc noĩe hic iuncus de iungo gis. eo
q2 aliquid cũ eo iungitur vel ligatur. vnde hic iunculus li. diminutiuum: quia Juncus
iunctis radicibus hereat. hoc iuncetum ti. locus vbi iunci abundant: ⁊ iunce=
us a. um. de iuncis existens vel ad iuncos pertinens: ⁊ inde hec iuncata id est
lac concretũ ⁊ iuncis inuolutũ. ¶ hic biblus bli. a bibo bis: q2 aquaꝝ est bibl9 Biblus
¶ hic cyrpus pi. a carpo pis. vnde cirpius a. um. ¶ hec papyrus ri. a pyr gre Cyrpus
ce qđ est ignis: eo q2 igni ⁊ cere est aptus. ¶ hec cãna de cano is. dr̃ q2 in eo ca Papyrus
nit̃. vnde hoc canetũ ti. locus vbi canne crescũt: ⁊ hec cãnula le. ⁊ hec cãnella le Canna
ambo diminutiua. ¶ hic calamus mi. a caleo les. i. canna vel stipula segetis. Calamus
quia ex immisso flatu calescit. Unde calamizo as: id est lete cãtare ⁊ calamos
post messores colligere. Et hec calamitas tatis. id est miseria dicta a calamo.
Canna que est inanis ⁊ vacua: ⁊ ad instar calami. ꝓprie quidẽ est calamitas
quando aliquis non habet in spe nec in re: nec exterius nec interius: sicut can=
na vacua est ⁊ exterius ⁊ interius. ¶ hec arundo nis. ab areo es. dr̃ quia cito
aret. ⁊ ꝓprie dr̃ foliũ dependẽs: sed simpliciter sepe ponit̃ pro canna. Un̄ arun Arundo
dineus a. um. ⁊ hoc arũdinetum ti. locus vbi arundines crescunt.

Suffio thurifico suffumigo cũ quibus addo
Incenso sensum dedit istis vsus eundem
Suffio sumatur quod sic autore probatur
Et suffire locum sumpta properabat acerra

¶ Ista verba habent vnã ⁊ eandẽ significationẽ. Suffio suffis suffiui. ere. de Suffio
sub ⁊ fio fis. ⁊ tunc suffio est actiuum (anglice to ensense) Thurifico as de thus Thurifico
thuris ⁊ facio facis. Suffumigo as. de sub ⁊ fumigo gis. Incenso as. de in et Suffumigo
censo as. vel der. nat̃ ab incendo dis: quia thurificantes incendunt thus. In= Incenso
censo as. verbum frequentatiuũ de incendo dis.

1

Acerra

¶ hec acerra re .i. thuribulū. Ille vltimus versus est versus Virgilij inductus in exemplū quod suffio is .idem est qd thurificare vel suffumigare.

Interimo is
interfacio
iugulo

Interimit/perimit/interficit/ et necat/occat
Occidit/mactat/extinguit/siue trucidat
Suffocat/iugulat/funestat siue sugillat:
Mortificat/truncat/disterminat/exanimatq;

Interimo · Perimo · Neco · Notabile · Occo

¶ Ista verba conueniunt in significatione cū hoc verbo interimo mis. quod cōponitur de inter et emo is .emi re. ¶ Perimo mis de per et emo is. Interficio cis de inter et facio. Neco as .cui .are. et cōponit eneco/perneco as. Et nota q neco as. et omnia sua cōposita faciunt preteritū in aui vel in ui: vt neco as. aui vel necui. et supina in atū vel in nectū: vt necatū tu. vel nectū tu. vt dicit hugu. ¶ Occo as. aui .re. de ob et ceco deriuatur. Et proprie occare est cū rustici aratione et satione dimissis grandes glebas cedunt: et ligonibus frangunt: sed ponitur pro scindere/secare/ et truncare: vnde hec occa ce. quoddā instrumentū ad perscindendū terram aptū: sicut rastrum: et componitur occo exocco cas. et est actiuū. cum suis compositis.

Occido · Macto

¶ Occido dis. occidi re. penul. producta: de ob et cedo dis. cedi re. penul. producta. cessum su. in supinis: et est actiuum. ¶ Macto as. aui. are .i. interficere. vnde hoc macellum li. (anglice a boucherye) q2 ibi mactantur pecora. Unde hic macellio onis. et hic macellarius rij. qui pecora mactat et vēdit carnes.

Trucido · Suffoco · Funesto · Sugillo

¶ Extinguo is. xi. ctū. guere. de ex et stinguo guis. qd nō est in vsu. Trucido as. aui. are de trux cis. dr. Suffoco as. aui. are. media producta componitur de sub et hec faux cis. ¶ Iugulo as. de hec gula le. dicitur. Funesto as. de funestus a. um. Sugillo as. de suggero ris. et est sugillare/suffocare/strāgulare/vel manū gule dare et eam stringere: et tunc dicitur quasi suggulare .i. sub gula cape

Mortifico · Exanimo.

¶ Mortifico as. aui. are. de mors tis. et facio cis. Trunco as. aui. are. de truncus ci. dicitur. ¶ Distermino as. de dis. et termino as. ¶ Exanimo as. aui. are. de ex et animo as. componitur: et est idem quod debilitare/terrefacere vel vitam alicuius rapere.

Incantatrix
strix.

Veneficas/magicas: dicas lānas quoq; sagas
Istis signantur eadem quibus associantur
Hec incantatrix/strix/sagana/prestigiatrix.

Venefica · Magica

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis: hec venefica ce (anglice a wycche) et dr a venenū et facio cis. et potest declinare mobiliter veneficus a. um. ¶ hec magica ce. vel magicus a. um. hec lāna ne. a lanio as. et dr lanna quasi lania a laniando scz puerorum. Fabule fingunt lannas clausis ianuis intrare: et infantes corrūpere et laniare: et postea viuos restituere: et habēt hominis vultū: sed corpus bestiarum.

Saga

¶ hec saga ge. a sago sagis .i. ingeniose aliquid facere. Et est saga ingeniosa vel incantatrix vel diuinatrix. Unde hec sagana fuit nomē cuiusdam incantatricis: sed ponitur modo pro qualibet incantatrice. Item sagana est genus gummi vel feshe.

Incātatrix · Strix

¶ hec incantatrix cis. ab incanto as. dr incātare (anglice to enchaunt) sicut faciunt magici. ¶ hec strix proprie est quedā auis nocturna de sono vocis dicta: qr cum clamat stridet: hec auis scz strix vulgo dr amare pueros vnde et lac prebere fertur nascentibus: et dicitur a strideo strides

10[illegible]

¶ hec prestigiatrix cis. de hoc prestigiū gij. dr̄ et est prestigiū quedam species magice artis scȝ humanoꝝ dicit̄ sensuū illusio. ⁊ dicitur prestigiū a prestringendo: quia aciem oculorum prestringit per prestigiū incredibiles reꝝ mutationes videntur fieri: vt terre cumulus videtur castꝝ: lapis videtur talentum seges cohors militum galeata.

Hystrio / vel palpo / mimus vel gesticulator
Est epulo / nebulo / parasitus / scurra / leccator.
Sic pantomimus / comedus / vel ioculator
De serpente nepa dictos his adde nepotes

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis: hystrio nis (anglice a ioguler) qr herrarnit a bordoare. Et dicit̄ hystrio ab hysterion grece qđ est iesticulare latine. ¶ hic palpo nis. de palpo as. aui. are. i. adulari. ¶ hic mimus mi. dicitur ioculator: ⁊ componit̄ cū panteo qđ est deus et dicitur pantomimus mi id est deus vel dn̄s vel magister vel princeps mimoꝝ. ¶ Et nota q̄ qui mimo vel huiōi ioculatoribus donat xenia nō minus arguit̄ q̄s si dyabolo sacrificiū immolaret. Unde quidam. Mimo donare thus est dare ⁊ demonizare. hic ioculator ris. a ioculor aris. hic epulo nis. ab hoc epulū li. ¶ hic nebulo nis. a nebula le. hic parasitus ti. a parapiis dis. hic ⁊ hec scurra e. de sequor is. ⁊ hec curia curie dicitur componi ⁊ est scurra leccator / vaniloquus proprie. ⁊ dicit̄ scurra qui sequitur curiā gratia cibi. q̄ autē dicitur scurra quasi scutellam radens vel rodens ethimologia est ⁊ nō cōpositio. ¶ hic leccator dicit̄ de hec leca ce ⁊ est leca proprietas lingendi de lingo gis. linxi lictum lictu dicit̄. hec leccacitas idest proprietas lingendi. hic leccator ⁊ hec leccatrix. hic comedus di. a comedia dicitur. vel a comos quod est villa. ¶ hic nepos tis. pro leccatore dicitur. Et hec nepa pro quadam serpente.

hystrio
Palpo
Mimus
Nebulo
Scurra
Leccator
Comedus
Nepos

Calx / scrupus / et scrupulus / mola / calculus / atq; molaris.
Addatur cautis: quia sepe fit obuia nautis
Petra / lapis / saxum / scopulus / silexq; / lapillus

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis. hec petra tre. dr̄ de petros grece qđ est durum latine. vnde petrosus a. um. vel petra de pes ⁊ tero is. Un̄ petra quasi pede trita. hic lapis dis. de laos grece qđ est lapis latine dicit̄. Un̄ hic lapillus li. ¶ hoc saxū xi. de scindo dis. dicit̄. vnde saxeus a. um. ⁊ saxosus a. um. hic scopulus li. vn̄ scopulosus a. um. hic ⁊ hec silex cis. i. lapis durus sic dictus: quia ab eo saliat ignis. vn̄ silicius a. um. ⁊ silecius a. um. de silice existens vel ad silicem pertinēs. hic lapillus li. diminutiuū de lapis. ¶ hic calx cis. minimus lapis: a calco as. dicit̄. ¶ hic scrupus pi. paruus lapis asper: a scrutor. vnde hic scrupulus li. diminutiuum. hec mola mole dr̄ de molo molis. ¶ hic calculus li. diminutiuū de calx calcis. hic molaris de hec mola mole dicitur. hic cautis de caueo es. dicitur: quia caueri debet a nautis.

Petra
Saxum
Silex
Scrupus
Cautis

Lectus

Est thorus & stratum lectu thoreuma grabatum
Accubitus his dormitoria iunge cubile

Thorus

Grabatum

¶ Ista nomina idem significant hic thorus ri. & dr a torqueo es. hoc stratum ti. de sterno nis. straui sternere dr. ¶ hic lectus cti. de lego gis. dicit. vnde hic lectulus li. diminutiuu: & hec lectica ce. currus in quo sternitur lectus: vel dicit lectica fm quosdã a lectis herbis: & est idem quod thorus. ¶ hoc theoreuma tis. & est nomen grecum. ¶ hoc grabatum ati. & dicitur a grabaton grece qd est caput latine. hic accubitus tus. tui. de accumbo bis. hoc dormitoriu rij. de dormio mis dicitur. hoc cubile lis. dicitur de cubo as. aui. are.

Luna

Phebe vel luna tytania cynthia mene
As nouitas lune neomenia dicitur esse

Tytania
Mene

¶ Ista nomina vnum & idem significant. hec phebe bes. hec luna de luceo es dicitur. ¶ hec tytania nie. dicitur de tytan tanis. quod est sol. ¶ hec cynthia e. de cynthius rij. quod est sol dicitur. ¶ hec mene dicunt grece vbi nos dicimus luna. Et mene prout est luna componit de neos grece quod est nouum latine: & dicitur hec neomenia nie. i. nouitas lune vel noua luna: quã nos alio nomine nouiluniũ appellamus: de nouus a. um. & hec luna lune.

Cartula vel carta codex liber atqz libellus
Si breue longari licet & longum breuiari
His codicillus coniungitur atqz volumen.

Carta

Notabile.

Liber

¶ Ista nõia sunt eiusdẽ significationis. ¶ hec carta te. & dicit de careo es. eo qr caret pilis & carne. Vñ hec cartula le. diminu. hic codex cis. vñ hic codicillus li. & dr codex de hoc nõie codex cis. qd est truncus qd dr de codex quod est idem ¶ Et nota qr codicillus nõ potest stare in versu qr ista syllaba di/ est breuis et stat inter duas syllabas co/ & ci/ & idõ nõ põt in vsu stare & ideo excusat se autor cũ dicit. Si breue longari. ¶ hic liber bri. dr de liber a. um. vñ hic libellus li. diminutiuũ. hoc volumen inis. de voluo is. volui voluere volutũ ui.

Gustu libellum visu commendo libellum.

Libellum

¶ hic ponitur differẽtia inter hoc libellum cuius prima producitur: & libellũ cuius prima corripit. Libellũ cuius prima longat est diminutiuũ de hoc libũ & est libũ quodã panis: sed libellũ cuius prima producitur est accusatiuũ casus huius nominis hic libellus li. quod est paruus liber.

Subligar & ligula caligas quia subligat alte

¶ Ista duo nõia hoc subligar ris. de subligo as. & hec ligula le. de ligo as. significant idẽ.

Iunge luto scensi quibus addo volutabra limũ.

Cum sterquilinio/ predictis adiice fimum.
Hinc scenolentus/ illimis dicitur inde

¶ Ista nomina sunt eiusdē significatiōis. hoc lutum luti. ⁊ dicitur de luo luis. Lutum
Hoc scenum ni. dicitur de hec cena. ¶ Hoc volutabrū bri. penultima correpta Volutabrum
de voluo is. ⁊ ꝓprie volutabrū est illud in quo porcus inuoluit se. ¶ Limus mi Limus
de hic ⁊ hec leuis. ⁊ hoc leue dicitur. ⁊ componitur cum in ⁊ dr̄ hic ⁊ hec illimis
⁊ hoc illime. i. purꝰ mundū ⁊ sine limo. ¶ Itē scenū componit̄ cū lentus qđ est
plenū ⁊ dr̄ scenolentus a. um. ¶ Hoc sterquilinū nij. stercus vel locus plenus Scenum
stercoribus. Et dr̄ sterquilinū a stercus oris. ⁊ stercus a sterno is. Sterquilinium

Dic mare/ dicq; salū/ dic equora/ dicq; profundū Mare.
Hijs pelagus/ pontū/ freta iungas ⁊ bitalassum
Dic amphitritem/ qui circuit ⁊ terit orbem

¶ Ista nomina sunt eiusdē significationis cum hoc nomine mare ris. ⁊ dicit̄
a meo as. aui. are. qꝛ in continuo meatu id est trāsitu est. ¶ Hoc salū li. a sal sa= Salum
lis: qꝛ aqua maris est salsa. ¶ Hoc equor ris. dr̄ de equus a. um. qꝛ eius superfici Equor
es equa est. i. equalis. nulla ꝓcella mouente mare. Similit̄ mare dr̄ altū. quia
altum ⁊ profundū. ¶ Hoc pelagus gi. de pello is. dr̄. qꝛ pellitur huc ⁊ illuc per Pelagus
procellas ⁊ tempestates. ¶ Hic ponthus ti. a pons pontis dr̄ per contrariū qꝛ Ponthus
nō possit pōtari. i. habere ponte. ¶ Hoc fretum ti. i. mare. Et dr̄ a fretus a. um. Fretum
impauidus/ tutus per contrarium: quia fretum reddit pauidum. ¶ Hoc bita Bitalassum
lassum si. i. duplex mare: vbi duo maria concurrunt. Et dicit̄ de bis ⁊ talassim
grece quod est mare latine. ¶ Hic amphitrites tis. dicitur ab amphi. quod est Amphitrites
circū. ⁊ trites qđ est tritor: quasi circūtritor orbis. et est grecum nomen. Unde
Ouidius in primo methamor. Nec brachia longe ⁊c. Margine terrarū porre
xerat amphitrites. Et est versus spondaicus.

Est meretrix: scortū thays: lupa: capra: chimera. Meretrix
Post nonam prostans nonaria iungitur istis

¶ Ista nomina sunt eiusdem significatiōis hec meretrix cis. Et dicitur mere
trix quasi meretrica id est clara trica. id est pulca vestis. Sed ethemologia est.
Componitur enim meretrix a merces cedis. ⁊ trico tricas. i. impedio impedis
Et dicitur meretrix quasi pro mercede hominem tricans. id est impediens.
Uel deriuatur de mereor mereris: quia meretur precium libidinis.
¶ Hoc scortū ti. a scortes tis. quod est pellis arietis. Uel dicitur a scorton gre
ce quod est dulce latine. ¶ Hec thays idis. proprium nomen cuiusdam mere Scortum
tricis: ⁊ nunc pro omni meretrice accipitur. ¶ Hec lupa lupe. similiter dicit̄ me Thays
retrix. hec capra pre. quia fetet vt capra. Et chimera dicitur meretrix. Unde Lupa
quidam. Omnis reuera meretrix est dicta chimera. Parte leo prima/ media Chimera
caper/ anguis in ima. Non moror cetera exponere qꝛ sensus patet intelligēti
¶ Hec nonaria e. est meretrix prostans in nona vel post nonam. Prostrare
verbum meretricium est nam meretrix prostat ante hostium prostibuli para
ta cuilibet commisceri.

Gausape. Mensale Mappa Manutergiū Mantile

Gausape mensale mappas manutergia dicas
Addas mantile manibus quasi tela vocamus

¶ Ista nomina idem significant. Hoc gausape pis. ꝛ dicitur de gaudium ꝛ sa pio pis. ¶ Hoc mensale lis. de hec mensa se. dicitur. q2 tegit mensam quando comedimus. ¶ Hec mappa pe. de manus ꝛ pio as. q2 piat. i. mundat manus ¶ Hoc manutergium gij. de hec manus ꝛ tergo gis. ꝛ est proprie manutergiū quo manus tergimus. Et potest dici mensale. ¶ Hoc mātile lis. dicitur de manus ꝛ hec tela quasi tela pro manibus.

Miles Eques Tyro

Miles eques tyro tyrunculus atq3 quirites
Atq3 neoptolomus nouus est regnator in istis

¶ Ista nomina significant vnū et idē cū hoc nomine miles cōmunis generis. Unde Ouidius in epistolis. Nescio que subito faceret mihi causa doloris. Et rudis ad partes: ꝛ noua miles eram. Et dr miles a mille: q2 olim mille milites erant in numero. ¶ Hic ꝛ hec eques tis. i. miles de equus equi dicitur. ¶ Hic tyro onis. dicitur de tyro grece qd est fortis latine. Et est tyro nouus miles nouiter ad militiam electus sic dictus: quia fortis ad hoc officium solet eligi: vel quia ad querendum probitatem se angustiat/ laborando per diuersa regna. Unde ꝛ tyro grece dicitur angustia latine. Et de tyro hic tyrunculus li. et hoc tyrociniū nij. noua militia officium tyronis/ rudimentū/ initium/ nouitas militie. ¶ Hic quiris tis. dicit de quirinus ni. i. romulus qui condidit romā: ꝛ proprie quiuis ciuis romanus dicitur quiris. ¶ Hic neoptolomus lomi. dicitur a neos quod est nouū: ꝛ prolomus miles quasi nouus miles. Uel a neos nouū: et tholomo regno/ quasi de nouo regnans: ꝛ neoptolomus dicebatur pyrrus filius achillis.

Maceria

Maceriam vel maceriem dic esse domorum.
A pariete venit paries qui iungitur istis
Sed muros proprie vel menia dicimus vrbis
Dicitur ac vallum palis cum vimine factum
Hinc inuallare res est includere vallo
Sepibus ꝛ septis includitur ortus ꝛ atrium
Indago syluas syluisq3 latencia claudit
Hinc indagare res explorare latentes

¶ Ista noīa sunt idē in generali sed differūt in speciali. Hec maceria e. vel maceries ei. dr a macron quod est longū. ¶ Hic paries tis. de par ris. i. equus. Et ppue ista nomina pertinent ad domos ꝛ mansiones includendas. ¶ Hic murus ri. ꝛ hec menia orū dicunt de munio is. p defendere: ꝛ ppue sunt vrbis vel ciuitatis quas muniunt. i. defendunt. ¶ Hoc vallum li. de vallus valli. Et est vallus id est palus. scz lignum acutum quod figitur in terra (anglice a stake.)

de validus a.um. quasi validus palus. Et hoc vallum li. concathenatura que fit de palis super aggerem. Uel valluz est ipse agger scz illud molle qd e terra erigitur vt custodia pretendat. Et est vallum inter murum et fossam: sic vallu li. est locus munitus per vallos .i. palos. Unde Galterus in alexadreidos. No opus est vallo idest castro. Nota versus differentiales valloz. Est vallus palus circa castru preacutus. Nexio paloz sibi mutua sit tibi vallum id est locus qui munit talis connexio virgarum dicitur vallum. et de vallo dicitur vallo as. are. id est munire cum vallo: et invallo as. id est intus vallare/includere. Hec seps sepis: et hoc septum ti. dicuntur de sepio sepis sepivi. Et sunt pprie sepes et septa munitiones facte circa ortos et arta sata cum virgis et viminibus vel spinis. Hec indago inis. proprie est inquisitio vel interrogatio: sed hic ponitur pro muniminе facto circa sylvas et portas. Et dicitur de indago as. avi are. i. inquirere/explorare res latentes. Vallus Vallum Seps Septum Indago

Intimat/insinuat/enucleat atqz revelat
Designat/detigit/edisserit atqz retexit
Publicat et pandit/enodat atqz serenat
Nunciat/exponit/elucidat atqz serenat
Explicat extricat declarat et manifestat
Exprimit et reserat/propalat et indicat atqz
Notificat verbis his sensus convenit idem
Expedit evolvit aperit nudatqz recludit

Omnia ista verba sunt eiusdem significationis cu hoc verbo manifesto as are. qd dicitur de manifestus a. um. Intimo as. avi. are. de in/et time grece qd est mens latine. Insinuo as. avi. are. de in/et sinuo as. coponitur. Enucleo as are. de e/prepositione et nucleo as. are. quod dicit de hic nucleus clei. Revelo as. avi. are. de re/et velo as. are. Designo as are. de de/et signo as. vnde Horatius. Quid non ebrietas designat aperta recludit: idest quid est ita secretum qd ebrietas no revelat. Juxta illud. Ebrius insipiens pueri dicent tibi veruz. Retego gis. retexi de re/et tego gis. Edissero ris. rui. de re/et dissero ris. Retexo is. de re/et texo is texui. Publico as. de publicus a. um. i. publicum facere. Pando pandis pandi re. passum passu in supinis et fm aliquos pansum pansu in supinis. Enodo enodas de e/et nodo as. Promo mis. prompsi promere promptu promptu in supino. Et componitur depromo/expromo. Edo edis edidi edere. de e/et do das. Nuncio as. are. de nuncius cij. et coponitur a nuncio as. Denuncio as. Renuncio as. are. Expono nis. exposui exponere: de ex et pono ponis posui. dicitur. Elucido as. are. de e/et lucido lucidas. Sereno as. avi. are. de serenus a. um. Explico as. explicui vel explicavi. de ex et plico as. Extrico cas. avi. are. de ex/et trico cas. id est impedire. tardare/morari. Declaro declaras declaravi declarare. de de/et claro as. quod non est in vsu. Exprimo exprimis expressi exprimere expressum expressu in supino: de ex/et premo premis dicitur. Resero as. de re/et sero as. dicit. Propalo as. propalavi propalare: idest aperte vagari secundum Papiaz Indico as. avi. are. de in et dico dicas dicitur. Notifico as. avi. are. dicit de nosium et facio facis. Expedio expedis expedivi expedire/id est manifestare. Manifesto Intimo Insinuo Enucleo Designo Pando Promo Nuncio cu suis compositis Extrico Declaro Propalo Expedio

Unde Persius in primo. Quis expediuit psittacū suū chere .i. manifestauit.
Euoluo ¶ Euoluo euoluis euoluere componit de e/ ꝛ voluo voluis volui voluere vo-
Aperio lutum volutu in supinis dicitur. ¶ Aperio aperis aperui: de ad ꝛ perio peris.
Nudo as. nudaui nudare de nudus a. um. dicitur. Recludo recludis reclusi re
cludere: de re ꝛ claudo dis. clausi.

Morior Interit expirat moritur defungitur atqꝫ
Occumbit vel obit: dissoluitur examinatqꝫ
Excidit exalat: discedit eis sociatur.
Interit occumbit mortem signant violentam
Ad naturalem concordant cetera mortem
Et potes illud idem complexa dicere voce
Tollitur e medio/ nature debita soluit
Nature nostre soluit generale tributum
Clausit presentem supremo funere vitam
Carcere corporeo resolutus spiritus exit
Mortuus est mundo victurus postea christo

¶ Uel prosaice sic. Presentis vite cursum feliciter terminauit vel ꝯsummauit
Uel sic. De corporeo spiritus se relaxauit ergastulo. Hic ponunt verba eiusdē
significationis cū hoc verbo morior eris vel iris. mortu⁹ sum mori vel moriri.
Et primo docet quot modis pōt dici iste hō morit: ꝛ hoc primo vnico verbo.
Intereo Secundo rōne metrica: ꝛ tercio rōne prosaica. Primo ibi. Interit. scdo ibi Tol
Expiro litur ꝛc. Tercio ibi Presentis vite. ꝛc. ¶ Intereo is. interiui vel interij interire.
componit de inter ꝛ eo is. ¶ Expiro as. de ex ꝛ spiro .i. morior. ¶ Nota ꝙ mo
rior ſm Hug. fere vbiqꝫ inuenit ſm terciā ꝛ quartā cōiugatione: ꝛ caret supi-
no. deberet eñ facere mortū: qđ exigit mortuus: vel moritū tu. qđ exigit mori
Defungor turus: neutꝝ tñ est in vsu. Unde mortuus a. um. cōponit semimortu⁹ a. um. ex
Occumbo parte mortu⁹. Et đr morior de mors tis. ꝛ est deponens. ¶ Defungor ris. de
Obeo functus sum defungi: de re ꝛ fungor deponens. ¶ Occumbo bis. bui. bere. bi-
tum. tu: de ob ꝛ cumbo bis. Et docet autor ꝙ ista duo verba scꝫ interit ꝛ occū-
bit significāt mortē violentā vel a vi illatā: et qñ aliquis submergit vel suffo
cat vel cōburit vel trucidat vel hmōi. Oīa alia significant mortez que accidit
naturaliter homini. ¶ Obeo bes. biui. ire. vel obij. de ob ꝛ eo is. cōponit. Dis-
Exanimo soluor ris. dissolut⁹ sum. dissolui verbū passiuū de dissoluo is. ꝛ cōponit de dis
Excido ꝛ soluo is. ¶ Exanimo as. aui. are. verbū neutrū pro mori: in alia significatiōe
Exalo p interficere est actiuū: ꝛ componit de ex/ ꝛ animo as. qđ dicit de animus mi.
Decedo ¶ Excido is. cidi. cidere. media correpta caret supino. componit de ex/ ꝛ ca-
do dis. ¶ Exalo as. aui. est ꝓprie expirare/ exsufflare. Uñ Uirgili⁹. Animā me-
dios exalat in ignes. ¶ Decedo dis. cessi. dere. de de/ ꝛ cedo cedis componitur.
¶ Postea docet quomodo sententia cuiuslibet verbi positi potest dici in ora-
tione metrica. ꝛc. Tollitur e medio idest isto mūdo qui est medius inter celuz
ꝛ terram. Uel sic. Nature debita soluit quia (teste Horatio) cuncta suum repe-

tunt. Uel sic. Iste clausit vitam presentem supremo funere idest vltima morte Notabile
Uel sic. Spiritus resolutus a carcere corporeo exit id est decedit. Uel sic. Iste
est mortuus mundo. Uel sic. Decessit mundo victurus postea christo: plaice
presentis vite. ¶ Consummo as. are. i. terminare/finire/perficere/ ad effectuz Consummo
deducere. ¶ hoc ergastulum li. i. carcer corporis in quo anima in hac vita te Ergastulum
netur tanq̄ in carcere. Et dr ab erge quod est labor & stolon missio: et proprie
est carcer ad quem relegati mittebantur: et ibi continue laborant operantes
omnia sibi iniuncta. Ergastula dicuntur vincula & compedes: quibus illi qui
erant in ergastulo ligabantur.

Funus & exitium letum mors excidiumq̄ — Mors
Adde necem vel perniciem simul & libitinam
His obitum simul interitum coniungito fatum
Quod minime libeat sic est libitina vocata
His exterminiū simul occasum sociamus

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hec mors tis q̄
dicitur de mordeo es. ¶ hoc funus eris. & dicitur a funis is. & est proprie cada- Funus
uer sic dictum a funibus accensis idest candelis quos ante feretrū ante vsum Exicium
papyri reges cera circūdatos ferebant. ¶ hoc exicium cij. de exitus tus. tui. Letum
¶ Letum ti. de leo les [illegible] est deleo es. quia delet vitam. hoc excidium dij. de
ex & cido dis. dicitur. ¶ Necis neci necem a nece. cuius nominatiuus non est Nex
in vsu quem tamen posuit Ambrosius super egesippum dicens. Et erat mor-
tuorum nex plurima. Et dicit de neco as. aui. vel necui are. ¶ hec pernicies pernities
& dicitur de perneco as. ¶ hec libitina ne. de libeo bes. per contrarium quia Libitina
minime libet. Item libitina inuenitur pro feretro quo mortuus deportatur.
Et libitina est dea libidinis: & tunc dicitur de libido vel libet. ¶ Obitus tus. tui. Obitus
de obeo es. dicitur. ¶ hic interitus tus. tui. de intereo is. interiui vel interij.
¶ hoc fatum ti. a for faris fari dicitur. ¶ hoc exterminium nij. de ex/& hic ter
minus ni. ¶ hic occasus sus. sui. de occido dis. quod de ob & cado cadis. dicit. Exterminium
id est componitur.

Est linter lembus scapha proza liburna faselus Nauis
Nauis nauicula puppis ratis atq̄ carinā
Et cum classe sclataria vel motoria celox
Cymba biremus eis coniungitur atq̄ triremus
Quam regit ordo triplex: hanc dicimus triremū
Quam regit ordo duplex dicimus esse biremum.

¶ Ista nola vnum & idem significant cū hoc nomine hec nauis uis. ui. dicitur

de no nas aui. are. vnde hec nauicula le. ⁊ hec nauicella le. ambo diminutiua. hic ⁊ hec naualis ⁊ hoc le. locus vbi naues stant scz portus. vel locus vbi fabricant̃: hoc textrinũ vocat̃. ⁊ hoc naulum / precium pro transfretatione datũ.

Linter **Lembus** **Proza**

¶ hic linter tris. a limo nis .i. nauicula quia vadit super aquam quasi limendo. ¶ hic lembus lembi a lego legis dicit̃. hec scapha phe. habet nomen ꝗd vulgus imposuit. hec faselus li. feminini generis: a fase ꝗd est transitus dicit̃. Unde Luca. Tenui suffi̾ata faselus. ¶ hec proza re. est prior pars nauis: ⁊ dr̃ de prior. hec puppis pis. pi. est posterior pars nauis. Ponunt̃ tamen aliquando proza ⁊ puppis pro tota naui.

Liburna **Nauicula** **Carina** **Sclatarea**

¶ hec liburna ne. a liburno quodã populo dicitur. ¶ hec nauicula le. de nauis dicit̃. ¶ hec ratis ratis ti. de ratus a. um. ¶ hec carina ne. dicitur de caries ei. Uel carina quasi currina. a curro ris. dr̃ hec classis sis. si .i. multitudo nauium. Et dr̃ de calon ꝗd est lignum. ¶ Sclatarea est genus nauis: id est nauis pyratica: ⁊ dicitur de hoc clata te. ꝗd similiter est genus nauis. Motoria e. dicitur de moueo es. ui. uere. ¶ hec cymba be dicitur de cumbo vel de scando dis. quia scandit mare ⁊ tunc subtrahitur s.

Celox **Biremis**

¶ hec celox ocis. a celeritate dicitur (anglice a balynge) ¶ hec biremis mis. vnde Lucanus. Quem contra non longa vecta biremi. Appulerat scelerata manu. ⁊ c̃. Et est biremis nauicula hñs duplicem ordinẽ remoꝝ. Triremis est nauis habens triplicẽ ordinẽ remoꝝ. de tris ⁊ remus componit̃.

Nobilis

36 novitas

Strenuus / ingenuus / illustris idem generosus /
Insignis / preinsignis / ⁊ inclytus / egregiusqꝫ
Istis patricius preclarus nobilis assit
Debes predictis precluis addere si vis

Strenuus **Generosus** **Patricius** **Preclarus**

¶ Omnia ista noĩa sunt eiusdẽ significationis cũ hoc noĩe hic ⁊ hec nobilis et hoc nobile ꝗd dicit̃ de hic ⁊ hec notabilis ⁊ hoc le. ¶ Strenuus a. um. de hec strena ne. dicit̃. Ingenuus a. um. de in / ⁊ genus. hic ⁊ hec illustris ⁊ hoc illustre de illustro as. dicit̃. Generosus a. um. de genus ris. dicit̃. hic ⁊ hec insignis et hoc ne. de in / ⁊ hoc signũ ni. Inclitus a. um. de in / ⁊ cleos quod est gloria dicit̃ Egregius a. um. de ex / ⁊ grex gis. vnde egregius quasi extra gregem positus. ¶ Patricius a. um .i. nobilis: ⁊ vocabant̃ patricij nobilissimi romani quorum nomina litteris aureis scribebantur. hij ⁊ patres propter excellentiam dignitatis fuerunt appellati. Et dicitur patricius de pater tris. ¶ Preclarus a. um de pre ⁊ clarus a. um. hic ⁊ hec precluis ⁊ hoc preclue .i. valde nobilis. de pre ⁊ cleos gloria.

Nemus

Lucus / silua / nemus / vimen / virgulta / viretum
Istis arbustum sociemus ab arbore dictum
Necto nemus: silua sileo: dat lucco lucus
Lucarius luci custos: lucrũ quoqꝫ lucar.

Lucus

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic nemus ris. ¶ hic lucus ci. ⁊ dicit̃ de luceo ces ꝑ contrariũ qr ibi minime lucet. Uel potest dici lucendo crebris luminibus: qr in eo lucebant cerei propter lucis tenebras quia ibi fiebant sacrificia dijs. Unde hic lucellus diminutiuũ.

¶ hec sylua ue. a xilon qđ est lignū q2 ibi ligna ceduntꝰ. vel sylua dicitꝰ a xilen **Sylua**
qđ est vastitas vel silentia: q2 in silua sunt loca vasta ꝛ deserta ꝛ silentio plena
Ista autoꝛ dicit q dr de sileo es. ¶ hoc nemus ris. ſm istū autorem de necto **Nemus**
tis dicitꝰ ſm huguī. de hoc numen inis. eo qđ est plenū numinibus ibi sacratis
et sculptis. Unde nemoꝛosus a. um. ¶ hoc vimen inis. de vireo es. dicitꝰ. Uñ vi **Uimen**
mineus a. um. ꝛ hoc viminetum ti. locus vbi vimina abundant. ¶ hoc virgul **Uirgultum**
tum ti. de hec virga ge. dicitur. ¶ hoc veretū ti. de vireo es. dicitur. Et est vi= **Uiretum**
retum locus viriditate plenus ſcꝫ viridariū. ¶ hoc arbustum ti. de arboꝛ ris **Arbustum**
dicitur. hic lucarius rij. est custos sylue (anglice forster) ꝛ dicitꝰ de hic lucus ci. **Lucar**
¶ hoc lucar aris. i. preciū qđ accipitꝰ pro luco: vel pro lignis venditis de luco/
vel pro pastura luci. ¶ Uel lucar est om̄e lucrū qđ habetꝰ de luco (anglice pal
buage or wilement.

Retracto/referoq3/retexo/recenseo narro

¶ Uerba ista idē significant qđ narro as. aui. are. Et est narro actiuū: q2 com **Narro**
ponitur enarro as. aui. renarro as. aui. are. ¶ Retracto as. aui. are. de re. ꝛ tra **Retracto**
cto componitur: Uel est frequentatiuum de retraho is. retractum tu. u in o/ fit
retracto as. ¶ Refero refers retuli referre: de re ꝛ fero fers. ¶ Retexo is. texui **Refero**
ere. retextū tu. in supinis. de re ꝛ texo is. ¶ Resenseo es. sui. sensum su. ſm hu= **Recenseo**
gui. in supinis. de re. ꝛ censeo es. componitur.

Negligit/ꝛ spernit/aspernaturq3 refutat
Contemnit: renuit: simul abnuit: atq3 recusat
Et paruipendit; [et] vilipendit in istis

¶ Ista verba idem significant cum hoc verbo negligo gis. qđ cōponitꝰ de nec
ei lego gis. abiecta c/ assūpta g. ꝑ adiectionē. si eīn mutaretꝰ e in g oporteret q **Negligo**
g esset de ꝑcedēti syllaba qđ nō potest esse. vt dicit hug. Sperno is. spreui. ere.
spretum tu. in supinis. vnde hic ꝛ hec ꝛ hoc spernax nacis qui frequenter alios **Sperno**
spernit. Uñ hec spernacitas atis. spernusculus a. um. i. aliquantulum spernax.
Sperno is. re. spreui spretū tu. in supinis. componitꝰ cū ad. et dr aspernoꝛ aris.
verbum deponens in eodem sensu cum sperno. ¶ Refuto as. aui. are. de re. et
futo as. aui. are. i. arguere/ conuincere/ confundere. ¶ Cōtemno nis. cōtempsi **Refuto**
re. ꝛ contemptū tu. in supinis de con. ꝛ temno nis. ¶ Renuo is. nui. re. de re. et
nuo is. Abnuo is. de ab ꝛ nuo. ¶ Recuso sas. saui. are. de recudo dis. recudi. re. **Renuo**
recusum su. u in o. fit recuso as. Uel componitur de re ꝛ cuso as. frequentatiuū **Recuso**
de cado dis. ¶ Paruipendo dis. di. ere. paruipensum su. a paruus a. um. ꝛ pen
do. Et similiter vilipendo dis. di. re. ꝛ nihilipendo dis. ꝛ floccipēdo is. nausipē= **Paruipendo**
do. omnia pro contemnere ponuntur.

Stragula/cēto/thoꝛal/puluinū/culcitra/lodex
Est et puluinar: et filtra tapetibus addas
Cum ceruicali: ceruici dante caloꝛem.

¶ hic ponuntur diuersa nomina que oꝛnamenta lecti sunt. ¶ hec stragula le.
vel hoc stragulum li. vestis est discoloꝛ que ꝛ toga dicitur. Et dicitur de sterno

Cento

is. straui. sternere. et dicitur sic: quia amictu vel in strato apta sit. ¶ hic cẽto onis et dicitur cantor vel puluinar vel velum de multis pannis. Uel cento est ille qui facit ipsum filtrum. Item cento dicitur fetor ex assuetudine libidinis veniens Cento vt quidam dicunt est panniculus cum quo meretrix inguina virorum post coitum tergit. Uersus. Est cento cantor/filtrum/filtri quoq; factor. Cẽto puluinar sit pannus/sic quoq; velum. Est cento fetor: sit et hinc meretrix quoq; cẽtrix. hec centrix icis. id est meretrix. et dicit de cento onis. vel de centum propter multitudinẽ. ¶ hoc thoral lis. et hoc thorale lis. est quicquid in lecto sternitur et etiã lõga mappa. et dicitur de thorus ri. hoc puluinum ni. de puluis dicitur. ¶ hec culcitra tre. de calco as. vel de culus li. et circa quasi circa culum. hic lodex cis. quicquid loco sternitur. a lauo as dicitur. ¶ hoc puluinar aris quasi puluinar de pluma me. dicitur.

Thoral
Puluinum
Culcitra

Filtrum
Tapes

¶ hoc filtrum tri. proprie est sponda siue pes lecti: inuenitur tamen pro lecto quandoq; pro ornamento lecti. hic tapes tis. et hoc tapetum ti. et tapetis tis. in eodem sensu a sterno nis. et pes pedis eo ꝙ sternitur pedibus. ¶ hoc ceruical lis. de ceruix cis. dicitur et caleo es.

Lunula: luna: perichelides: torques: et inaures.
Pectoris est proprie spinter: paritera; monile
Ornatus colli sit torques: et auris inauris.
Anulus est manuũ/sunt armille scapularũ
Atq; perichelides: exornant brachia nymphe.

¶ Lunule sunt genus monilis. et proprie lunule sunt auree dependentes ad similitudinẽ lune facte. quibus mulieres ornare solent pectus suum (anglice a lytell mone/or a moche/or a baralyk amende. ¶ Murenula (anglice a poldẽ heme/or a bawderyke) et fiebant in finibus vestimentorum contexte ex diuersis coloribus reg̃. ¶ Perichelides (anglice a bee/a bwed a thyng in theyre: a womans arme/or the porfell at the ende). Mutatoria (holy day clothynge). Olfactoriũ (a boxe with oyntement). Perichelides dicit a peri quod est circũ et chiloum crurum quasi circa crura.

Murenula

Perichelides

Peplum

Flammea: flammeolũ: cũ vitta: fascia: peplum.
Dextreolas: addas armillas: atq; monile
Sertum crinale: spinter: vel fibula: mitra
Anulus: et gemma: lymbus: cyrotheca tyara
Istis pilliolum coniungas atq; galerum
De tricatura mulieribus est sua cura.

Uitta

¶ hic ponunt ornamenta quibus mulieres vtuntur. hoc flammeum flãmei. Unde hoc flammeolum li. de hec flamma dicitur. hec vitta te. de vincio vincis ci et ligare. ¶ hec fascia cie. quedã ligatura. vnde hec fasciola le. diminutiuum

De fasciis cis. ¶ Hoc peplum pli. primitiuũ vel de pello lis. vt quidã volunt qr Peplum
pellit frigus a capite. Omnia ista sunt ornamenta capitis. ¶ Hec armilla le. armilla
de armus mi. i. brachium: ornamentum brachij. Et similiter hoc monile lis. a
moneo nes. ⁊ hec dextriola le. a dextra tre. Et hoc sertum serti de sero seris.
¶ Hoc crinale lis. ornamentum circuiens crines. ¶ Hec spinter indeclinabile Spinter
vel spintris in genitiuo a spina ne. (anglice a pynne) vnde spinterculum li. di=
minutiuũ. ¶ Hec fibula le (anglice a lasse: or a boton) vnde fibulo as. Et est fi= Fibula
bulare ligare vel vincere cum fibula: ⁊ est fibula quoddam firm aculum. mitra
¶ Hec mitra tre. de mitos quod est filum ⁊ traho is. quia cũ diuersis filis con
trahitur ⁊ contexitur. ¶ Hic anulus anuli de anus: propter rotunditatem.
¶ Hec gemma me. a gummi dicitur propter claritatem. Unde in libro lapidũ Anulus
Gemmis a gummi nomen posuere priores. ¶ Hic lymbus lymbi. est orna= Gemma
mentum circa extremitatem vestis: scʒ fascinola quedam. ¶ Hec cyrotheca ce Lymbus
dicitur a cyros grece quod est manus latine ⁊ theca positio: quasi impositio cyrotheca
manus. ¶ Hec tyara tyare. ornamentum est capitis. Unde Juuenalis. Et fri Tyara
gia vestitur bucca tyara. ¶ Hic pile⁹ lei. Unde hic pilleolus li. diminutiuum/ Pileus
de pilus li. dicitur. ¶ Hic galerus ri. a galeon quod est corium dicitur. Quia Galerus
totus de corio factus est galerus. ¶ Construe sic vltimũ versum de tricatura Constructio
sic incipe constructionem ibi. Mulieribus sua cura id est sua sollicitudo est de
tricatura crinis. pretiamus / 20

Urceus vrceolus est vrna vel amphora testa Phyala
Olla vel ydria vas vini dic esse lagenam proterms / 20
Obba vel onoforum vel orca fidelia vas est proprie / 20
Ampullas phyalas/ his bullas associamus
bullas hijs iungo diotas

¶ Hic ponit autor diuersa nomina vasorum vel ollarum. Hic vrceus cei. Un=
de hic vrceolus vrceoli. diminutiuũ de orce quod est capere vel recipere.
¶ Hec vrna vrne de vrgeo ges: qr vrgeat collum scʒ quedam mensura quam Urna
quartarum quidam dicunt. Item vrna vas est proprie quod pro condendis
defunctorum cineribus adherere solet. Unde hec vrnula vrnule diminutiuũ.
¶ Hec amphora dicitur ab am quod est circum ⁊ foros ferre: quia circumfer= Amphora
tur per ansas. hec ansa est auris per quam fertur olla.
¶ Hec testa teste/ de testus a. um. Et est testa quedam olla. Unde Oratius. Testa
Quo semel est imbuta recens seruabit odorem. Testa diu ⁊c. Item Mathe⁹
vindocinensis. Consuetudo sapit naturam teste saporis. Quem noua conce=
pit immemor esse negat. ¶ Hec olla le. de oleo oles dicitur: quia olet in liquo Olla
re primo imposito. ¶ Hec ydria e. est vas aquaticũ: ab ydros quod est aqua di Ydria
citur. ¶ Hec lagena ne. de latus a. um. ⁊ hec gena: quia latam habet genam: ⁊ Lagena
est vas vini. Unde Uirgilius. Primos iudice francigena sacco portat auena:
Aut bacchi vena ciato cratere lagena. Et lagena est quedam mensura vini/
vel alterius (anglice a galon) ¶ Hec obba be. quoddã vas habens nomẽ Obba
no quem facit quando funditur de eo aliquis liquor. ¶ Hoc onoforum ri. ab Onoforum
onos quod est asinus ⁊ foros ferre quia solebant portare illa vasa. Et vocant
(anglice a costrill). ¶ Hec orca ce. de orcos quod est capere. ¶ Hec fidelia lie. Fidelia
vas a fidelis: quia fideliter seruat liquorem impositum. Unde Persius. Disce
nec inuideas q̃ multa fidelia putet. In locuplete penu.

Ampulla. Phiala

bulla

¶ Hec ampulla le. dicit de am quod est circum ⁊ pulla inflatio: vel ab am. et pello lis. q᷑ circūpellitur in ventrem. ¶ Hec phiala le. ab alan quod est vitrū: quia vas vitreū est. Hec bulla le. dicitur: quia inflata est sicut bulla que est tumor laticis: adest aque.

Pinguedo
predictis
popisma

Sumen ⁊ aruina sagimen pinguedo sagina
Abdomen vel adeps predictis adde popisma

Pinguedo

¶ Ista noīa sunt eiusdem significationis cū hoc noīe hec pinguedo inis: id est sagimen nis. a facio as. ⁊ plerīq; producunt mediam sylabam. Unde quidā. Egredior limen currum paro posco sagimen. Detulit ancilla coitum peto noluit illa. Et de sagimen dicit saginnosus a. um. ⁊ hec saginositas tis. ¶ Hoc sumen nis. de sus suis dr̄. hec aruina ne. de aruum. ⁊ hec pinguedo nis. de hic ⁊ hec pinguis ⁊ hoc pingue: hec sagina ne. ¶ Hoc abdomen inis. de abditus a. um. Et hoc omentū ti. quoddā intestinū: ⁊ est pinguedo que est in intestinis porci: ⁊ maxime porci siluestris ⁊ feri. Omentū dicitur ab omen: ⁊ est mappa ventris: vel illa membrana que continet maiorem partē intestinorum. ¶ Hic adeps adipis. componitur de ad ⁊ hoc epulum li. q᷑ pinguedo solet addi epulis. Unde adipiscilus li. paruus adeps: vel adipatus a. um. adipe conditus. Et hoc adipatum ti. quodlibet edulium adipe impinguatū. Hoc popisma tis. dicitur a popos grece quod est pinguedo latine.

Omentum

Popisma

Prostibulum
proseuca

Fornix prostibulū genethea crepido lupanar
Predictis tegetem coniungas atq; proseucam

Fornix

¶ Ista nomina idem significant: scz domū meretriciā. ¶ Hic fornix cis. penultima genitiui correpta dicit de fornix quod est arcus lapideus: q᷑ in hmōi fornicibus meretrices solebant meretricari. Unde fornicor aris. id ē meretricari ¶ Hoc prostibulum li. de prosto as. dicitur. ¶ Hoc genetheum thei. dicitur de genethea quod est mulier ⁊ thesis positio. Et est genetheū locus vbi mulieres imponunt ad fornicandū. ¶ Hec crepido nis. ꝓprie est ripaꝝ vel arbuti saxi vel rupis vel montis extremitas altitudo vel sūmitas. Ponitur quandoq; tn̄ pro cauerna vbi vie cōueniunt in qua pauperes solebant latitare ⁊ mendicare: ⁊ etiam meretrices fornicari cū pertranseuntibus viā. Et dicit de crepo as pui. pare. ꝓ sonare: q᷑ ibi frequēs sonitus est ventoꝝ ⁊ aquaꝝ. ¶ Hoc lupanar aris: de hec lupa lupe: qđ idem est quod meretrix dr̄. ¶ Hec teges tis. de tego gis dicit. Et est ꝓprie parua domus que ⁊ tugurium dicitur scz casula quam sibi faciunt custodes vineaꝝ: vel pastores ad sui tegimen. Et in hmōi tegete solent meretrices meretricari. Et ideo ponitur pro lupanari. ¶ Hec proseuca ce. dicitur a proth quod est procul ⁊ eu qđ est bonū quasi procul a bono.

Prostibulum
Genetheum
Crepido

Lupanar
Teges

Sarcina
Pondus

Sarcina sarcinula pondus clitellaq; fascis
Fasciculus vel onus globus ⁊ moles ⁊ aceruus

¶ Ista nomina vnum significant: hec sarcina ne. proprie onus vel pondus qđ ex carne fit. Caro enim pondus facit: ⁊ hinc quodlibet pondus sarcina dicit. vel a sarcinandis rebus insimul. Un̄ hec sarcinula le. ⁊ hec sarcinella le. ambo

diminutiua. Et sarcino as. aui. are. qd componitur desarcino as .i. deonero as Exarcino as. idem. Insarcino as id est intus vel valde sarcinare. Et est actiuũ cum suis compositis sarcino. ¶ hoc pondus ris. de pondeo es dicitur. ¶ hec clitella le. est tantũ pondus quantum asinus portare potest: et sm quosdam dicit de cleo es. quod est gloriari quia gloriosum est portare vel ducere huiusmodi onera. ¶ hic fascis cis. i. onus. Unde hic fasciculus li. diminutiuũ: et dicit de facio cis. ¶ hoc onus ris. Unde hoc onusculũ li. et onustus et onero as. et scribitur sine aspiratione. ¶ hic globus bi. ppie quodlibet solidum et rotundum et ponitur pro admiratione aliarum rerum. ¶ hic aceruus acerui ab acer dicit Et est aceruus cumulus terre

Pondus
Clitella

Panes artocopi pastille liba placente
Jungitur artocrea simul artocasius istis
Et quia materia fruitur vice materiati
Additur his simula pariter simulago siligo

Panis

¶ Autor ponit hic diuersa nomina panis. Et dicit panis a pan/ qd est totum/ quia cum omni cibo sumitur. ¶ Artocopus componit ab artos panis: et copos labor. i. panis cũ magno labore compositus. hic pastillus li. diminutiuũ siue potius deriuatiuũ de hec pasta paste. ¶ hoc libum bi. de libo as. i. sacrificare. ¶ hec placenta te. de placeo es. quia placet gustui. ¶ hec artocrea cree dicit de artos panis et creos caro. i. panis cum carnibus confectus. (anglice a pye). ¶ hic artocasius sij. de artos et caseus (anglice a flawne) et qz materia sepe ponitur pro materiato: vt aurum ponit pro anulo qui est ex auro: ideo hec simula le. potest dici panis qui fit ex simula. Et simula est flos tenuissimus farine: et etiã simulago. Et siligo dicitur genus frugis. Et ponit pro pane qui fit inde. Et dicitur simula et simulago de simul aduerbio. Theologus simulã florem fert esse farine. Item panis factus ex siligine dicit siligo. ¶ hec siligo inis. est quoddã genus tritici sic electum ab alio. Nã in pane species eius est pcipua Unde quandoqz tenuissimus et purissimus flos farine dicit vt sit panis nobilissimus. Unde Juuenalis. Sed tener et niuens molliqz siligine factus. Et dicitur siligo a seligo gis sm catholicon.

Artocopus
Libum
Placenta
Artocrea.
Artocasius
Siligo

Palla palliola clanis est cum ciclade palla
Ast abiles manibus: mantellos iungimus illis
Dant pelles pallis matrix beuer et cyrogrillus
Jd quoqz cuniculus dant asinus et lacerones
Sed vestes que sunt de solis pellibus he sunt
Pellicium reno quibus endromade sociantur

Pallium.

¶ In primo ponit autor ea noia que conueniũt in significatione cũ pellibus cũ quibus pallia debẽt foderari. Et vltimo ponit illarũ vestiũ noia que tantũmodo sũt de pellibus. Primo dicit qz ista noia conueniunt in significatione. ¶ hoc palliũ lij. dr de hec palla le. qd dr palliũ mulieris. Uel dr palliũ a pellibus vñ fiebant.

h.i.

p~~u~~ino. Sed modo palliu͂ dr quoddā genus panni ex serico. Un͂ hoc palliolū li. diminutiuū: ₇ pallio as. are. pallio tegere/vel occultare/vel induere/vel ornare. Re pallio as. suppallio as. idest sub pallio latitare vel latenter occultare. et

Clamis — est actiuum cum suis compositis. ¶ Hic clamis dis. idē est qđ pallium. hec ciclas dis. a cilon qđ est rotundū. hec palla le. a palim dicit̄. hic mantellus li. dr

Beuer — de manus ₇ telon qđ est longū quasi ad manus tela vel lōgus. ¶ Hec matrix cis. est animal cuius pellis conueniens est mantellis. hic beuer ri. ₇ hic cyrogrillus li. qui fm̄ istū autorē vt apparet vocat̄ (anglice a squyrell) fm̄ alios puta Isido. Papiā ₇ hugu. est herinacius scz animal spinosum manus herina-

Asinus
Lacero
Reno
Endromada — cio. hic cuniculus li. de hec cuna ne. dr. hic asinus ni. est animal cuꝰ pellis apta est vestibus. Un͂ Bernardus. Siluester asinus obrepat. hic lacero onis. aliud animal seruiens ad hoc. hoc pelliciū de pellis dicitur (anglice a pylche) ¶ Hec reno renonis: vestis quedam de pellibus qua vtuntur longobardi. ¶ Hec endromada de. vel endromis midis. spissa vestis de pellibus arietinis ab endros grece qđ est aries latine.

~~Inde~~ parvitas

Paruulus ₇ pusio puer infans atq̧ pusillus
Inde pusillanimes animi ratione pusilli.

Paruulus
Pusio
Puer
Pusillus — ¶ Ista nomina cōueniunt in significatione. hic paruulus li. diminutiuum de paruus. Et potest declinari paruulus la. lum. ¶ hic pusio nis. de pupus. a um id est paruus a. um. ₇ est pusio paruus infans vel puer. Un͂ Juuenalis. Nōne putas alius tecum q̄uis pusio dormit. ¶ hic puer pueri a punio is. dicit̄: qz debet puniri sepe ne delinquat. hic ₇ hec infans tis. ab in ₇ fans componit̄/ quasi non fans id est nō loquens. ¶ hic pusillus li. Et potest declinari pusillꝰ a. um. a pusio dicitur diminutiuum. Et componitur cum hic animus mi. ₇ dicitur pusillanimus a. um. vel hic ₇ hec pusillanimis. ₇ hoc me. id est pusillum habens animum.

Ponthus Letofagus syrtes acroceramina syrtis (sunt)
Syrenes estusq̧ ceramina scylla carybdis
Fluminis est vortex ponthi dic esse carybdim

Lethofagus — ¶ Autor docet hic que sunt pericula maris. Dicēs q sunt ista. hic letofagus fagi. ₇ lothos dicit̄ de lethe. Et est quedam arbor cuius succus gustatus ꝯfert obliuionē. Et cōponit̄ lethos cum fagin qđ est comedere: ₇ dicit̄ hic letofagꝰ fagi. i. fructus illius arboris qui valet ad irritandū amorem. Sed hic videtur poni pro quodā periculo maris. Un͂ Ouid. de remed. Illic lethofagus illo syrenis in antro. Esse putes remis adijce vela tuis.

Syrtes
Acroceramina — ¶ Syrtes est ꝓpriū nomen cuiusdā mulieris mutate fm̄ fabulas in monstꝝ marinū. ¶ hec acroceramina oꝝ: dicunt̄ illud idem qđ mōtes fulminati: ₇ est piculum in mari. Et dicit̄ de acros qđ est mons ₇ hec ceramina ceraminoꝝ: dr illud idem qđ sunt saxa preeminentia in mari ad instar cornuū. Et ceramina ceraminoꝝ de seros qđ

Syrtis — est cornu ₇ amnis nis. Unde ceramina quasi cornuta amnes. ¶ hec syrtis tis de syren quod est tractus dicitur: ₇ sunt syrtes loca periculosa in mari.

Syrens — ¶ hec syrena syrene. ₇ hec syren syrenis dicitur de syron quod est tractus: qz dulcedine sui cantus nautas ad se trahit ₇ facit eos submergi. Et est monstrū marinum. hec syrena syrene: ₇ syren inis. in specie mulieris.

Notabile. — ¶ Finguntur tres fuisse syrenes ex parte virgines/ex parte volucres: ex par-

se pisces. Quarum vna voce/altera tibijs/tercia lyra canebat/que illectos nauigantes sub cantu in naufragia trahebant. ❡ Papias putabat syrenes esse demones vel dracones. Ysaye. iij. Et syrenes in delubris voluptatis. Sed secundum veritatem meretrices fuerunt. Hic estus tus. tui dicitur de vro vris. et est tempestas in mari. ❡ Hec scilla le. fuit filia Phorci regis (secundum fabulas) que est Scilla
mutata in illud monstrum marinum. ❡ Caribdis dis. est illud periculum in Caribdis
mari. De quibus sic scribitur. Accipit et nunquam reddit mare scilla receptum.
Euomit acceptas dyra caribdis aquas.
❡ Differunt vortex et caribdis. Vortex est vorago in flumine et in recenti aqua Vortex
Caribdis est vorago ponti id est maris.

Pellis: pellicula: cutis: atque cuticula: pellis Pellis
Est cum carne caret: carni cutis associatur.
Est caro cum corio tergum/sunt tergora pelles.

❡ Autor dicit quod ista noia in generali conueniunt in vna significatione in speciali differunt. hec pellis lis. dr de pello lis. vnde hec pellicula le. diminutiuum. ❡ hec cutis tis. Vnde hec cuticula le. dr cote quod est incisio: sed in hoc differunt. quia pellis est Cutis
que est extracta a carne. Sed cutis est proprie que est cum carne. Et est eadem differencia inter tergum gi. et hoc tergus oris. Tergum dicitur esse caro cum corio: sed Tergum
tergus dicitur esse pellis cum corio sine carne. Tergus

Libra: bilanx: trutina: pensum: pondusque statera Pondus
Lanx: simul examen: erit equilibris in istis
Appensum staterem: trutinam dic esse stateram
Est examen apis: examen lingua bilancis.

Examen etiam iudicium quod notat

❡ Hic ponit autor nomina ponderum: hec libra bre. a liber a. um. dicitur: perfici Libra
tur duodecim vncijs et habetur perfecti ponderis: quia constat tot vncijs quot
mensibus annus. Et componitur cum equus a. um. et dicitur equilibris bris.
Vel sic hic et hec equilibris et hoc equilibre id est equalis libra. ❡ hec bilanx Bilanx
lancis id est libra statera: quia binas habet lances: et componitur de bis et lanx Lanx
lancis. et dicitur lanx de lanio a. um. Et lances proprie sunt scutelle pendentes
de libra. Et hic lanx lancis ponitur pro libra.
❡ hoc pensum si. secundum quod hic accipitur est pondus: habet tamen plures significationes. Est enim deliberatio/cogitatio/concilium: quia cum aliquid deliberamus pensamus: et impendendo id est in dubio sumus. Et hoc pensum dicitur mulieris lana vel linum ad opus datum vel filatura. Et dicitur a pendeo es: vel est pondus: quia ad pondus id est mensuram dabatur. hinc penso as. id est cogitare/deliberare/vel ponderare/trutinare/equare. Et secundum hanc significationem potest esse frequentatiuum de pendeo es. ❡ hoc pondus ris. dr de pendeo es. et est onus vel grauitas vel quod trutinatur vel mensuratur. ❡ hic stater ris. a sto stas et est quoddam pondus scilicet medietas vncie. ❡ hec statera re est pondus dragmas habens quattuor que sunt scrupuli duodecim. Pensum Pondus Stater Statera

¶ Et est statera trutine scz partica in libra ex transuerso posita sic dicta. qz ex
duabus lancibus ꝛ vno medio filo pēdeat ꝛ stet. Et sic patet differentia inter
Examen staterā ꝛ staterem. Et statera sepe dicit̄ totū illud instrumentū. ¶ Hoc examē
inis. ſm hugui. est filum mediū quo trutina in statera regit̄ ꝛ lances equantur
vnde lancis amentum dicit̄. vel examen dicit̄ lingua que in foramine trutine
vertitur huc ꝛ illuc ſm qđ cōsideraẗ equalitas ponderatoꝝ. Vñ examen dicit̄
iudicium/probatio/discretio/inq̄sitio. Unde examino as. i. pbare equaliter iu
dicare/discutere/diligenter inq̄rere/inuestigare. Item examen est collectio a
Trutina pum ¶ Hec trutina ne. i. statera scz lingua libre: qz semꝑ trudit̄ foras. Uel tru
tina est illa partica per transuersum posita. vnde trutinella le. diminutiuū. Et
trutino as. id est librare.

Priscus Priscus ꝛ antiquus annosus ꝛ inueteratus
Decrepitus vetulus vetus emeritusqz senilis
Longeuus sit in his sit pristinus atqz vetustus

Senex ¶ Ista noīa sunt eiusdē significatiōis. Priscus a. um. de primū dicit̄. Antiquus
Inueteratus a. um. de ante đ. Annosus a. um. i. plenus annis. Senex de annus đ. et senex
Decrepitus de sensus đ: qz in senibus solet esse sensus cū in antiquis est sapientia ꝛ in mul
Uetulus to tp̄e prudentia. ¶ Inueratus a. um. de in ꝛ veteratus a. um. componitur.
Emeritus ¶ Hic decrepitus ti. i. valde senex. de de ꝛ crepo is. Et đ decrepitus a. um. q̄si
deorsum crepare: qz desierit crepare. i. sonare. ¶ Uetulus a. um. diminutiuum
a vetus. ¶ Hic hec hoc vetus ris. i. senex de veto as. aui. are. i. ꝓhibere iuuenes
a delictis. ¶ Hic emeritus ti. i. senex: vel emeritus a. um. i. extra meritū positus
qui nō pōt iam mereri nec exercere officiū suū: imo liberatus ꝛ solutꝰ a labore
officij sui sicut miles olim post. lx. annū nō cogebat̄ militare: sed saluabat̄ a la
bore soluto ꝛ dabat̄ ei ager vel villa vel aliud vñ viueret: ꝛ tunc erat emeritus
quasi extra meritū positus. qz nihil postea labore soluto merebatur. Unde hec
emeritio onis. talis ꝓpuectas ꝛ talis liberatio. ¶ Hic ꝛ hec senilis ꝛ hoc le. de se
Longeuus nex dicitur. ¶ Longeuus a. um. de longus ꝛ hoc euum eui dicit̄. quasi longuz
Pristinus habens euum. ¶ Pristinus a. um. de pridem sicut priscus. ¶ Uetustus a. um.
de vetus veteris.

Piger Segnis: inersqz reses piger ignarus quoqz deses
Torpidus ꝛ tepidus torpens cessansqz remissus.
Igne animi vacuus ignauus dicitur esse
Desuescit deses sed iners dormitat in arte
Igne sine est segnis: resides reoꝝ a residendo
Dictos sed pigros/pedibus quasi dicimus egros

¶ Ista noīa sunt eiusdē significationis cū hoc noīe piger a. um. qđ đ de pigeo
ges. verbo ꝑsonali qđ antiq̄ dicebāt: sed nos tenemus hoc verbū impersonali=
ter vt piget pigebat. Et đ piger quasi pedibus eger. ethimologia est ꝛ non cō
positio. Et est piger tardus ad incedendū. i. transeundū: sed transfert̄ ad alia
Segnis vt est ad animū vel ad animū. ¶ Hic ꝛ hec segnis ꝛ hoc gne. componitur de se

44

quod est sine ꝛ ignis. Unde segnis quasi sine igne animi. i. caldore animi. ¶ Hic hec hoc. iners tis. de in ꝛ ars tis. cōponit. ¶ Hic ꝛ hec reses sidis. de resideo es. di. Ignarus a. um. i. inefficax/tardus/piger/stultus/de in componitur ꝛ gnarus a. um. i. doctus/sapiens studiosus/vigilans. ¶ Hic ꝛ hec deses dis. de desideo es. Torpidus a. um. de torpeo es. Tepidus a. um. de tepeo es. Hic ꝛ hec ꝛ hoc torpens tis. de torpeo es. hic hec hoc cassans tis. de casso as. ¶ Remissus a. um. de remittor aris. ¶ Ignauus quasi igne animi vacuus: ethimologia est non compositio. ¶ Deses fm autorē dr de consuesco cis. qꝛ deses consuescit. i. non frequentat in bono. Iners dicitur ille qui dormitat siue dormit in arte. i. opere suo. Segnis quasi sine igne animi. Reses Deses Remissus

Rores/vel pluuie/nymbi dicuntur ꝛ imbres
Rosida de rore fiunt sed hibernus ab imbre Pluuia

¶ Ista nomina idem significant in generali. Hic ros roris de rarus a. um. qꝛ rarus est et nō spissus vt pluuia. Un̄ rosidus a. um. i. plenus rore. Et rosidulus a. um. Hec pluuia pluuie de pluo is. ¶ Hic nymbus bi. de hec nubes bis. dicit ¶ Hic imber bris. de inebrio as. are. dr qꝛ inebriat terrā. Un̄ hic imberculus li. diminutiuū. ꝛ imbrosus a. um. plenus imbribꝰ. Et fm autorē hybernus a. um. Sed melius deriuat ab hyems hyemis. et tūc scribitur cum aspiratione sic ꝛ hybernus a. um. Et est hybernū tempus in hyeme et vere. quasi breue vernū quod tempus plerumqꝫ totam hyemem significat. Ros Rosidus Nymbus Imber Hybernus

Baiulo: porto: fero: sustento: subleuo: gesto
Gestio: cum cupio: gesto si pondero porto Porto

¶ Ista verba idem significant cū hoc verbo porto as. aui. Baiulo as. simplex est ꝛ nō cōpositū qđ patet in hoc hymno. Quem terra ponthus. ibi. claustrum marie baiulat. qꝛ ibi hec syllaba ba. producitur nā stat in tercio pede qđ est spōdeus. quia si prima de baiulat esset breuis/tunc ille pes esset trocheus qđ esse non pōt maxime in illo metro qđ est iambicū cū nō recipiat trocheū. Et si baiulo esset dictio cōposita tunc cōponeret de basio qđ corripit primā syllabam: ꝛ iulus uli qui fuit filius Enee. Et sic patet qꝛ ille versus est falsus. Cioto colum baiulat. ꝛc. Uel qꝛ baiulo pōt esse cōpositū ꝛ tunc corripit primā: ꝛ pōt esse simplex tunc producit primā syllabā. ¶ Fero fers tuli ferre latum tu. actiuum ꝛ anormalum. ¶ Sustento as. frequentatiuū de sustineo es. ¶ Subleuo as. de sub ꝛ leuo as. cōponit. ¶ Gesto as. frequētatiuū de gero is. Et nota differētiā inter gestio tis. iui. gestire. ꝛ gesto as. aui. are. Gestire. i. cupere. ꝛ gestare est portare. Et vtrumqꝫ de gero geris gessi dicitur. Baiulo Notabile Gesto Notabile

Pergo: vel gradior: adeo: vado: proficiscor
Predictis societur eo: vel itinero verbis Pergo

¶ Ista verba idem significant cum hoc verbo pergo gis. perrexi pergere: qđ componit de per ꝛ rego gis. ¶ Gradior ris. gressus sum. gradi verbum deponens quod componitur congredior ris. Aggredior ris. Regredior ris. Egredior ris. egressus sum egredi. Adeo is. adiui adire aditum itu. media correpta. Gradior

Uado in supinis: componitur de ad et eo is. ¶ Uado is. vasi dere. Et componitur Euado is. euasi euadere euasum su. in supinis (to scape) Proficiscor ris. profectus sum proficisci. i. pergere dicitur de proficio cis. feci. Eo is. iui. ire. eundi do. dum. itu itu in supinis. Itinero as. aui. de iter ris dicitur.

Quero

Uestig^o/scrutor/exploro/queroqꝫ rimor
Scitor et indago/percontor/sciscitor addo

¶ Ista verba idem significant cū hoc verbo Quero ris. quesiui querere quesitum tu. in supinis.
Uestigo ¶ Uestigo. as. aui. are. qd et vestio as. aui. are. dicitur: qd de-
Scrutor riuatur de hoc vestigium gii. Scrutor aris. scrutatus sum tari. verbū deponens
Rimor Exploro as. aui. are. componitur de ex et ploro. ¶ Rimor aris verbum deponens id est inquirere/inuestigare. Et tractum est a porcis qui per rimas terre
Scitor siliquas et radices inquirunt. Scitor aris frequentatiuum irregulare secundū significationē et formationem de scio scis scitum tu. u in o et additur r/fit scitor aris. i. querere. Indago as. i. inquirere/inuestigare. vnde hec indago nis. i. in-
Percontor sinus. ¶ Percontor aris. de per et contor aris. quod idem est quod querere. vel perquirere. Et dicitur de hic contus cōti. to. i. partica cum qua piscatur/scrutatur aqua inquirendo pisces. Et etiam est quoddam genus teli. et proprie quod fer-
Sciscitor rum non habet: sed est acuta cuspide. ¶ Sciscitor aris. tatus sum. ri. i. inquirere. Et formatur a secunda persona huius verbi scisco scis. abiecta s. et addita tor. fit sciscitor ris. et idem est quod scrutari id est inquirere/inuestigare/interrogare/querere. Et est similiter irregulare frequentatiuū et secundū formationem et significationem.

Rhete

Rhete/sagena/plaga cū casse/sagenula/lina:
Addas rheticulum/de rheti rhetio dictum

¶ Ista nomina idem significant cum hoc nomine Rhete tis. qd dr de retineo nes. Unde hoc rheticulum diminutiuū. Et rhetiarius rii. qui facit rhetia.
Sagum ¶ hec sagena ne. de hoc sagū gi. dr. Sagum vestis alicuius sagaciter factum. De sago saccus: de sacco fit tibi succus. De succo succus de succo fit tibi soccus De socco socus sic grāmatice tenet vsus. Unde hic sagenarius rii. est ille qui
Plaga facit sagenas. ¶ hec plaga ge. i. rhete vel potius funis rhetis. proprie quidem plage sunt funes illi quibus rhetia tenduntur circa summā partē: sed ponuntur
Cassis quandoqꝫ pro ipsis rhetibus. ¶ hic cassis sis sii. a careo es. dicitur. vel de capio pis.
Linum ¶ hoc linū ni. est materia vnde fiunt rhetia. Et quandoqꝫ ponitur pro rhetibus materia scz pro materiato. Unde Ouidius. Lina madēt comites ferrumqꝫ comare foratum. ¶ Item nota q rhetio tis. tiui. tire. i. capere: componitur cum in. Et dicitur irrhetio tis. tiui. tire. id est illaqueare/impedire. Uersus. Quas irrhetiui volucres has illaqueaui.

Rusticus

Rusticus/agricola/rudis/et villanus/agrestis
Et cum ruricola/societur villicus istis

¶ Ista nomina idem significant. ¶ hic rusticus ci. Et est rusticus operarius in rure: vel qui in rure moratur et colit rus. id est arat rus. hic et hec agricola le
Rudis de ager agri. et colo is. cōponitur. ¶ hic rudis dis. di. vel hic et hec rudis et hoc

rude· qz rudis est rusticus non subtilis. ¶ Hic villanus ni. vel hic villicus ci. Et possunt declinari mobiliter: villanus a. um. villicus a. um. id est rusticus. Et dicunt de hec villa. Hic ⁊ hec agrestis ⁊ hoc agreste de ager agri dicitur. Hic et hec ruricula le. de rus ruris ⁊ colo is. Villanus

Custodes ouium nos dicimus opiliones
Archimandritas constat quos esse vocatos
Mulio sed custos mulorum dicitur esse
Ad quos cura boum spectat dic esse bubulcos. Opilio

¶ Superius autor docuit quot nominibus potest rusticus appellari. Hic docet qui sunt ab effectu meri rustici dicens: q isti scz opilio/custos ouium.
¶ Hic archimandrita te grecum. Et dicit de archos qd est princeps ⁊ mandros ouis quasi princeps ouium. Hic mulio onis de mulus li. dicit. ¶ Hic bubulcus ci. de bos bouis ⁊ custos componitur ⁊ dicit custos boum. ¶ Hic Subulcus ci. de sub ⁊ sus suis. ⁊ custos id est custos suum. i. porcorum. Archimandrita Bubulcus Subulcus

Inter se distant/teres/orbiculare/rotundum.
Hastam dic teretem: pomū dic esse rotundum
Effigiem pomi retinet sibi spera vel oui
Sperica de spera sic credas esse vocata Rotundū

¶ Nomina ista quo ad genus idem significāt. Differūt tamen quo ad speciē ⁊ ponuntur pro rotundo. ¶ Hic ⁊ hec teres etis. media correpta in gtō. Et dr a tero ris. ⁊ proprie pertinet ad hastā: vt hasta dicit teres. ¶ Hic ⁊ hec orbicularis ⁊ hoc re. i. circularis. Orbis enim est rotūditas circuli ⁊ cuiuslibet rei: ⁊ dicitur de rota te. quia quasi rota est. Rotundus a. um. de hec rota te. ⁊ proprie pomum est rotundū. ¶ Hec spera re. et ꝑprie est spera vnum corpus rotundum. vt pomū vel ouū. Et diffinit sic ab hug. Spera est mediante diametro continua semicirculi cōducto. Et dicit spera quasi spacium rotūdū. Et dicit de hoc spacium cij. vnde spericus a. um. Teres Orbicularis Spera

Regredior: repedoqz: remetior: atqꝫ reuertor.
Repatrio/remeo/redeoqꝫ/recurro/recurso.

¶ Dicit q ista verba sunt eiusdē significationis. Regredior ris. verbum deponens de re. ⁊ gradior componit. Repedo as. aui. are. de re ⁊ pedo as. quod deriuatur de pes pedis sed non est in vsu. Remetior tiris. remensus sum. tiri. deponens de re. ⁊ metior. Reuertor ris. reuersus sum. reuerti deponens: ⁊ etiam reuerto tis. in eodem sensu inuenitur. sed. reuertor est deponens. ⁊ reuerto neutrum: potest etiam esse actiuū: vt reuertam te. i. retrouertam te. Repatrio as Regredior Repedo Remetior Reuertor

Recurso

aui. de re et patrio as. componitur. Remeo as. cōponitur de re et meo as. i. eo is. ire. Redeo is ire. de re et eo interposita d. Recurro is. de re et curro ris. ¶ Recurso as. aui. are. frequentatiuum de recurro ris. recurri recursum recursu in supino u in o fit recurso as. are.

Sera

Pessula sunt obices: sera sunt repagula uectes
Addatur clatrus a claudendo tibi dictus

Repagulum
Pessulum
Sera
Clatrus

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine repagulum li. i. obex qui ad impedimentū obijcitur et opponitur. Uel quecūq; firmatur ostij (anglice a dorbare.) Et dicitur repagulum a repando dis. ¶ Hoc pessulum li. de pello lis. ¶ Hic obex cis. penultima producta in omnibus casibus. Et forte tunc scribitur cū duplici ij. vt obijcis sicut obijcio vnde deriuatur. autor hic tamē corripit necessitate metri coactus. ¶ Hec sera re. et est ꝑprie lignū qd ex transuerso ostij ponitur. Unde sero seras aui. ostio opponere/ostiū claudere/firmare. Hec vectis tis. de veho hic. dicitur. ¶ Hic clatrus tri. de claudo is. dicitur: quia claudit ostiū. Et proprie clatrus est repagulū quod ostio opponitur. Uel ipsum ostiū et precipue hortoꝝ/vinearum/vel viridarioꝝ.

Scutum

Dic parmas: clipeos: antile: vel egida: scutum
Pelta rotundatur/clipei pars vmbo vocatur.

Parma
Clipeus
Ancile
Egida
Pelta
Umbo

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis. Et sunt arma defensiua quibus ictus hostium repellitur. ¶ Hec parma me. et dicitur quasi parna arma vel parma quasi par manui (anglice a bokeler.) ¶ Hic clipeus pei. de clepeo pis. qd est furari dr. quia furatur ictus ꝑcutientis. ¶ Hoc antile lis. de an dr: quia ante hostem debet esse. ¶ Hec egida de. vel hec egis egidis. de ago agis. et est accusatiui casus. Accusatiuo hanc egidem vel egida. Et dicitur egis egidis ab egle qd est capra. quia tegitur pellibus caprinis. Et fuit egis scutū palladis hec egida de. vel egis egidis dicitur. quia agitur ante pectus pugnātis. ¶ Hoc scutum ti. ab hec scuta te. quod forma rotunda dr. vel ab excutio tis. quia ex se excusat ictus telorum ¶ Hec pelta te. de pello lis. ¶ Hic vmbo onis de hic vmbilicus ci. dicitur. et est media pars scuti vel pelte (anglice a bose.

Sepulcrum

Dicas mausoleum: poliandrū: tumba: sepulchrū
Sarcofagus: bustū: tumulus: vel pyramis vrna
Dans monumēta necis cōiungitur his monumētū

Mausoleum
Poliandrum

¶ Ista noīa sūt idē cū sepulcro de sepelio lis. quia in eo sepeliuntur corpa mortuorum. Hoc mausoleū lei. dr. de mausolo inuentore illius. et tūc ꝑducit penultimā. Uel dr. de manes niū. que sunt anime infernales: et tunc corripit penultimam. ¶ Hoc poliandrum dri. dicitur de polis quod est ciuitas cuiuslibet viri. et andros quod est vir. quia est vltima ciuitas cuiuslibet viri. Uel poliandrum dicitur vel interpretatur multitudo viroꝝ. et sic dicitur cimiterium propter multitudinem virorum ibi sepultorum. ¶ Hec tumba tumbe de tumeo es dicitur. et similiter tumulus li.

¶ Hic sarcofagus gi. de sarcos. i. caro: et fagin comedere: qr ibi comedunt carnes nostre a vermibus. ¶ hoc bustū ti ab vro ris. dr qr ibi solet corpus mortuorum comburi. ¶ hic pyramis idis a pyr qd est ignis: qr surgit in acutū sicut ignis. ¶ hec vrna ne. est, ppre vas qd pro cōdensis defunctorum cineribus adhiberi solet. Vn poeta. Solo tegit qd nō habet vrnā. i. sepulcrū. ¶ hoc monumētum ti. i. sepulcrum qr ptranseuntiū mentes moueat ad hoc debere trāsire. Et dicitur a moueo eo. qr mouet mentem seu memoriā defuncti. — Sarcofagus / Bustum / Pyramis / Urna / Monumentum

Est callis trames est orbita semita limes — Semita
Viculus et vicus est publica strata platea
Est biuium via duplex: est triuiū via triplex
Compita quadriuium dic quattuor esse viarum
A callet callis / sed ab orbe fit orbita trames
A transmitto venit / sed iter dat semita semis

¶ Ista noīa idē significant cū hoc noīe semita te. et dr a semis qd est dimidiū et est semita duorum pedū scz via stricta vt alter alterius in trāsitu trāsire nō possit. Et dicit semita quasi semis iter. i. dimidiū iter. Et est semita, ppre hominum. Callis ferarum et pecudū: a calcando vel a calēdo vel a callo. est enim callis propre semita stricta et tenuis a callo pedū perdurata. ¶ hic trames itis. a trāsmitto tis. parua via trāsuersa p agrum: qr trāsmittit ad aliā partē agri: vel a trāsuerto tis. qr per transuersum ducat: vel a traho is quia trahit publica via. ¶ hec orbita te. ab orbis dr. et est, ppre vestigiū carri vel rote. Ab orbe. i. circulo rote dicta. scz actus rote quo pecus duci solet. ¶ hic limes tis. dr de limus. a. um. Et sunt, ppre limites trāsuersa in agris itinera vel fines qui diuidunt et exterminant. vn limito as. aui. are. i. terminare. hic viculus li. diminutiuū de vicus ci. a vice deriuat. qr vice ciuitatis habet. ¶ hec strata, te. a sterno is. straui dicit. ¶ hec platea tee. a platon grece quod est latum latine: qr lata via est. ¶ hoc biuium uij. de bis et via. vbi due vie cōcurrunt. Quadriuiū vbi quattuor vie cōcurrunt. Triuium vbi tres vie cōcurrunt et exponūt se vnde componuntur. ¶ hoc compitū ti. est collectio plurium viarum: locus vbi plures vie sepetunt et conueniunt. sicut biuium triuium quadriuium. Et deriuatur de competo tis. vel componit de con: et pital qd est via. vnde hic et hec cōpitalis et hoc le. hec via vie. de veho is dicitur. — Callis / Trames / Orbita / Limes / Strata / Platea / Biuium / Triuium / Quadriuium

Sol tytan phebus / titulus venit hinc et ephebus. — Sol

¶ Ista noīa cōueniunt in significatione. hic sol solis deriuat a solus a. um. qr solus luceat fulgure suo sideribus obscuratis. ¶ hic tytan is. media, pducta. id est sol. Unde titulus li. Et dictus est tytan, a tytan quod interpretatur illuminans. ¶ Titulus diffinitur sic. Est breuis annotatio eorum que confusius in sequenti opere continentur. ¶ hic ephebus bi. componitur de phebus bi. Et est ephebus valde pulcer et valde lucidus. scilicet iuuenis pulcher et impubes. Unde ephebiolus li. diminutiuū. Et possunt declinare mobiliter. Ephebus. a. um. et ephebiolus a. um. Et dicitur phebus phebi de feos grece quod est lux latine. — Tytan / Ephebus

Stolidus Est fatuus stolidus/erroneus/insipiensq;
Inscius & brutus/simplex/ideota/stultus
Indoctus/simul insipidus cōiungitur istis.
Inconsultus/& elinguis/cū verba negantur
Incautus sit in his/imprudens/ique peritus.

Stolidus
Brutus
Ideota
Elinguis.
Imprudens

¶ Ista noīa sunt idē. Fatuus tui. et dr de for faris. Et est fatuus q̄ imperitiā suā ostendit fando. quicq̄d latet in animo vel respōdēdo ad interrogata. Uel ideo dr a fando fatuus q: nec ip̄e qd fat nec qd alij dicūt intelligit. ¶ Stolid⁹ de extollo lis. extuli extollere. Stultus de extollo lis. ¶ Errone⁹ a. um. de erro as. Insipiens de in & sapiens. Inscius a. um. de in et scio scis. ¶ Brutus a. um. id est stolidus/insulsus/stultus/imbūdus de bruteo es. dr. Hic hec hoc simplex cis. cōponit᷑ de sine & hec plica ce. ¶ Hic & hec ideota te. cōponit᷑ de ydios q̄d est diuisus a. um. & tota littera .i. illiteratus quasi diuisus a litteris scilz indoctus/ insipiens. Indoctus a. um. de in & doctus quasi non doctus. ¶ Insipid⁹ a. um de in & sapiens. Incōsultus a. um. de in & cōsultus a. um. ¶ Hic & hec elinguis & hoc e. cōponit᷑ de e/prepositione & lingua quasi extra linguā positus. Incautus a. um. de in & cautus a. um. ¶ Hic & hec & hoc imprudēs tis quasi procul ante videns ea que futura sunt. Imperitus a. um. de in & peritus a. um.

Scamnū Scamnū/scabellum/subsellia/sella/scanellum.
Predictis pluteum/sedemq; sedilia iungas

Subsellium
Scanellum

¶ Ista nomina cōueniunt in in significatiōe cū hoc nomine hoc scamnū ni. Et dr de scando dis. Hoc scabellū li. & scanellū li. dicitur per mutationē n lr̄e in b. ¶ Hoc subsellū lij. de sub & hec sedes dis. dr. ¶ Hec sella le. de sedeo es. dicitur ¶ Scanellū li. per ymn̄ diminutiuū de scamnū. Et dicit᷑ etiam scanulum li. & scanellum in eodē sensu cum scanellum a quo etiā deriuat᷑. ¶ Hoc pluteū tei. idem q̄d seges. & dicitur de pluo is. sola voce. ¶ Hec sedes dis. de sedeo es. dicit᷑ Hoc sedile de sedeo sedes.

Seges Est seges atq; ceres/sunt fruges/& sata: messes.
Cum seritur seges est/sata cū radicibus herent.
Fruges cū fruimur: sunt messes quādo metūtur
Deq; creando ceres fertur: quia res creat omnes
Dicitur annona: quam postulat annuus vsus
Seminariū: sementum: sementis idem sunt.
Semina iungantur predictis a sero dicta.
Et sementina res est a semine dicta.

¶ Ista nomina conueniunt in significatiōe. hec seges tis. a sero ris. vel a seco as. dr. ¶ hec ceres ris. media correpta genitiui est ꝓprie dea frugum. Et dr a creo as. q2 creat fruges / vel etiā alias res oēs. ¶ Fruges nō hꝫ nisi casuz singularē l vsu. ⁊ dr fruges a fruor ris. Segetes dicunt̄ cū serunt̄ a sero is. Messes cū metunt̄ ⁊ colligunt̄ a meto is. Fruges cū fruunt̄ a fruēdo .i. vescendo. hoc satū ti. de sero seu re. satū tu. ⁊ sūt sata cū herent radicibus post seminatiōnē. ¶ hec annona ne. de annus ni. dr eo q2 singulis annis remouet̄. ¶ hoc semen is. de sero is dr. Unī semineus a. um. ⁊ hoc semineū nei .i. semē vel cuiuslibꝫ rei exordiū vel incep. de semine. ⁊ sementiuus a. um. ⁊ hoc sementiuū ui .i. semē ⁊ hec sementis tis .i. semen frugum vel tempus seminandi. Seges Ceres Fruges. Annona

Scutella

Discus catinus lanx est scutella parasis
Fit de lance bilanx parasitis nota parapsis

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cū isto nomine hec scutella le. Et dicit̄ de hoc scutum ti. ¶ hic discus ci. dr de scus qd est rotundū. Unī hic disculus diminutiuū. Et nota q2 discus est scutella ⁊ nō mensa: licet ꝓ ea ponat̄ per methonomiā. ¶ hic catinus ni .i. discus. ⁊ dr a caton qd est cōmune: quia cōis omnibus est. ¶ hec parasis sidis. de per ⁊ abscida ꝯponit̄. hec lanx cis. de latus a. um. dicit̄: q2 lata est. ⁊ ꝓprie lanx est discus trutine. ⁊ componit̄ cum bis. ⁊ dicitur bilanx cis .i. trutina que habet duas lances. ¶ hic parasitus ti. componitur de parapsis ⁊ situs a. um. quasi i parapside: ⁊ dicit̄ in versu q2 parapsis est nota parasitis idest leccatoribus ⁊ gulosis. Scutella Discus Catinus Parapsis Parasitus

Socius

Est consors sociusqꝫ comes collega sodalis
Dat sors consortem comitē via: mensa sodalem: sodalis
Missio collegam: socium labor efficit idem

¶ Ista nola ꝯueniunt in significatione cū hoc nomi e socius: hꝫt tn̄ aliqualem differentiā vt in eorꝫ expositione patebit. hic socius cij. a soccus. qd est quoddā calciamentū. Et sunt socij propter periculi ⁊ operis vel laboris societatē. quasi in vno socco .i. caliga .i. in vno vestigio manētes: ⁊ est proprie socius in piculo ¶ hic ⁊ hec comes tis .i. socius ⁊ proprie comes in itinere. ⁊ dicitur a comeo as ¶ hic ⁊ hec collega ge .i. socius: ⁊ proprie in officio: ⁊ dicit̄ de con / ⁊ lego as .i. simul mittere. hic ⁊ hec sodalis .i. socius in mensa: vel scutella vel in sede: ⁊ dr a sedes vel a suadeo vel a sedeo. ¶ hic ⁊ hec consors tis. de con ⁊ sors sortis: ⁊ ꝓprie consors est socius in ꝑmio: ⁊ dicit̄ consors quasi eiusdē sortis. Comes Collega Consors

Signifer

Signifer antesignarius rem signat eandem
His primicerius vexillifer associatur.
Primus pila ferens est primipilus in istis.

¶ Ista nola idē significant. hic signifer ri. ro. est ille q portat vexillum in bello ante exercitū: ⁊ dr de hoc signum ni. ⁊ fero fers. ¶ hic antesignarius rij. est idē ⁊ dicitur de ante ⁊ hoc signum ni. ⁊ fero fers. ¶ hic primicerius rij. dicitur de primus ⁊ cera grece quod est legio latine: quia precire debet legionem. Signifer Antesignarius Primicerius

Primipulus hic vexillifer ri. de vexillū ⁊ fero fers sez qui fert vexillū. ¶ hic primipulus li. penultima producta dr̄ de primus a. um. ⁊ hoc pilum li. quod telum dicit

Splendet ⁊ irradiat lucet nitet atqꝫ coruscat
Emicat atqꝫ micat rutilat claretqꝫ relucet

Splendeo **Niteo** **Corusco** **Emico** **Rutilo**

¶ Ista verba idē significant cū splendeo es. ui. ere. caret supinis. vñ hic splendor oris. ⁊ splendidus da. dū. Irradio as. aui. are. de in/ ⁊ radio as. Luceo ces luxi cere. caret supinis. ⁊ cōponit̄ reluceo ces. ¶ Niteo es. ui. ere. caret supinis ⁊ componit̄ reniteo es. ⁊ inniteo es. Unde hic nitor oris. ⁊ nitidus da. dum. ¶ Corusco as. aui. are. i. splendere. Unde hec coruscatio onis. i. splēdor fulgor ¶ Emico as. aui. are. caret supinis de e/ ⁊ mico as. cui. dr̄ Rutilo as. aui. are id est splendere. Et dicitur de rutilus a. um. ⁊ illud de rubeo es. Clareo es. ui. ere. de clarus a. um.

Sordes. Pro luuies sanies caries pus res eadem sunt
Sordes spurcitia fex ⁊ feculentia squalor
Cum macula tabes assint contagia labes
Sordem dic ferri scoriam dic esse metalli
Dant tibi tabo non plus per cetera quero

Proluuies **Tabes** **Caries** **Pus** **Scoria** **Scorio** **Sordes** **Spurcicia** **Fex** **Squalor** **Contagium** **Labes**

¶ Ista nomina idem significant. hec proluuies ei. i. sanies vel sordes dicit̄ de proluo is. hec sanies ei. i. putredo q̄ ex sanguine nascit̄: ⁊ differt a tabo: q2 fluere sanie viuor. est: sed fluere tabe mortuor. est. Itē tabes est putredo q̄ stat sanies q̄ fluit. ⁊ dr̄ sanies a sanguis nis. ¶ Tabes dr̄ a sto stas: quasi stabes. et a tabes tabi gtūs: ⁊ tabo dtūs ⁊ ablt̄us in eodē sensu cū tabes. ⁊ est neutr. dyptotū. i. habet variationē duor. casuū vel duar. vocū casualiū. in gtō tabi. dtō ⁊ abltō tabo. ¶ hec caries ei de careo es. dr̄. Et est caries ꝓprie lignor. putredo vero aliarum rer. ¶ hoc pus indeclinabile de puteo es. dr̄. i. putredo vel infirmitas que reddit hoīem putridū. Item habet hoc pus puris puri. i. custodia Unū. Pus ꝓ putredo nō declinabile credo. Pus declinat̄ custodia qñ notatur. ⁊ tunc dr̄ de purus a. um. ¶ hec scoria e. suffocatio vesiceata vi vrina denegat̄ vel ventris officium. vñ hic scorio onis. stultus/ stolidus/ fatuus. hec scorea ree. ab excoquo is. excoxi dr̄. i. sordes ⁊ purgamentū metallor. q2 de ferro excoqt̄. ¶ hec sordes dis. i. putredo metallor. scoria ⁊ aliar. rer. Unū hec sordecula le. Et sordes immundicia domus vel tecti. ¶ hec spurcicia cie. de spurcus a. um Gtō spurci. addita cia fit spurcicia. ¶ hic fex cis. a fago gis. dr̄. ⁊ cōponit̄ fex cum lentos quod est plenū: ⁊ dicitur feculentus a. um. i. plenus fece. Unde hec feculentia cie. id est plenitudo fecis. ¶ hic squalor oris. de squaleo es. dr̄. hec macula le. de maculo as. aui. ⁊ dicitur maculo las. de macies ei. Et est macula nota/ viciū/ turpitudo/ macula. Et dr̄ squama lorice ⁊ fluuiū rhetis. ¶ hoc contagiū gij. de contingo gis. ¶ hec labes labis. de labor eris. dr̄ id est putredo/ pernicies/ ruina/ miseria. Unde hec labecula le. diminutiuū.

Scabies. Glabrio vel tinea capitis sunt hinc gloriosus

Glabrio sed cuius caput occupat est gloriosus
Corporis et reliqui scabies est: hinc scabiosus
Pustula corporibus totaliter heret et vlcus

¶ Hic ponit autor sordes que contingunt hoiem. Et dicit q ista. Hic glabrio Glabrio
onis. et prout hic sumit est vermes in capite. et di de glaber bra. brum. et est glaber
nudus sine pilis: et de glabrio di glabriosus a. um. plenus glabrionibus. Item
glabriosus di de hec glabra bre. qd est scabies in capite. Sed nec glabrio nec
glabra nec glabriosus est in Papia catholicon. Hec tinea nee. pprie est ver=
mis vestimentorum. et di de tero ris. ¶ Hec scabies ei. et hec scabia bie. dicit de Scabies
scabo bis. bi. bere. Sed differunt hec noia. Scabia est sicut lepra asperitas car Scabia
nis cu pruritu et squamatione. vn hec scabiecula le. et scabiola le. diminutiua et
scabiosus a. um. ¶ Hec pustula le. de pus qd est putredo di: et est pustula in su Pustula
perficie carnis: vn hec pustella le. diminutiuu: et pustulentus a. um. et pustulo=
sus et pustulens entis. i. vlcerosus pustulis plenus et tali infirmitate infirmatus
¶ Hoc vlcus eris. de oleo es. di: et differt a vulnere. na vulnus ad animi vlcus Ulcus
ad corpis refert iniuria. Ite vulnus corporis recens plaga: vlcus pro inueteratu Uulnus
vulnus. Ite vulnus quod ferro vel fuste vel lapide quasi vi nascit. Ulcus qd
per se nascit in carne ipa putredo qua oleat. Un vlcerosus a. um.

Est serpens ydrus coluber simul ydra chelidrus Serpens
Uipera/seps/aspis/simul et nepa iungit anguis seps
Atqz dracena/draco/fit scorpio de speciebus scorpio

¶ Ista nomia ide significant quo ad specie. hic serpens tis. dicitur a serpo pis
¶ Hic ydrus dri. hec ydra dre. et illud de ydro qd est aqua: na serpens aquati ydrus
cus est. ¶ Hic coluber bri. de colo is. et vmbra bre. quasi colens vmbra. ¶ Hic Coluber
chelidrus dri. i. serpens quida brachiatus vt scorpio. Et di a chele qd est bra= Chelidrus
chium et ydrus ydri. ¶ Hec vipera re. componit de vi et pario ris. qr vi pariat Uipera
Hic seps indeclinabile sm Hug. a sepio pis. di: qda serpens exiguus q no solu
corpus sed etia ossa veneno sumit. ¶ Hic aspis di quasi aspergenopus. i. ve=
nenu. Unde aspis qr venenu immittit et aspergit. ¶ Hec nepa pe. quida serpes Nepa
qui natos suos sumit excepto vno q dorso suo incedit et inheret et post ipe qui
seruatus est sumit parente. Et di nepa quasi necas partus. ¶ Hic anguis is. Anguis
de ango gis. di. Hec dracena ne. vxor draconis: ¶ Hic draco nis. a greco dicit.
Greci em dracone draconita vocant. Et di draco du est in templo. Anguis du Draco
est in aqua. Serpes du e in terra. ¶ Scorpio onis. a scorte qd est dulci. vpdio Scorpio
is. qd est fingo gis. coponit. Hic scorpio onis. et scorpius pij in eode sensu quod=
da animal venenosum est vel serpens. ¶ Construe. Scorpio fit de speciebus Constructio
id est de specie precedentium serpentu.

Immolo/sacrifico/facio/lito/mactito/macto sacrifico
Nomen carnificii/dic mactando trahit ortum
A lanio dictos quos dicimus esse lanistas.

5. ℭ

Immolo · Lito · Facio · Macto · Macellio · Macellarius · Lanista

¶ Ista verba sunt eiusdē significationis cū hoc verbo sacrifico as. qd̄ cōponit̄ de sacꝛ ⁊ facio is. ¶ Immolo as. aui. cōponit̄ de in/ ⁊ hec mola le. ⁊ est mola prout hic accipit̄ panis ex farina ⁊ aqua ⁊ sale. quia olim victime inter cornua ꝯfundebant̄. ¶ Lito as. aui. ⁊ differt a sacrificare. nā sacrificat qui sacrificiū facit. ¶ Facio cis. i. sacrificare. Vn̄ Virg. Cū facio vitulā pro frugibus ipse venito. Litat qui sacrificiū dat ⁊ quod sacrificio pertinet vel petit vel impetrat. ¶ Mactito as. aui. frequentatiuū de macto as. i. sacrificare/ immolare/ trucidare/ interficere. Unde hoc macellū li. locus vbi mactant̄ pecora. ⁊ hic macellio onis. ⁊ hic macellarius rij. qui pecora mactat ⁊ vendit carnes. ¶ Et forte autor iste cū dicit. Nomē carnificū de mactando trahit totū. Intellexit de istꝫ noībus macellio ⁊ macellarius que hn̄t ortū suū a macto as. qꝛ carnifex habet ortū suū de caro carnis ⁊ facio cis. ⁊ nō de macto. Hec lanista te. ⁊ hic lanio onis. ⁊ hic lanius nij. in eodē sensu. i. carnifex vel homicida macellio. ⁊ dicuntur a lanio as. are. i. scindere lacerare.

Sotular Calcius est solea/ pero/ sotularis/ aluta
Et quia munda luto nomen sibi sumpsit aluta

solea · Inmo

Notabile · Calceus · Solea · Pero · Aluta

¶ Ista noīa idem significant cū hoc noīe hic sotular aris. ⁊ est calciamētū pedis. ¶ Nota fm̄ Auicēnā ca. v. de ꝯseruādis extremitatib' a nocumēto frigorū dicentē. Nō oportet q' sotularis aut calciamentū quo pes tegit̄ sit strictus ita vt in eo pes moueri nō possit. Et ita ptꝫ q' rectius dr̄ hic sotularꝫ in tō casu ⁊ nō sotular. ¶ Hic calceus cei. vel calcius cij. indifferēter p e/ vel p i/ pōt scribi sicut calceo a quo deriuatur de calx cis. vel a calcando. ¶ Hec solea lee. a solū dr̄. qꝛ solū pedis tegat vel qꝛ solo terre adhereat. ¶ Hic pero nis. est calciamētū rusticoꝝ. ¶ Hec aluta te. dr̄ ab alo lis. qꝛ alit pedes. ⁊ est pellis tenuata (anglice cordowan) ⁊ ponit̄ p calceo: qꝛ calcei inde fiūt. scꝫ materia p materiato. Autor tn̄ vult q' aluta dicat̄ ideo qꝛ mūda ⁊ pura a luto ⁊ sordibus.

Telum Pila vel hastile/ iaculum/ catapulta/ sagitta
Missile vel telum necnon addatur arundo
Spicula vel gesas simul addas atqꝫ sarissas

i/ thris · i/ tritum

Sagitta · Pilum · Hastile · Missile · Telum · Gesa · Notabile

¶ Ista noīa idē significāt cū hoc noīe hec sagitta te. qd̄ dr̄ a sagio is. vel sagax qꝛ sagaci iactu emittit̄: fert̄ em̄ pennis. ¶ Hoc pilū li. telum dicit̄ de pello lis. ¶ Hoc hastile lis. de hasta te. hoc iaculū li. de iacio cis. ieci iacere. Hec catapulta te. est sagitta cū ferro bipēni quā barbatā vocāt. ¶ Hoc missile lis. de mitto tis. abilis ad mittendū. Hec arundo inis. ꝓprie est canna. ponit̄ tn̄ p sagitta q̄ acuta est vt arundo. ¶ Hoc telū li. a telon qd̄ est longū dr̄. Hoc spiculum li. ⁊ hec spicula le. p eodē de hec spica ce. dr̄. ¶ Hec gesa se. est gen' armorū. Hec sarissa se. i. telum. ¶ Nota q' pila dicunt̄ arma romanoꝝ. Gesa gallicorum (anglice a iauelyn) Sarisse macedonū. i. sagitte.

triplex/ 12

Terra. Ops humus atqꝫ solū/ rea terra vel arida tellus

tellus · Ops

¶ Ista nomina idē significant cum terra. Et dr̄ terra a tero teris: qꝛ teritur et terimus illā pedibus nostris. ¶ Hec ops opis idest terra que alio noīe dr̄ rea

tribuoli · theca/ 6 · Tonco/ oi · timidus/ 12 · timeenarius/ 12

ret. id est conscia. ¶ Nota differentiā inter ops/cops/scobs/ et scrobs. Versus. Fex domuū scobs est: vndarū fossaqꝫ scrobs est. Facunda cops est terre dea fertilis ops est. Et ponitur ops ibi pro dea terre. Et rea ree. i. humus mi. qꝫ de humeo es. dr. ¶ hoc solū li. de sol lis. qꝛ soli pateat. vnde hoc solum li. inferior pars pedis: qꝛ eo terre vestigia imprimimus. ¶ hec arida aride. id est terra. Unde Psalmista. Et aridam fundauerunt manus eius. ibi aridam id est siccam terram. ¶ hec tellus telluris proprie est terra frugifera. Unde catho. Telluris si forte velis cognoscere cultus. Et dicitur de colo colis colui colere. quia eius fructus colimus.

Notabile. Solum Arida Tellus

Lar thalamus camera simul ē penetrale recessus
Addas conclaue: vel canopea penates.
Rheticulum sericum notat nobis canopeum.

¶ Ista nomina idē significant cū hoc nomine hic thalamus mi. et dr de thalo mos grece qꝫ est cubiculum latine. ¶ hic lar ris. de largior iris. vel de largus a. um. quia inde ꝓcedit largitas et ꝓprie est domus. Item lar laris id est ignis Unde. Vidi larē in laribus id est ignē in domibus. ¶ hec camera re. de cāne qꝫ est curuū dicitur. ¶ hoc penetrale lis. vel penetral lis. id est domus secreta. et dr de penetro as. vel de penitus. ¶ hoc cōclaue is. cōponitur de con et hec clauis is. ¶ hoc canopeū pei. penultima correpta de canopus pi. dr qꝫ ē ciuitas egypti. et ponit canopeū pro camera. Est tn̄ ꝓprie rheticul quoddā de serico subtilissimū quo repellūtur et musce circa lectos nobiliū. Unde in aurora Rheticulum sericum scriptura vocat canopeum.

Thalamus Lar Penetrale Conclaue Canopeum Camera

Templa/monasteria/delubraqꝫ fana vocamus
Basilicam simul ecclesiam iungimus illis.

Templū.

¶ Ista nola significant idē cū hoc nole hoc templū pli. plo. qꝫ componitur de hoc tectum ti. et amplus a. um. vn̄ templū quasi tectū amplū. ¶ hoc monasterium rij. dr de monos qꝫ est vnū et sterion statio monachorū. hoc delubrū bri. de luo is. dr. ¶ hoc phanū ni. dr de phanos qꝫ est sonus. Vel dr a for faris per contrariū: qꝛ phanus nō est locus fabulationis sed deuote orōnis. ¶ hec basilica ce. ꝓprie domus regia est. scꝫ palacium regis vel imperatoris: sed modo per trāslationē dr basilica ecclesia. quasi palaciū regis. et dr basilica a basileus qꝫ est rex. ¶ hec ecclesia sic interpretatur cōuocatio scꝫ fidelium: qꝛ omnes ad se vocat. Et dicitur de ec. quod est prepositio greca: tantum valens quantum con. apud nos et calisis quod est vocatio quasi conuocatio.

Monasterium Phanum Basilica Ecclesia

Sunt canopea/tentoria/papiliones.
A canopo castro canopeum namqꝫ vocatur
Quod conum supra portent: sic credo vocata.

Tentoriū

Canopeum
Papilio

¶ Hic autor dicit q̄ hec nomina idē significant cū hoc nomine tentoriū rij. qđ dicit̄ de tendo is: q2 tendit̄ cū funibus: ꝛ est anglice a pauylyon. ¶ Hoc canopeū pei. supra exponit̄. sed nō in ista significat̄ōe in qua rarissime reperit̄. Et dicit autor q̄ deriuatur a canopo qđ est castrum .i. ciuitas egypti. vel a canus ni: q2 ad similitudinē coni a lato tendit̄ in acutum. Hic papilio io. a pape dicit̄ Et est ꝑprie quedā auicula que in suo aduentu meret̄ admiratonē. Un̄ papiliones dicunt̄ tentoria ad similitudinē illius auis volantis.

Thus

Thuris: thuribula: dic incensoria vasa
Et quod idem signat: istis societur acerra.

Incensorium
Acerra

¶ Ista nomina conueniunt in significatione hoc thuribulū et dr̄ de thus ris .i. vas in quo thus adoletur. ꝛ dr̄ a theos vel de tundo dis. ꝛ tunc non aspiratur Hoc incensoriū rij. ab incendo dis. incensum su. ¶ Hec acerra re .i. thuribulū. Et dicit̄ de acer ceris. quadam arbore. Thus dicit̄ de theos qđ est deus: quia in sacrificijs deoꝝ adoletur.

Uentus

Est turbo ventus / ꝛ flamen / flatus ꝛ aura.
Uentorum species / complectere versibus istis.
Sunt subsolanus vulturnus: ꝛ eurus: eoi
Circius: occasum: zephirusq3: fauonius afflant
Sed veniunt aquilo: boreas: ac corus ab arcto.
Atq3 die medio notus afflat ꝛ affricus austro.

Turbo
Uentus
Subsolanus
Uulturnus
Eurus
Circius
Zephirus
Aquilo
Notabile
Constructio

¶ Autor ponit hic nomina que ꝯueniunt in significatione cū hoc nōie ventus Deinde ponit diuersa nōia ventoꝝ. Primo dicit. Turbo est vētus: et dr̄ turbo a terra: q2 quotiens talis ventus consurgit: terra in circuitu mitti̅t. Est eīm turbo vertigo vētoꝝ. ¶ Hic vētus ti. a venio is. dr̄. Hoc flamen nis. a flo flas. ꝛ sic. flatus. Hec aura re. ab aer ris. ꝛ est aura leuis ventus. Deinde dicit autor: o lector cōplectere spēs ventoꝝ in istis versibus qui sequuntur. Subsolanus / vulturnus / ꝛ eurus sunt eoi .i. venti orientales. Subsolanus dr̄ a sub ꝛ sol solis: q2 sub ortu solis surgit ille vētus scȝ directe in oriente. ¶ Uulturnus est vētus collateralis sibi versus austrum. ¶ Eurus est collateralis sibi versus aquilonem qui alio nōie dicit̄ euro aquilo vel triphonitus. Circius / zephirus / ꝛ fauonius afflant occasum scȝ solis .i. veniunt ab occidēte. Circius cij. de circus circi dr̄ .i. circulus proprie ventus qui diuerse ꝛ acriter circuitum faciendo volat. ¶ Hic zephirus ri. grece florēs dr̄. q2 flores in germina in eius flatu viuificent̄ qui alio nomine dicit̄ fauonius a faueo es. q2 fauore flores produ̅tur et terra germinatur. Sed aquilo boreas ac corus veniunt ab ortu .i. a plaga boreali. ¶ Hic aq̄lo nis. ab aqua dr̄. ꝛ dr̄ aq̄lo quasi ligās aquas: q2 vētus est serenus ꝛ aquas stringit scȝ cōgelando. Idē ergo boreas dr̄ quia ab iperboreis oris flat ꝛ idē corus vocatur. Et nota q̄ corus pro vento producit primam. ꝛ caret aspiratione. In aliquibus significationibus corripit primā. ꝛ habet aspirationem Unde versus. Consona turba corus quotiens est aere chorus.
¶ Construe vltimū versum. Atq3 nothus ꝛ affricus afflant ab austro .i. a plaga australi medio die. Hic nothus thi dr̄ malus ꝛ similiter ventus scȝ auster qui

pluuiosus est ⁊ calore suo flores ⁊ pisces in mari adulterat ⁊ corrumpit. Et nota q̄ nothus pro vento scribitur cū h/⁊ corripit primam. Sed notus a.um. de nosco scis producit primā. Unde quidam. Flatur summa nothus crebro mihi flamine notus. Hic affricus ci. est ventus flans a meridie. Unde Pap. Affricū dicimus ventum a meridie flantem.

Vina: merū: bacchus: bronius: vel liber hyacus. — Vinum
Istis lineus coniungitur atq̄ lieus.
Atq̄ tenens mentē temetū: faciet temulentum.
Est idromellum: mulsum: nectar ceruisia: syra.
Pigmentū: mustum: mellicratum: falernum.
Et sapa quod medici ponunt sub nomine vini:

¶ Autor docet hic cōuenientiā in significatiōe cū hoc nomine vinū ni. Deinde ponit in generali diuersa noīa potuū. Hoc vinū vini. de vinis nis. dr̄. q̄z de vite ꝓcedit. ¶ Hoc merū ri. a meris qd̄ est diuisio dr̄. Et ꝓprie merū est bonū vinū clarum ⁊ fece diuisum. ¶ Hic bacchus chi. est deus vini. ⁊ ponit̄ q̄nq̄ pro ipso vino vt ibi. Cū venere ⁊ baccho ⁊c̄. ¶ Hic bronius nij. i. deus vini vel ipsum vinum. Et dicitur a bronim quod est appetere: q̄z dat appetitum comedendi. ¶ Hic liber bri. i. bacchus. ⁊ dr̄ de libero as. q̄z liberat animū de curis. Hic hiatus ti. i. bacchus. Et dr̄ de hio as. q̄z facit venas hiare. Lineus ⁊ lieus. i. bacchꝰ ⁊ dr̄ a lien qd̄ est splen. q̄z a splene risus ꝓcedit: ⁊ ebrij q̄si semp rident. Uel dicit̄ a ligo as. q̄z ligat linguā ⁊ impedit expedire loqui. ¶ Hoc temetum ti. a teneo es: ⁊ est ꝓprie bonū vinū: q̄z teneat mentes. vñ temetū quasi tenens mentē dr̄. vñ temulentus a. um. qd̄ cōponit̄ de temetū ⁊ lentos qd̄ est plenū: ⁊ est temulētus ebrius plenus vino. ¶ Post hec noīa ponit autor noīa quorundā potuū: ⁊ sunt ista: idromellū li. i. aqua mellita. Et cōponit̄ ab idor qd̄ est aqua ⁊ mellis ¶ Hoc mulsum si. vel hec mulsa se. quedā potio que ex aqua vel vino ⁊ melle cōficitur. ⁊ dr̄ de mulceo ces. Item mulsum si. idē est qd̄ medo. est eñ medo a melle dictum. i. potio mixta cum melle. ¶ Hoc nectar ris. penultima gti correpta de necto is dr̄ liquor sc̄z vinū pigmentatū dictū: q̄z nectat linguas bibētiū ¶ Hec ceruisia sie. de ceres ris. dr̄: q̄z de cerere. i. frugibus fit. ¶ Hec sira ꝑ sincopam dr̄ de cicera re. ⁊ est quedā potio q̄ fit ex succo frumenti pomorum/cerasorum/vel pirorum vel hm̄ōi fructuū. Et etiam om̄is potus cōfectus pōt dici sicera. ⁊ est nomen hebreum: vel dr̄ succus. ¶ Hoc pigmentū ti. a pila dr̄. i. taberna q̄z in pila tonsum est: ⁊ est pigmentū confectio ex vino ⁊ melle ⁊ diuersis speciebus suauis ⁊ odorifera. ¶ Hoc mustum sti. a mus qd̄ est terra dr̄. Mustū vinum q̄z in se habeat terram: ⁊ vinū mixtū. Hoc falernū ni. a falerno monte cāpanie dicit̄ vbi optimū vinū crescit. ¶ Hec sapa pe. a sapio pis. dicit̄. i. actuū vel dulce acidum vinum.

Merum
Bacchus
Bronius
Temetum
Idromellum
Mulsum
Nectar.
Ceruisia
Sira
Pigmentum
Mustum
Sepa

Est indumentum: vestis: vestitus: amictus. — Vestis
Exuuias/spolia/cum pannis/addito texta
Quod legis est textus: depellit ⁊ frigora textum.
Panniculos inopis/velamina iungimus illis.

His vestimentum societur & operimentum.
Quod nisi longatum versu nequit esse locatum

Exuuie
Pannus

¶ Ista nomina conueniunt in significatione cum hoc nomine hec vestis tis ti. & dr de vestio is. Hoc indumentum ti. de induo is. dr. Hic vestitus tus tui. de vestio is hic amictus tus. tui. de amicio cis. ciui. cire. i. tegere. ¶ Hec exuuie ar. de exuo is. & sunt exuuie ducum et spolia primorum. & dr hoc spolium lii. de spolio as. aui. are Hic pannus ni. a pan. qd est totum vel omne: qr pannus in omni hole appetitur Unde hic panniculus li. diminutiuum. & sunt panniculi puerorum. Hoc velamen is. a velo as. i. tegere. ¶ Hoc vestimentum ti. a vestio tis. tiui. tire. Hoc operimentum ti. de operio is. iui. ire. i. tegere. Et nota qd operimentum non pot stare in versu: qr habet breuem syllabam inter duas longas videlz p. Hoc textum ti. de texto is. i. vestis Item habetur hic textus tus. tui. qd est grossior littera in libro (anglice a texte.) ¶ Construe illum versum. Quod legis est textus. illud qd legis in libro est textus sed textum. i. vestis est que depellit frigora id est frigus.

Vinea
vinum
vinetum
vitis
uua

Unum significant vinetum vinea vitis
Vinetum proprie locus est vbi vinea crescit
Pampinus est folium/botrus flos/vinea totum
Uuam multa simul dic singula grana racemos
Surculus aut ramus: est palmes: siue propago.
Vinea siluestris: sterilis labrusca vocatur.

Pampinus
Uua
Palmes
Labrusca

¶ Ista nola conueniunt in significatione cum vinea. Hoc vinetum ti. a vinea dicitur hec vinea e. a vinio is. dr. Hec vitis tis. a vicio cis. ciui. ire. dr. i. ligare qr vites ligantur. ¶ Post hec ponit autor quedam nola ptinentia ad vites. ¶ Hic pampinus ni. i. folium vitis. dr de palmes mitis. ¶ Hec botrus tri. feminini generis: illud qd est in acino: sed ponitur quandoque pro acino: quandoque pro vua: quandoque pro racemo. Et inuenitur aliquando masculini generis. Ut Deutero. xxxij. Botrus amarissimus. Hic acinus est botrus vel granellum illud quod est in grano vue. & dicitur de hoc acetum. ¶ Hec vua vue. ab humeo es. qr intus est humida vel humore plena & succo & pinguedine. Et est vua ipsum totum cum racemis acinis. ¶ Hic racemus mi. a ramus dr id est paruus ramusculus cum vua: & est pars botri vel granum. ¶ Hic surculus li. diminutiuum de surcus qd est a sursum. ¶ Ramus mi. a radix cis. dr. vnde ramusculus li. ¶ Hic palmes tis est ramus vitis propter fecunditatem a palma dictus. hec progago is. flagellum vitis de progago as. dicitur. ¶ Hec labrusca ce. est vitis siluestris. a labrum dr ideo qr labris. i. extremitatibus: vel agrorum finibus vel marginibus nascitur.

Venter
ventriculus
uterus

Aluus/& alueolus/est venter/ventriculusque
Additur his vterus/pregnantibus appropriatus.
Virginis est aluus/& sic alendo vocata
Ex vtero dicti germani sunt vterini

¶ Ista nomina idem significant cum hoc nomine hic venter tris. Et dr venter a ventus ti. q2 ventũ concipiat. Et differt ab aluo r vtero. Nam aluus est illud receptaculum qđ recipit cibum r in quo sordes sunt r purgari solet. Uñ dr sic. qua abluatur .i. purgetur. ex ipo eni sordes stercoꝝ defluunt. ¶ Uenter vero est qui acceptos cibos tegit r appa/et extrinsecus scz pars exterior in qua est pinguedo: r protenditur a pectore vsqꝫ ad inguinẽ: r est venter: q2 per totũ corpus vite alimenta transmutat vel accipit ventũ. ¶ Uterus ꝓprie est mulieris in quo cõcipit. Et dr vterus q2 duplex sit ab vtraqꝫ in duas se diuisit partes vel quia interius impleatur fetu. Item a venter ventriculus li. diminutiuũ. ¶ Hic vterus ri. ab vter vtra vtrũ: vt superius dicitur: r est proprie mulieꝝ scz locus conceptionis. Et ab vtero dicitur vterinus a. um. Et sunt vterini qui ex eodem vtero r diuersis partibus sũt geniti: q2 vterus tm̃ mulieris est. ¶ Hec aluus alui ab aluo is. r est aluus que cibum recipit r purgari solet. vñ alueolus li. diminutiuũ .i. paruus aluus. Iste autor vult q aluus dicatur ab alo alis: sed potius de abluo is. deriuatur. Differunt Venter Uterus Aluus

Explicit liber synonimoꝝ magistri Johannis de Garlandia vna cum expositiõe magistri Galfridi anglici/ nouiter Londonijs impressus Per me winandum de worde/ commorantẽ in signo solis in vico (anglice the Fletestrete. Anno dñi M.ccccc.v. Die. xx. mensis Nouembris.

Explicit liber synongmorū magistri Johannis de Garlandiā unā cum expositione magistri Galfri=di Anglici, nouiter Londonij impressus per me Winandum de Worde, commorantem in signo solis in vico (Anglice the flete strete ...

W C
de
wynkyn
worde

Multoꝝ vocabuloꝝ equiuocoꝝ interpretatio
magistri Johann ... grammatico
ꝗ latini cupido p ... ria: incipit.

